

**IETEIKUMI NODARBINĀTĪBAS VEICINĀŠANAI NO
IESLODZĪJUMA VIETĀM ATBRĪVOTĀM PERSONĀM
KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONĀ:**

**NO IESLODZĪJUMA VIETĀM ATBRĪVOTO PERSONU APTAUJA
DARBA DEVĒJU APTAUJA
DARBA KOLĒĢU APTAUJA**

AUGUSTS - SEPTEMBRIS 2005

SATURS

PĒTĪJUMA APRAKSTS.....	2
GALVENIE SECINĀJUMI.....	3
BIJUŠIE IESLODZĪTIE: SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA – INFORMĒTĪBA, NEPIECIEŠAMĪBA	12
Informācija par sociālo palīdzību, kas tika saņemta jau ieslodzījuma vietā	12
Informācijas avoti.....	12
Saņemtā sociālā palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas	12
Visvairāk nepieciešamā palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas.....	13
Psiholoģiskās palīdzības nepieciešamība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas.....	13
BIJUŠIE IESLODZĪTIE: GALVENĀS PROBLĒMAS, INFORMĒTĪBA PAR RISINĀŠANAS VEIDIEM	16
Visbiežāk sastopamās problēmas, atgriežoties no ieslodzījuma vietas.....	16
Informēšana par iestādēm, kurās ir iespējams saņemt dažāda veida palīdzību	16
Griešanās pēc palīdzības radušos problēmu risināšanā	17
Iestādes un organizācijas, kurās visbiežāk griežas pēc palīdzības	17
BIJUŠIE IESLODZĪTIE: DZĪVES VIETA – GALVENĀS PROBLĒMAS	20
Pastāvīgas dzīves vietas esamība	20
Dzīves vietas deklarēšana	20
Problēmu, saistībā ar dzīves vietu, esamība	20
Galvenās problēmas, saistībā ar dzīves vietu.....	20
BIJUŠIE IESLODZĪTIE: NODARBINĀTĪBA, IZGLĪTĪBA, PĀRKVALIFIKĀCIJA, VESELĪBAS STĀVOKLIS.....	22
Pašreizējās situācijas attiecībā uz darbu raksturojums.....	22
Bez pastāvīga darba pavadītais laika periods pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas	22
Līdzšinējās darba pieredzes vērtējums	22
Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās īpašības vai spējas bijušo ieslodzīto vērtējumā.....	22
Veselības stāvokļa raksturojums	23
Dažādu zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums bijušo ieslodzīto vērtējumā.....	23
Skmīgai darba veikšanai visvairāk nepieciešamā palīdzība	23
Pamata profesijas esamība	23
Vēlme strādāt savā profesijā	24
Informēšana par iespējām iegūt tālāku izglītību vai pārkvalificēties	24
Vēlme apgūt citu, jaunu profesiju	24
Joma vai nozare, kurā vēlētos apgūt jaunu profesiju.....	25
Problēmu saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties esamība.....	25
Galvenās problēmas saistībā ar darbu, profesiju vai pārkvalifikāciju.....	25
BIJUŠIE IESLODZĪTIE: SABIEDRĪBAS UN TUVINIEKU ATTIEKSME, BRĪVAIS LAIKS	33
Sabiedrības un tuvinieku, draugu attieksme	33
Brīvā laika pavadīšanas veids.....	33
DARBA DEVĒJI: DARBA PIEREDZE AR BIJUŠAJIEM IESLODZĪTAJIEM, GALVENĀS PROBLĒMAS.....	35
Darbā pieteikušos bijušo ieslodzīto skaits gadā.....	35
Bijušo ieslodzīto nodarbināšana: strādājuši kādreiz, pēdējā gada laikā vai strādā pašlaik	35

Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem.....	35
Galvenie bijušo ieslodzīto darbā pieņemšanas iemesli.....	35
Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos	36
Galvenie iemesli, kas attur pieņemt darbā bijušos ieslodzītos.....	36
Gatavība pieņemt darbā bijušos ieslodzītos un dot bijušajiem ieslodzītajiem iespēju uzņēmumā pēc teorētiskās apmācība iziet praksi	37
Rīcība, atklājot darbinieka iepriekšēju sodāmību.....	37
Izteikumu vērtējums: attieksme pret bijušo ieslodzīto nodarbināšanu	38
DARBA DEVĒJI: IZGLĪTĪBAS, NEPIECIEŠAMO ĪPAŠĪBU UN SPĒJU VĒRTĒJUMS	44
Galvenās, pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības vai spējas.....	44
Dažādu zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums darba devēju vērtējumā.....	44
Palīdzība vai atbalsts bijušajiem ieslodzītajiem sekmīgam darbam kolektīvā	44
DARBA DEVĒJI: NEPIECIEŠAMĀS VALSTS UN PAŠVALDĪBAS ATBALSTS	47
Valsts vai pašvaldības palīdzība vai atbalsts darba devējiem bijušo ieslodzīto pieņemšanai darbā.....	47
Bijušo ieslodzīto pieņemšanu darbā motivējoši faktori.....	47
DARBA KOLĒĢI: DARBA PIEREDZE AR BIJUŠAJIEM IESLODZĪTAJIEM, GALVENĀS PROBLĒMAS.....	49
Pieredze darbā ar bijušiem ieslodzītajiem: kādreiz ir strādājuši vai strādā kopā pašlaik.....	49
Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem.....	49
Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos	49
Gatavība strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem.....	49
Rīcība, atklājot darba kolēģa iepriekšēju sodāmību.....	50
Izteikumu vērtējums: attieksme pret sastrādāšanos ar bijušajiem ieslodzītajiem	50
DARBA KOLĒĢI: NEPIECIEŠAMO ĪPAŠĪBU UN SPĒJU VĒRTĒJUMS, GATAVĪBA KONTAKTĒTIEM	54
Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības un spējas	54
Palīdzība vai atbalsts bijušajiem ieslodzītajiem sekmīgam darba kolektīvā	54
Pakāpe, līdz kurai būtu gatavi kontaktēties ar dažādu sociālo grupu pārstāvjiem.....	54
BIJUŠO IESLODZĪTO, DARBA DEVĒJU UN DARBA KOLĒĢU SNIEGTO ATBILŽU SALĪDZINĀJUMS.....	57
Bijušo ieslodzīto nodarbināšana un strādāšana kopā ar tiem	57
Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem.....	57
Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos	57
Rīcība, atklājot darbinieka iepriekšēju sodāmību.....	57
Izteikumu vērtējums: attieksme pret sastrādāšanos ar bijušajiem ieslodzītajiem un bijušo ieslodzīto nodarbināšanu.....	58
Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās īpašības vai spējas.....	58
Bijušo ieslodzīto pieņemšanai darbā nepieciešamo zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums.....	59
Sekmīgai darba veikšanai visvairāk nepieciešamā palīdzība	59
BIJUŠIE IESLODZĪTIE: DEMOGRĀFISKAIS PROFILS	65
DARBA DEVĒJI UN DARBA KOLĒĢI: DEMOGRĀFISKAIS PROFILS	69

PIELIKUMS:*Rezultātu precizitāte*

Anketas

TNS LATVIA 2005. gada augustā - septembrī veica pētījumu par nodarbinātības veicināšanu no ieslodzījuma vietām atbrīvotām personām Kurzemes plānošanas reģionā. Pētījuma pasūtītājs ir VALSTS PROBĀCIJAS DIENESTA SALDUS TERITORIĀLĀ STRUKTŪRVIENTĪBA.

Pētījuma mērķis: veikt pētījumu un identificēt problēmas, lai izstrādātu ieteikumus un rīcības programmu veiksmīgai cilvēku, kuri atgriežas no ieslodzījuma vietām Kurzemes plānošanas reģionā, integrācijai darba tirgū.

Mērķa grupa:

- no ieslodzījuma vietām atbrīvotās personas;
- darba devēji;
- darba kolēģi.

Pētījuma metode: tiešās intervijas (PAPI).

Izlases metode: izlase tika veidota, balstoties uz klienta sniegto datu bāzi. Veidojot uzņēmumu datu bāzi, izlasē pamatā tika iekļauti tie uzņēmumi (to vadītāji), kuriem jau ir pieredze bijušo ieslodzīto nodarbināšanā vai kuri ir izteikuši gatavību nākotnē šādus cilvēkus nodarbināt.

Izlases lielums: Kopējais izlases lielums ir 205 respondenti, no kuriem 101 bijušais ieslodzītais, 52 darba devēji un 52 darba ņēmēji.

Rezultātu precizitāte: Detalizētāka informācija par rezultātu precizitāti ir pievienota Pielikumā "Rezultātu precizitāte".

Nelielā izlases apjoma dēļ analīze sīkākās sociāldemogrāfiskās grupās, it īpaši darba devēju un kolēģu vidū, ir ierobežota. Līdz ar to aprakstītās sakarības atsevišķo apakšgrupu starpā iezīmē tendences, nevis statistiski nozīmīgas atšķirības.

Kvalitātes kontrole: Kvalitātes kontrole tika veikta visās pētījuma stadijās. Pētījuma kontroles posmi: intervētāju kontrole, datu kontrole. Bijušo ieslodzīto pētījumā 15% interviju kontrole tika veikta telefoniski, bet 12% – pa pastu; darba devēju un darba kolēģu pētījumā 25% interviju kontrole tika veikta telefoniski.

Lauka darba veikšanas laiks: No 2005. gada 24. augusta līdz 16. septembrim.

Intervētāji: pētījuma lauka darbu veica 15 īpaši šī pētījuma veikšanai apmācīti Valsts probācijas dienesta darbinieki un sociālie darbinieki.

Projekta izpildes grupa:

No VALSTS PROBĀCIJAS DIENESTA puses: Projekta koordinēšana – Irēna Brinteniece.

No TNS LATVIA puses:

Projekta koordinēšana – Signe Kaņējeva

Lauka darba koordinēšana – Ieva Balmaka

Datu ievades programmas izveide – Gundars Sporāns

Datu statistiskā apstrāde, tabulu un grafiku veidošana – Signe Hokonena, Sigita Kalnakārkle

Rezultātu analīze – Signe Kaņējeva

➤ Aptaujā iegūtie rezultāti liecina, ka 87% bijušo ieslodzīto informāciju par iespējamo sociālo palīdzību pēc atbrīvošanās ir saņēmuši un salīdzinoši tikai 7% to nav saņēmuši. Dati liecina, ka aptaujas dalībnieki visinformētākie ir izrādījušies par iespējam saņemt ceļa naudu (73%). Katrs trešais ir guvis arī informāciju par iespējam saņemt vienreizējo sociālo pabalstu pēc atbrīvošanās (atbilstoši MK noteikumiem Nr.351) (35%) un katrs ceturtais – par vienreizējo sociālo pabalstu, ko nosaka pašvaldība (26%). Aptuveni katrs desmitais aptaujas dalībnieks jau ieslodzījuma vietā ir ticis informēts par iespējam saņemt sezonai atbilstošu apģērbu (14%).

➤ Aptuveni puse bijušo ieslodzīto informāciju par sociālo palīdzību ir guvuši no cietuma administrācijas (46%), bet aptuveni trešdaļai to ir snieguši citi ieslodzītie (37%). Aptuveni katru desmito respondentu par sociālās palīdzības veidiem ir informējuši Valsts Probācijas dienesta darbinieki (14%) un sociālie darbinieki (10%).

➤ Populārākais saņemtās sociālās palīdzības veids, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, ir izrādījušies ceļa nauda – to ir saņēmuši vairāk kā 2/3 bijušo ieslodzīto (68%). Pārējie sociālās palīdzības veidi ir saņemti ievērojami retāk. Mazāk kā 10% aptaujas dalībnieku ir saņēmuši sezonai atbilstošu apģērbu, vienreizējo sociālo pabalstu (pārtikas paku) un zupas virtuves talonu. Katrs ceturtais bijušais ieslodzītais ir norādījis, ka viņš nav saņēmis nekādu palīdzību (24%). Šeit būtu jāizvērtē, vai un kāpēc šāda sociālā palīdzība, atbrīvojoties nav sniegta.

➤ Aptuveni pusei bijušo ieslodzīto, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, pirmām kārtām, būtu nepieciešama dzīvojamā platība (52%) un darbs, darbā iekārtošana (51%). Nedaudz mazāk kā puse ir minējuši, ka viņiem būtu nepieciešama arī materiālā un finansiālā palīdzība (43%). Katrs piektais ir atzinis, ka viņam būtu vajadzīga arī sociālā palīdzība un pabalsti (18%). Bijušo ieslodzīto sniegtās atbildes liecina, ka galvenā uzmanība, izsverot iespējamās palīdzības veidus, būtu pievēršama tieši nodarbinātības un dzīves vietas jautājumu risināšanai.

➤ Katram piektajam ieslodzītajam, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, ir nepieciešama psiholoģiskā palīdzība (21%), bet 3/4 respondentu ir norādījuši, ka viņiem tā nav nepieciešama (75%). Jāsecina, ka varētu tikt apsvērta iespēja izveidot īpašu psiholoģiskā atbalsta dienestu vai uzticības telefonu u.tml. šo personu vajadzībām.

➤ Raksturīgi, ka, atgriežoties no ieslodzījuma vietas, bijušie ieslodzītie personīgi visvairāk saskaras ar finansiāla rakstura grūtībām (nav naudas); to minējuši 3/4 aptaujāto (75%), kas lielā mērā sasaucas arī ar nākamo biežāk minēto problēmu, t.i., grūtībām atrast pastāvīgu darbu (69%). Aptuveni puse bijušo ieslodzīto ir norādījuši uz grūtībām atrast pastāvīgu dzīves vietu (dzīvo, kur pagadās, piem., pie paziņām, patversmē) (47%). Katrs trešais aptaujas dalībnieks saskaras ar dažādām veselības problēmām (35%). Savukārt aptuveni ceturtdaļa bijušo ieslodzīto cieš no sabiedrības negatīvās attieksmes (26%). Jāsecina, ka galvenā uzmanība būtu pievēršama tieši nodarbinātības un dzīves vietas jautājumu risināšanai.

➤ Dati liecina, ka aptuveni 4/5 bijušo ieslodzīto ir informēti par iespēju saņemt palīdzību *sociālajā dienestā*, no tiem labi informēti ir puse (52%), bet kaut ko dzirdējuši 30% respondentu. Augsts informētības līmenis ir arī par iespējamo palīdzību *Valsts Nodarbinātības Aģentūrā*; par to labi informēti vai kaut ko dzirdējuši ir aptuveni 3/4 aptaujāto. Salīdzinoši zemāka ir bijušo ieslodzīto informētība par palīdzības

gūšanas iespējām *Valsts Probācijas dienestā* un *relīģiskajās organizācijās*, lai gan arī par tām kopumā ir informēti aptuveni puse aptaujāto. Nosacīti viszemākais informētības līmenis ir par iespējām saņemt dažāda veida sociālo palīdzību *nevalstiskajās organizācijās* (piem., Ratnieki, Zilais Krusts) – par šīm organizācijām ir informēts vai kaut ko dzirdējis aptuveni katrs trešais aptaujātais.

➤ Aptuveni 2/3 bijušo ieslodzīto ir meklējuši palīdzību radušos problēmu risināšanā (gan finansiālo grūtību, gan nodarbinātības, veselības, psiholoģisko, mājokļa un citu problēmu risināšanā) (63%). Savukārt katrs trešais respondents ir atzinis, ka viņš nav griezies pēc palīdzības radušos problēmu risināšanā (36%).

➤ Iegūtie rezultāti liecina, ka visbiežāk cilvēki ar iepriekšēju sodāmību ir meklējuši palīdzību *Sociālajā dienestā* – aptuveni 2/3 aptaujāto ir griezušies tieši šajā iestādē (67%). Nedaudz mazāk kā puse bijušo ieslodzīto pēc palīdzības ir vērsušies, izmantojot *neformālos kanālus, t.i., pie ģimenes locekļiem vai radiem* (45%) un *pie draugiem vai paziņām* (42%). Līdzīgs skaits aptaujāto palīdzību ir meklējuši arī *vietējā pašvaldībā (dzīvokļa jautājumos)* (41%) un *Valsts Nodarbinātības Aģentūrā* (38%). Savukārt 30% bijušo ieslodzīto visbiežāk pēc palīdzības ir griezušies *medicīnas iestādē (poliklīnikā, slimnīcā u.tml.)*. Palīdzību *Valsts Probācijas dienestā* un *relīģiskajās organizācijās* visbiežāk ir meklējuši attiecīgi 19% un 11% aptaujas dalībnieku. Kopumā jāsecina, ka paralēli palīdzības meklēšanai dažādās institūcijās, bijušie ieslodzītie salīdzinoši bieži izmanto arī neformālos kanālus radušos problēmu risināšanā.

➤ Nedaudz vairāk kā puse bijušo ieslodzīto ir pastāvīga dzīves vieta (59%), bet 41% – tādas nav. Dati liecina, ka vairums bijušo ieslodzīto savu dzīves vietu ir deklarējuši (85%), kamēr to nav deklarējuši salīdzinoši tikai 15% aptaujāto.

➤ Aptuveni pusei bijušo ieslodzīto ir bijušas lielākas vai mazākas problēmas ar dzīves vietu (51%), bet pusei tādas nav bijušas (48%).

➤ Visaktuālākā problēma respondentiem ir saistīta ar grūtībām atrast savu, pastāvīgu dzīves vietu (dzīvo, kur pagadās, piem., pie paziņām, patversmē). Ar šo problēmu ir saskārušies vairāk kā 2/3 aptaujāto (69%). Ņemot vērā, ka šobrīd pastāvīgas dzīves vietas nav 41% aptaujas dalībnieku, jāsecina, ka daļa aptaujāto šo problēmu ir atrisinājuši un tā vairs nav aktuāla. Nākamā biežāk minētā problēma saistībā ar dzīves vietu ir naudas trūkums īres un komunālajiem maksājumiem (elektrība, gāze u.c.). Ar to ir sastapušies 40% aptaujāto. Mazāk kā 20% bijušo ieslodzīto ir saskārušies arī ar nepieciešamību pēc dzīvokļa remonta (15%) un sliktiem dzīves vietas apstākļiem (māja avārijas stāvoklī, caurs jumts u.tml.) (13%).

➤ Aptuveni trešdaļai bijušo ieslodzīto nav pastāvīga darba (viņi ir bezdarbnieki) (33%), bet nedaudz vairāk kā trešdaļa strādā tikai gadījuma darbus (36%), tomēr līdzīgs skaits aptaujāto ir norādījuši, ka viņiem ir pastāvīgs darbs (32%).

➤ Puse (50%) no tiem bijušajiem ieslodzītajiem, kuri strādā tikai gadījuma darbus vai ir bezdarbnieki, bez pastāvīga darba, pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas, ir bijuši ne vairāk kā 1 gadu. No tiem 33% bez darba ir mazāk kā pusgadu, bet 17% – bez darba ir no pusgada līdz gadam. Ilgāku laika periodu, t.i., vairāk kā gadu, bez darba ir bijuši 36% respondentu, no kuriem aptuveni katrs piektais bez darba ir 3 un pat vairāk gadus (17%).

- Interesanti, ka bijušie ieslodzītie savu līdzšinējo darba pieredzi (darba meklēšanu, attieksmi pret sevi), pēc atbrīvošanās no apcietinājuma, kopumā vērtē pozitīvi. Tā 61% Kurzemē aptaujāto savu līdzšinējo darba pieredzi raksturo kā kopumā pozitīvu, kamēr aptuveni katrs trešais respondents šo pieredzi ir raksturojis kā kopumā negatīvu (37%).
- Salīdzinot pašu bijušo ieslodzīto, darba devēju un darba kolēģu vērtējumu par īpašībām vai spējām, kurām būtu jāpiemīt bijušajiem ieslodzītajiem, lai viņus pieņemtu darbā, atklājas, ka kopumā visu trīs mērķgrupu pārstāvji par galvenajām ir atzinuši vienas un tās pašas īpašības. Tā par galveno nepieciešamo īpašību, lai pieņemtu darbā bijušos ieslodzītos, ir atzīts *godīgums*. Tālāk seko *atbildības sajūta* un *pozitīva attieksme pret darbu*. Interesanti, ka darba kolēģi salīdzinoši biežāk kā darba devēji un paši bijušie ieslodzītie ir norādījuši uz tādu īpašību un prasmju kā *uzticamības*, *draudzīguma* un *vēlmes mācīties, apgūt jauno nepieciešamību*. Savukārt darba devēji un paši bijušie ieslodzītie biežāk ir minējuši *strādīgumu*, *čaklumu*. Darba devēji biežāk kā bijušie ieslodzītie un kolēģi ir atzinuši, ka svarīga ir *profesionalitāte (sagatavotība, priekšzināšanas)*. Savukārt paši cilvēki ar iepriekšēju sodāmību salīdzinoši biežāk ir paiduši uzskatu, ka būtiska ir *labas veselības* esamība.
- Izvērtējot dažādas zināšanas, prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas, lai bijušos ieslodzītos pieņemtu darbā, attiecībā uz *pamatizglītības* un *vidējās izglītības* nozīmi darba devēju un bijušo ieslodzīto domas būtiski neatšķiras, lai gan, jāatzīmē, ka cilvēki ar iepriekšēju sodāmību salīdzinoši biežāk ir uzsvēruši *vidējās izglītības* svarīgumu. Kopumā vairāk kā 2/3 aptaujāto darba devēju un bijušo ieslodzīto ir atzinuši iegūtas *pamatizglītības* un *vidējās izglītības* nozīmi. Lai gan iepriekšēju *darba pieredzi profesijā vai specialitātē* un *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti* par kopumā svarīgām ir atzinuši vairāk kā 3/4 aptaujāto darba devēju un bijušo ieslodzīto, tomēr abas minētās prasmes bijušie ieslodzītie ir vērtējuši kā būtiskākas salīdzinājumā ar darba devējiem. Tā *iepriekšēju darba pieredzi profesijā vai specialitātē* par ļoti svarīgu ir atzinuši attiecīgi 58% bijušo ieslodzīto un 37% darba devēju. Savukārt *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti* kā ļoti svarīgu ir nosaukuši attiecīgi 63% bijušo ieslodzīto un 42% darba devēju.
- Visu trīs mērķgrupu vidū (bijušie ieslodzītie, darba devēji un darba kolēģi) par visvairāk nepieciešamo palīdzību sekmīgai darba veikšanai ir atzīta *uzticēšanās bijušajam ieslodzītajam kā cilvēkam, darbiniekam*, lai gan darba devēji (56%) šo faktoru ir nosaukuši salīdzinoši biežāk kā bijušie ieslodzītie (45%) un darba kolēģi (46%). Pārējos faktoros (*pozitīva attieksme no darba kolēģiem un darba devēja, piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu, apmācības iespēju nodrošināšana*) ir minējuši mazāk kā piektdaļa visu trīs mērķgrupu pārstāvju. Paši bijušie ieslodzītie salīdzinoši biežāk kā darba devēji un kolēģi ir norādījuši, ka viņiem būtu nepieciešama *pozitīva attieksme no darba devēja* (20%) un *piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu* (15%).
- Tā kā arī veselības stāvoklis ietekmē cilvēku darba spējas, aptaujas dalībniekiem tika lūgts izvērtēt, kāds tas ir pašlaik. Nedaudz mazāk kā puse bijušo ieslodzīto ir minējuši, ka ir praktiski veseli, tomēr vienu vai dažas reizes gadā viņiem gadās saslimt (45%), bet katrs piektais ir atzinis, ka ir praktiski vesels un pēdējos gados vispār nav slimojis (27%). Tomēr līdzīgs skaits respondentu (24%) ir minējuši arī, ka viņi slimo vairākas reizes gadā un, ka viņiem ir arī hroniskas saslimšanas (tuberkuloze, C hepatīts u.c.). Savukārt 4% bijušo ieslodzīto ir noteikta invaliditāte.

- Vairāk kā pusei cilvēku ar iepriekšēju sodāmību ir kāda pamata profesija vai specialitāte (57%), kamēr 42% šādas profesijas vai specialitātes nav. Biežāk sastopamās profesijas bijušo ieslodzīto vidū ir celtnieks, mūrnieks, atslēdznieks (17%); metinātājs (17%); atslēdznieks, autoatslēdznieks (16%); elektriķis, elektromontieris (12%); galdnieks (12%); autovadītājs (10%); kokapstrādes strādnieks, mežstrādnieks (9%) un traktorists (9%).
- Aptuveni 2/3 visu bijušo ieslodzīto vēlētos strādāt savā profesijā (67%), bet aptuveni katrs piektais to nevēlētos (22%). Savukārt katrs desmitais respondents jau strādā savā profesijā (9%). Šeit parādās iespējas bijušajiem ieslodzītajiem piedāvāt atbilstošus pārkvalifikācijas kursus, kā arī būtu jāizanalizē, kādi ir galvenie šķēršļi, kas liedz tiem aptaujātajiem, kuri to vēlas, strādāt savā profesijā.
- Vairāk kā puse bijušo ieslodzīto ir kopumā labi informēti par iespējām iegūt tālāku izglītību vai apgūt citu profesiju (pārkvalificēties) (58%), no kuriem katrs trešais aptaujātais ir labi informēts (32%), bet katrs ceturtais – diezgan labi informēts (26%). Kopumā slikti informēti ir 43% mērķgrupas pārstāvju.
- Aptaujā iegūtie rezultāti liecina, ka nedaudz vairāk kā puse bijušo ieslodzīto vēlas apgūt citu, jaunu profesiju (56%), bet vairāk kā trešdaļa to nevēlas (39%). Aplūkojot jomas vai nozares, kādās aptaujātie vēlas iegūt citu specialitāti, redzams, ka populārākā ir celtniecība (44%). Tālāk minēšanas biežuma ziņā seko datortehnoloģijas (16%), galdniecība (11%) un transporta līdzekļu vadīšana (9%).
- Vairāk kā pusei bijušo ieslodzīto pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ir bijušas problēmas ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties (57%), kamēr 40% ar šādām problēmām nav saskārušies.
- Aptuveni 2/3 bijušo ieslodzīto ir saskārušies ar nespēju atrast pastāvīgu, algotu darbu (ir tikai gadījuma darbi) (64%). Aptuveni puse aptaujāto uzskata, ka darbs ir zemu apmaksāts (52%), bet nedaudz mazāk kā puse, ka – darba devējs nevēlas pieņemt darbā bijušos ieslodzītos (45%), kas apliecina grūtības atrast darbu tieši iepriekšējās sodāmības dēļ. Katrs ceturtais respondents ir norādījis uz informācijas trūkumu par izglītības, pārkvalifikācijas iespējām (26%), nespēju atrast darbu savā specialitātē (24%) un to, ka vispār nav noteiktas specialitātes (izglītības trūkums) (24%).
- Nedaudz vairāk kā puse (56%) aptaujāto darba devēju un kolēģu ir atzinuši, ka kādreiz savā uzņēmumā ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos vai arī ir strādājuši kopā ar tiem. Pašlaik darba attiecībās ar bijušajiem ieslodzītajiem ir vai kopā ar tiem strādā katrs ceturtais darba devējs un darba kolēģis Kurzemē (25%). Tas liecina, ka salīdzinoši lielai daļai darba devēju un kolēģu Kurzemē ir aktuālas darba attiecības ar cilvēkiem, kuriem ir iepriekšēja sodāmība. Šeit gan jāņem vērā, ka, atlasot uzņēmumus no Valsts probācijas dienesta izveidotās datu bāzes, izlasē pamatā tika iekļauti tie uzņēmumi (to vadītāji), kuriem jau ir pieredze bijušo ieslodzīto nodarbināšanā vai kuri ir izteikuši gatavību nākotnē šādus cilvēkus nodarbināt.
- Darba kolēģi savu pieredzi, strādājot kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem, raksturo salīdzinoši pozitīvāk kā darba devēji. Ja 58% aptaujāto darba devēju, kuri ir nodarbinājuši vai nodarbina pašlaik bijušos ieslodzītos, ir norādījuši, ka viņiem ir kopumā pozitīva pieredze šai sakarā, tad darba kolēģu vidū šīs atbildes īpatsvars ir 93%.
- Vairums darba devēju, kuriem ir pieredze bijušo ieslodzīto nodarbināšanā, uzskata, ka arī šādiem cilvēkiem ir jādod darba iespēja (69%). Nedaudz vairāk kā puse aptaujas dalībnieku uzsver, ka cilvēki ar

iepriekšēju sodāmību neatšķiras no jebkura cita darbinieka (55%). Savukārt gandrīz trešdaļa darba devēju šos cilvēkus pieņem darbā, jo ir grūti atrast citus darbiniekus (31%).

➤ Gandrīz 60% aptaujāto darba devēju ir minējuši, ka pieņemot darbā bijušos ieslodzītus viņus attur nepieciešamība šādus cilvēkus pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt. Nākamie divi biežāk minētie iemesli saistās ar attiecībām darba kolektīvā. Tā vairāk kā trešdaļa darba devēju uzskata, ka citu darbinieku negatīvā attieksme (44%) un aizdomīgums neuzticēšanās darbinieku starpā (37%) ir pietiekami iemesli, lai nepieņemtu darbā cilvēkus, kuriem ir iepriekšēja sodāmība. Aptuveni trešdaļa darba devēju kā kavējošus iemeslus ir nosaukuši arī negatīvu ietekmi uz darba kvalitāti (35%) un neuzticēšanos šādiem cilvēkiem (33%). Darba devēju vērtējumā, galvenie iemesli, kas attur viņus pieņemt darbā bijušos ieslodzītus lielā mērā sasaucas ar problēmām, kas, viņuprāt, rodas nodarbinot šādus cilvēkus, tomēr vērojamas arī dažas atšķirības.

➤ Kopumā svarīgākās problēmas darba devējiem un kolēģiem, pieņemot darbā vai strādājot kopā ar bijušo ieslodzīto, saistās tieši ar specifiskām kolēģu savstarpējām attiecībām, kā arī vāju bijušo ieslodzīto sagatavotību veicamajiem pienākumiem. Galvenās no tām: *nepieciešamība viņus pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt; aizdomīgums, neuzticēšanās kolēģu starpā un nepietiekams izglītības līmenis un atbilstošas kvalifikācijas trūkums*. Jāatzīmē, ka potenciālie darba kolēģi kopumā biežāk kā darba devēji uzskata, ka pieņemot darbā bijušos ieslodzītus, rodas dažādas problēmas. Tā kolēģi salīdzinoši biežāk kā darba devēji ir norādījuši, ka, sadarbojoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir nepieciešams viņus *pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt* (minējuši attiecīgi: 60% kolēģu un 52% darba devēju), rodas *aizdomīgums, neuzticēšanās kolēģu starpā* (minējuši attiecīgi: 52% un 42% aptaujāto), vērojama *pārējo darbinieku negatīvu attieksme* (minējuši attiecīgi: 42% un 33% aptaujāto), kā arī *bijušo ieslodzīto nevēlēšanās iegūt papildus iemaņas* (minējuši attiecīgi: 42% un 33% aptaujāto). Lai arī iespējas mainīt kolēģu savstarpējās attiecības ir ierobežotākas, būtu nepieciešams uzlabot bijušo ieslodzīto sagatavotību darbam, piedāvājot viņiem papildus apmācību. Veidojoties pozitīvai sadarbībai starp bijušo ieslodzīto un darba kolēģiem, šī pozitīvā pieredze var kalpot kā papildus informācijas avots tiem, kuri ir nobažījušies par iespēju sastrādāties ar cilvēkiem, kuriem ir iepriekšēja sodāmība. Šai sakarā var uzsvērt to darbinieku pozitīvo pieredzi, kuri ir strādājuši kopā ar šādiem cilvēkiem.

➤ Aptuveni ceturtdaļa darba devēju uzskata, ka, viņus pieņemot darbā bijušos ieslodzītus sekmētu tas, ka valsts vai pašvaldība sniegtu bijušajiem ieslodzītajiem atbilstošu sociālo palīdzību (nodrošināta dzīves, vieta, sadzīves apstākļi) (27%), kā arī piedāvātu izglītības un pārkvalifikācijas iespējas (25%). Pieņemot darbā bijušos ieslodzītus darba devējus veicinātu arī valsts līdzfinansējums darba samaksā (21%), atlīdzība, subsīdijas par šo cilvēku nodarbināšanu (19%) un nodokļu atlaides, atvieglojumi (17%).

➤ Visvairāk darba devējus pieņemot darbā cilvēkus ar iepriekšēju sodāmību motivētu *papildus atlīdzība uzņēmumam par ieslodzītā nodarbināšanu (vismaz minimālās darba algas apmērā Ls80)* (79%) un *subsīdēto darba vietu nodrošināšana* (79%), pēdējais gan nedaudz biežāk minēts kā drīzāk motivējošs faktors. Tikai nedaudz retāk ir nosaukti tādi faktori kā *nodokļu atvieglojumi* (75%) un *atbilstoša darbinieka bezmaksas pārkvalifikācija uzņēmuma vajadzībām* (75%). Par ļoti motivējošiem tos atzinuši attiecīgi 42% un 25% aptaujāto. *Darba inventāra apdrošināšanu no valsts puses* kā motivējošu faktoru ir nosaukuši 63% darba devēju.

- Gandrīz trešdaļa aptaujāto darba devēju ir gatavi pieņemt darbā bijušos ieslodzītos (31%), kamēr katrs ceturtais šādu iespēju apšaubā (25%). Vairums darba devēju ir paiduši neitrālu attieksmi attiecībā pret iespēju nodarbināt bijušos ieslodzītos (44%).
- Nedaudz vairāk kā ceturtdaļa darba devēju ir gatavi pēc teorētiskās apmācības dot iespēju bijušajiem ieslodzītajiem iziet praksi viņu uzņēmumā (27%), kamēr katrs ceturtais šādu iespēju nevēlas dot (25%). Puse darba devēju ir paiduši neitrālu nostāju attiecībā pret iespēju bijušajiem ieslodzītajiem iziet praksi viņu uzņēmumā (48%).
- Lai arī liela daļa potenciālo darba kolēģu nenoraida iespēju strādāt ar bijušajiem ieslodzītajiem, tomēr ne visi ir noskaņoti pozitīvi. Tā 44% kopumā ir gatavi ar viņiem strādāt, kamēr 38% ir noskaņoti neitrāli, bet 6% drīzāk nevēlētos un 10% nav gatavi strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem. Ņemot vērā, ka to aptaujāto pieredze, kuri jau iepriekš ir sastrādājušies ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir pozitīva, var secināt un prognozēt, ka, palielinoties informācijas apjomam par darba pieredzi ar bijušajiem ieslodzītajiem, attieksme no neitrālas var kļūt par pozitīvu.
- Interesanti, ka veidot *darba kolēģu* attiecības, ar maznodrošināto personu būtu gatavi 23% aptaujāto kolēģu; ar bijušo ieslodzīto – 29%; ar invalīdu, kuram ir kustību traucējumi – 15%; ar invalīdu, kuram ir redzes un dzirdes traucējumi – 13%; ar alkoholiķi – 6%; ar garīgi slimu cilvēku vai cilvēku ar psihiskiem traucējumiem – 6%, bet ar narkomānu neviens darbinieks strādāt kopā nevēlētos.
- Ja atklātos, ka kādam no darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība, aptuveni puses darba devēju un kolēģu rīcība būtu *atkarīga no sodāmības veida (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums)* (48% abām mērķgrupām). Aplūkojot, kā rīkotos darba devēji un kolēģi, atklājot kāda darbinieka iepriekšēju sodāmību, atklājas, ka darba kolēģi (52%) biežāk kā darba devēji (38%) *pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā viņš veic savus darba pienākumus*. Savukārt darba devēji (54%) biežāk kā kolēģi (33%) *mēģinātu aprunāties ar bijušo ieslodzīto par šo jautājumu*. Attiecībā uz pārējām iespējamām rīcībām (*informēt pārējos darbiniekus, izturēties ar lielākām aizdomām un neuzticību, pievērst lielāku uzmanību savām personīgajām mantām u.c.*) nav vērojamas būtiskas atšķirības darba devēju un kolēģu viedoklī. Šīs atbildes ir minējuši mazāk kā ceturtdaļa abu pārējo mērķgrupu pārstāvju. Jāatzīmē, ka 15% darba devēju un 17% darba kolēģu ir atzinuši, ka *viņu attieksme, uzzinot par kāda darbinieka iepriekšēju sodāmību, būtiski nemainītos*.
- Gan darba devēji, gan darba kolēģi salīdzinoši visbiežāk ir piekrituši apgalvojumiem, ka *bijušajiem ieslodzītajiem ir jādod iespēja sevi parādīt un atgriezties darba dzīvē, kā arī – bijušie ieslodzītie spēj tikpat labi kā pārējie veikt savus darba pienākumus*. Šiem apgalvojumiem pilnībā vai drīzāk piekrīt 89%-94% aptaujāto darba devēju un kolēģu. Vairāk kā 3/4 abu mērķgrupu pārstāvju piekrīt, ka *bijušie ieslodzītie spēj godprātīgi veikt savus darba pienākumus* un, ka viņu *attieksme būtu atkarīga no tā, kādas smaguma pakāpes būtu darbinieka sodāmība (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums)*, tomēr šis fakts vairāk ietekmētu tieši darba devēju viedokli – 87% aptaujāto pilnībā vai drīzāk piekrīt šim izteikumam. Salīdzinoši darba kolēģu vidū šīs atbildes īpatsvars nepārsniedz 78%. Savukārt darba kolēģi (84%) biežāk kā darba devēji (67%) ir piekrituši, ka viņu *attieksme būtiski nemainītos, uzzinot, ka kādam no darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība*. Interesanti, ka aptaujātie kolēģi biežāk kā darba devēji ir noraidījuši viedokli, ka *bijušie ieslodzītie ir sliktāki darbinieki kā pārējie* un, ka *bijušie ieslodzītie negatīvi ietekmē mikroklimatu darba kolektīvā*, tomēr, jānorāda, ka attiecībā uz pēdējo apgalvojumu abās mērķgrupās viedoklis nav tik viennozīmīgs. Tā šo izteikumu ir

noraidījuši 50% darba devēju un 59% aptaujāto kolēģu, bet attiecīgi 46% un 33% abu mērķgrupu pārstāvju tam ir piekrituši. Vienlaicīgi vairāk kā 90% abu mērķgrupu pārstāvju nepiekrīt apgalvojumam, ka *censtos rast iespēju vai ierosinātu atbrīvot no darba cilvēku, uzzinot par viņa iepriekšēju sodāmību*. Tātad kopumā aptaujātie darba devēji un kolēģi nenoraida bijušo ieslodzīto iekļaušanu darba dzīvē un iesaistīšanu darba kolektīvā, tomēr vieglāk integrēt sabiedrībā būs tos bijušos ieslodzītos, kuru sodāmība būs vieglāka. Vienlaikus jāsecina, ka darba devēji ir nedaudz piesardzīgāki pret bijušo ieslodzīto nodarbināšanu kā aptaujātie kolēģi.

➤ Raksturīgi, ka bijušie ieslodzītie tuvinieku, draugu (81%) attieksmi pret sevi ir raksturojuši kopumā pozitīvāk nekā sabiedrības attieksmi (44%).

➤ Raksturīgākais brīvā laika pavadīšanas veids bijušajiem ieslodzītajiem ir draugu un paziņu lokā (58%). Aptuveni puse aptaujāto brīvo laiku pavada skatoties televizoru (50%), kā arī kopā ar ģimenes locekļiem un radniekiem (45%). Savukārt trešdaļa mērķgrupas pārstāvju klausās mūziku radio vai kasetēs, diskos (35%), iedzer „kādu glāzīti” (33%) un lasa laikrakstus, izklaidējošo literatūru (31%), bet 28% respondentu vienkārši guļ un atpūšas.

Informācija par sociālo palīdzību, kas tika saņemta jau ieslodzījuma vietā

Bijušajiem ieslodzītajiem (N = 101) tika uzdots jautājums par to, kādu informāciju par iespējamo sociālo palīdzību pēc atbrīvošanas viņi saņēma jau ieslodzījuma vietā. Iegūtie rezultāti liecina, ka 87% respondentu informāciju ir saņēmuši un salīdzinoši tikai 7% to nav saņēmuši, bet 6% aptaujāto ir bijis grūti sniegt konkrētu atbildi šajā jautājumā.

Dati liecina, ka visinformētākie aptaujas dalībnieki ir izrādījušies par iespējām saņemt ceļa naudu (73%). Katrs trešais ir guvis arī informāciju par iespējām saņemt vienreizējo sociālo pabalstu pēc atbrīvošanās (atbilstoši MK noteikumiem Nr.351) (35%) un katrs ceturtais – par vienreizējo sociālo pabalstu, ko nosaka pašvaldība (26%). Aptuveni katrs desmitais aptaujas dalībnieks jau ieslodzījuma vietā ir ticis informēts par iespējām saņemt sezonai atbilstošu apģērbu (14%). Informāciju par iespējām saņemt pārtikas paku un zupas virtuves talonu ir guvuši attiecīgi tikai pa 2% bijušo ieslodzīto.

Savukārt kopumā 3% aptaujāto ir minējuši kādu citu informāciju, ko vēl viņi ir guvuši. Tā ir: iespēja saņemt palīdzību Valsts probācijas dienestā vai saņemt bezdarbnieka pabalstu, bet 1% (1 respondents) no tiem ir norādījis, ka ir saņēmis visa veida nepieciešamo informāciju. Kopumā bijušo ieslodzīto informētības līmenis ir vērtējams kā augsts, salīdzinoši zemāks tas ir tikai par iespēju saņemt sezonai atbilstošu apģērbu, pārtikas paku un zupas virtuves talonu [sk. zīm.1.1. 14.lpp.]

Informācijas avoti

Aptaujātajiem bijušajiem ieslodzītajiem, tika lūgts nosaukt, kas tieši viņiem sniedza informāciju par iespējamo sociālo palīdzību.

Iegūtie rezultāti liecina, ka aptuveni puse bijušo ieslodzīto informāciju par sociālo palīdzību ir guvuši no cietuma administrācijas (46%), bet aptuveni trešdaļai to ir snieguši citi ieslodzītie (37%). Aptuveni katru desmito respondentu par sociālās palīdzības veidiem ir informējuši Probācijas dienesta darbinieki (14%) un sociālie darbinieki (10%). Savukārt retāk šādu informāciju ir sniedzis cietuma kapelāns (6%) vai ģimene (4%) [sk. zīm.1.2. 14.lpp.].

Saņemtā sociālā palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

Populārākais saņemtās sociālās palīdzības veids, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, ir izrādījusies ceļa nauda – to ir saņēmuši vairāk kā 2/3 bijušo ieslodzīto (68%). Pārējie sociālās palīdzības veidi ir saņemti ievērojami retāk. Mazāk kā 10% aptaujas dalībnieku ir saņēmuši sezonai atbilstošu apģērbu, vienreizējo sociālo pabalstu (pārtikas paku) un zupas virtuves talonu. Katrs ceturtais bijušais ieslodzītais ir norādījis, ka viņš nav saņēmis nekādu palīdzību (24%). Šeit būtu jāizvērtē, vai un kāpēc šāda sociālā palīdzība, atbrīvojoties nav sniegta.

Salīdzinot no ieslodzījuma vietām atbrīvoto personu sniegtās atbildes uz jautājumiem par informētību par iespējamo sociālo palīdzību un pēc tam reāli saņemto sociālo palīdzību, redzams, ka informētības līmenis par sociālo palīdzību ir augstāks kā reāli saņemtā sociālā palīdzība. Interesanti, ka nekādu informāciju par sociālo palīdzību nav saņēmuši tikai 7% bijušo ieslodzīto, kamēr palīdzību nav saņēmis katrs ceturtais respondents (24%). Divas reizes vairāk ir to aptaujāto, kuri ir bijuši informēti par

BIJUŠIE IESLODZĪTIE: SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA - INFORMĒTĪBA, NEPIECIEŠAMĪBA

iespējām saņemt sezonai atbilstošu apģērbu, nekā to, kuri šo apģērbu ir saņēmuši (attiecīgi: 14% un 7%). Nedaudz vairāk respondentu ir bijuši informēti arī par iespējām saņemt ceļa naudu nekā to, kuri pēc tam ceļa naudu ir reāli saņēmuši (attiecīgi: 73% un 68%). Rodas jautājums, ja bijušie ieslodzītie par šīm sociālās palīdzības iespējām ir bijuši informēti, tad kādu iemeslu dēļ viņi šo palīdzību nav saņēmuši [sk. zīm. 1.3., 1.3.1. 15.lpp.].

Visvairāk nepieciešamā palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

Jautājums par visvairāk nepieciešamo sociālo palīdzību bijušajiem ieslodzītajiem tika uzdots „atklātā” veidā, t.i., viņi varēja brīvi formulēt savas atbildes. Datu analīzes gaitā iegūtie rezultāti tika apkopoti un sagrupēti.

Sniegtās atbildes liecina, ka aptuveni pusei bijušo ieslodzīto, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, pirmām kārtām, būtu nepieciešama dzīvojamā platība (52%) un darbs, darbā iekārtošana (51%). Nedaudz mazāk kā puse ir minējuši, ka viņiem būtu nepieciešama arī materiālā un finansiālā palīdzība (43%). Katrs piektais ir atzinis, ka viņam būtu vajadzīga arī sociālā palīdzība un pabalsti (18%). Salīdzinoši neliels skaits aptaujāto kā nepieciešamāko atbalstu ir minējuši ārstniecības izmaksu segšanu (4%), kā arī izglītību un pārkvalifikāciju (3%). Katrs desmitais bijušais ieslodzītais ir minējis kādu citu sociālās palīdzības veidu, starp tiem: dažāda veida informācija, morālā palīdzība, atkarību konsultanta palīdzība, atbalsts no dažādām iestādēm, palīdzība dokumentu (pases) nokārtošanā, palīdzība vecāku varas atgūšanā un ģimenes dārza iekārtošanā, kā arī finansiāls atbalsts pārtikas iegādē. Bijušo ieslodzīto sniegtās atbildes liecina, ka galvenā uzmanība, izsverot iespējamās palīdzības veidus, būtu pievēršama tieši nodarbinātības un dzīves vietas jautājumu risināšanai [sk. zīm. 1.4. 15.lpp.].

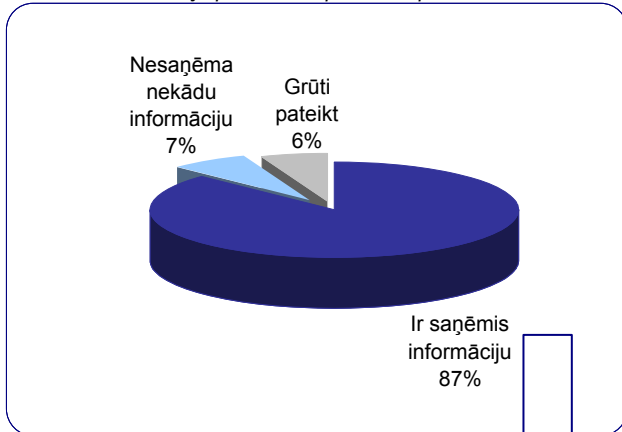
Aplūkojot iegūtos rezultātus sīkākās sociāldemogrāfiskās grupās, vērojama tendence, ka darbs, darbā iekārtošana kā nepieciešamākā palīdzība biežāk ir minēta laukos (91%) kā pilsētās (41%) dzīvojošo respondentu vidū. Savukārt ar grūtībām atrast dzīvojamo platību vairāk saskaras pilsētās (54%) kā laukos (48%) dzīvojošie bijušie ieslodzītie. Jāatzīmē, ka nelielā izlases apjoma dēļ (N = 101) analīze sīkākās grupās ir ierobežota. Līdz ar to pieminētās sakarības šajās apakšgrupās iezīmē zināmas [sk. Bijušo ieslodzīto tab. 4.1. – 4.5. 10.-12 .lpp.].

Psiholoģiskās palīdzības nepieciešamība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

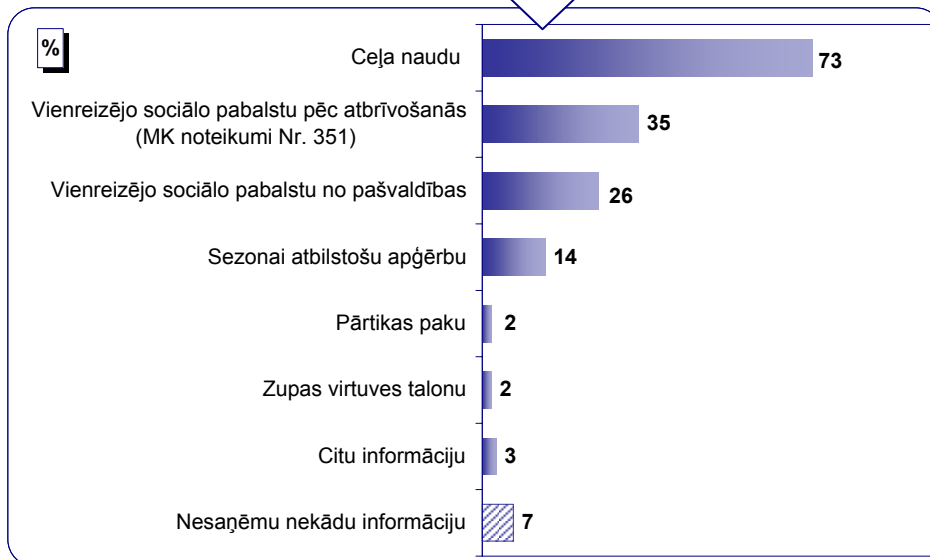
Katram piektajam ieslodzītajam, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, ir nepieciešama psiholoģiskā palīdzība (21%), bet 3/4 respondentu ir norādījuši, ka viņiem tā nav nepieciešama (75%). Tikai 4% aptaujāto bija grūti sniegt konkrētu atbildi šajā jautājumā. Jāsecina, ka varētu tikt apsvērta iespēja izveidot īpašu psiholoģiskā atbalsta dienestu vai uzticības telefonu u.tml. šo personu vajadzībām [sk. zīm. 1.5. 15.lpp.].

1.1. Ieslodzījuma vietā saņemtā informācija par sociālo palīdzību

K1. Kādu informāciju par sociālo palīdzību pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma Jūs saņēmt jau ieslodzījuma vietā? Informāciju par...?

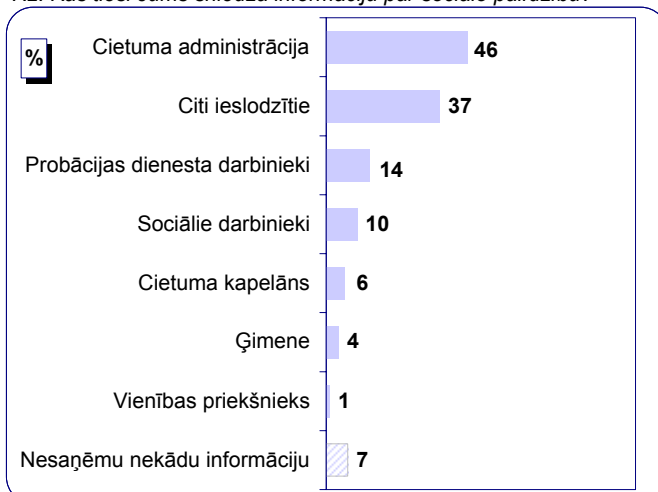
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.2. Informācijas par sociālo palīdzību avoti

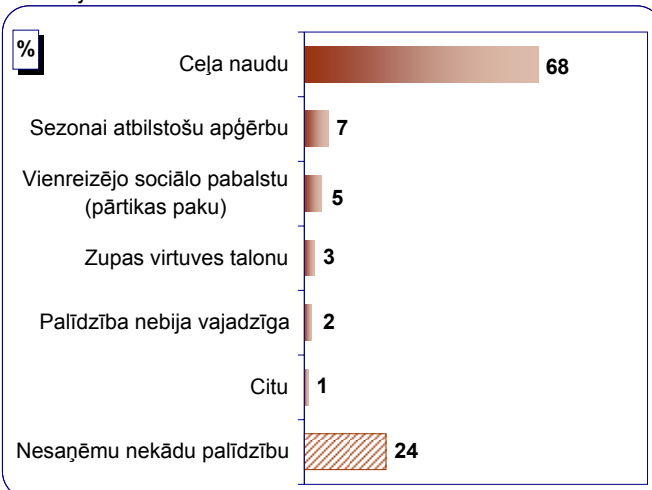
K2. Kas tieši Jums sniedza informāciju par sociālo palīdzību?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.3. Saņemtā sociālā palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

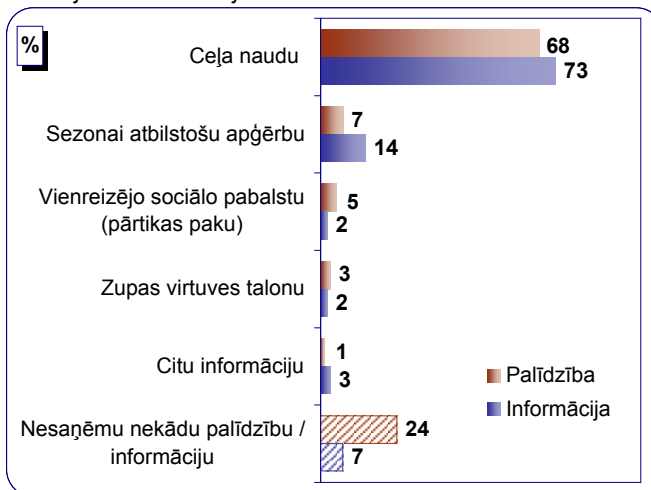
K3. Kādu tieši sociālo palīdzību Jūs saņēmt, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.3.1. Saņemtās informācijas un sociālās palīdzības salīdzinājums

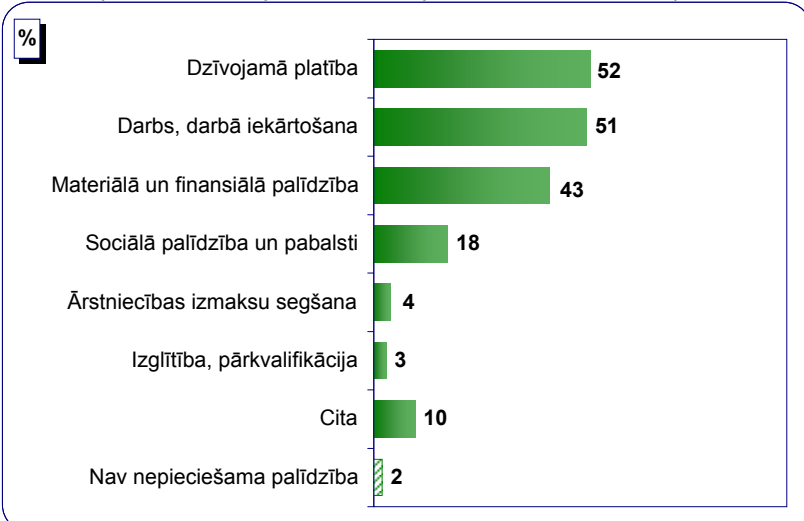
K1.; K3. Kādu informāciju un kādu tieši palīdzību Jūs saņēmt, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.4. Nepieciešamākā palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

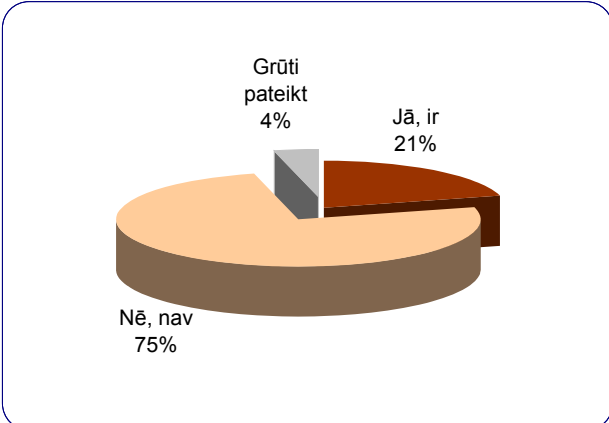
K4. Kāda palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, jums būtu nepieciešama visvairāk?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.5. Psiholoģiskās palīdzības nepieciešamība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

K5. Vai Jums ir nepieciešama psiholoģiska palīdzība, atgriežoties no ieslodzījuma vietas?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

Visbiežāk sastopamās problēmas, atgriežoties no ieslodzījuma vietas

Bijušajiem ieslodzītajiem tika lūgts norādīt, ar kādām problēmām, atgriežoties no ieslodzījuma vietas, viņi personīgi saskaras visvairāk. Raksturīgi, ka visvairāk minētā problēma mērķgrupas vidū ir tieši finansiāla rakstura grūtības (nav naudas); to minējuši 3/4 aptaujāto (75%), kas lielā mērā sasaucas arī ar nākamo biežāk minēto problēmu, t.i., grūtībām atrast pastāvīgu darbu (69%). Aptuveni puse bijušo ieslodzīto ir norādījuši uz grūtībām atrast pastāvīgu dzīves vietu (dzīvo, kur pagadās, piem., pie paziņām, patversmē) (47%). Katrs trešais aptaujas dalībnieks saskaras ar dažādām veselības problēmām (35%). Savukārt aptuveni ceturtdaļa bijušo ieslodzīto cieš no sabiedrības negatīvās attieksmes (26%). Pārējās problēmas ir minējuši mazāk kā 20% respondentu, starp tām, atkarības problēmas (alkoholisms, narkomānija vai atkarība no azartspēlēm) (16%), grūtības atrast pagaidu darbu (14%), grūtības iegūt tālāku izglītību vai apgūt citu profesiju (pār kvalificēties) (14%), arī ģimenes locekļu un radnieku negatīvā attieksme (10%) u.c.. Līdz ar to galvenā uzmanība būtu pievēršama tieši nodarbinātības un dzīves vietas jautājumu risināšanai [sk. zīm.1.6. 18.lpp.].

Interesanti, ka latvieši biežāk kā cittautieši ir norādījuši uz finansiāla rakstura problēmām (nav naudas) (attiecīgi: 82% un 57%), kamēr cittautieši caurmērā biežāk ir uzsvēruši sabiedrības negatīvo attieksmi (36%). Raksturīgi, ka bijušie ieslodzītie ar ģimenes vidējiem ienākumiem līdz Ls70 biežāk kā aptaujātie, kuru ģimenēs vidējais ienākumu līmenis ir augstāks (virs Ls 71) ir atzinuši, ka viņiem ir grūtības atrast pastāvīgu darbu (attiecīgi: 73% un 52%), kā arī to, ka viņiem ir finansiālas problēmas (nav naudas) (attiecīgi: 77% un 69%). Vērojama tendence, ka laukos dzīvojošie bijušie ieslodzītie, pēc atgriešanās no apcietinājuma, vidēji biežāk saskaras dažādām atkarības problēmām (alkoholisms, narkomānija vai atkarība no azartspēlēm) (29%), kamēr pilsētās dzīvojošie aptaujas dalībnieki biežāk kā laukos dzīvojošie ir norādījuši uz grūtībām atrast pastāvīgu dzīves vietu [sk. Bijušo ieslodzīto tab. 6.1.-6.5. 15.-19 .lpp.].

Informētība par iestādēm, kurās ir iespējams saņemt dažāda veida palīdzību

No ieslodzījuma vietām atbrīvotām personām (N = 101) tika lūgts norādīt, cik lielā mērā viņi ir informēti par iestādēm, kurās ir iespējams saņemt dažāda veida finansiālo, materiālo un psiholoģisko palīdzību.

Dati liecina, ka vislabāk bijušie ieslodzītie ir informēti par iespēju saņemt palīdzību *sociālajā dienestā* – labi informēti ir puse (52%) un kaut ko dzirdējuši 30% respondentu. Augsts informētības līmenis ir arī par iespējamo palīdzību *Valsts Nodarbinātības Aģentūrā* („labi informēts”: 37% un „kaut ko dzirdējis”: 39%) un *vietējā pašvaldībā* („labi informēts”: 33% un „kaut ko dzirdējis”: 37%). Salīdzinoši zemāka ir bijušo ieslodzīto informētība par palīdzības gūšanas iespējām *Valsts Probācijas dienestā* un *reliģiskajās organizācijās*, lai gan arī par tām kopumā ir informēti aptuveni puse aptaujāto. Par iespēju saņemt palīdzību *Valsts Probācijas dienestā* relatīvi sliktāk ir informēti laukos dzīvojošie bijušie ieslodzītie. To, ka viņi nav informēti par iespēju saņemt palīdzību šādā iestādē, ir atzinuši 76% respondentu. Nosacīti viszemākais informētības līmenis ir par iespējām saņemt dažāda veida sociālo palīdzību *nevalstiskajās organizācijās* (piem., Ratnieki, Zilais Krusts) – par šīm organizācijām ir informēts vai kaut ko dzirdējis aptuveni katrs trešais aptaujātais. Nedaudz vairāk kā 2/3 bijušo ieslodzīto ir atzinuši, ka par palīdzību, ko sniedz šādas organizācijas nav informēti (68%) [sk. zīm.1.7. 18.lpp.].

**BIJUŠIE IESLODZĪTIE:
GALVENĀS PROBLĒMAS, INFORMĒTĪBA PAR RISINĀŠANAS VEIDIEM**

Jāatzīmē, ka cittautieši ir salīdzinoši sliktāk informēti par nevalstiskajām organizācijām kā latvieši; viņi biežāk ir snieguši atbildi „neesmu informēts” (attiecīgi: 75% un 64%). Par šo organizāciju sniegto palīdzību relatīvi sliktāk informēti ir arī laukos (76%) kā pilsētās (65%) dzīvojošie bijušie ieslodzītie [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 7.1.-7.5. 20.-24. lpp.*].

Tā kā starp visbiežāk sastopamajām problēmām ir minētas finansiālās problēmas, grūtības atrast pastāvīgu darbu un pastāvīgu dzīves vietu, un savukārt visinformētākie aptaujātie ir izrādījušies par iespējām saņemt palīdzību sociālajā dienētā, Valsts Nodarbinātības Aģentūrā un vietējā pašvaldībā (dzīvokļa jautājumos), tad jāsecina, ka bijušie ieslodzītie kopumā ir informēti par iespējām risināt savas galvenās problēmas.

Griešanās pēc palīdzības radušos problēmu risināšanā

Aptuveni 2/3 bijušo ieslodzīto ir meklējuši palīdzību radušos problēmu risināšanā (gan finansiālo grūtību, gan nodarbinātības, veselības, psiholoģisko, mājokļa un citu problēmu risināšanā) (63%). Savukārt katrs trešais respondents ir atzinis, ka viņš nav griezies pēc palīdzības radušos problēmu risināšanā (36%). Iezīmējas tendence, ka gados vecāki bijušie ieslodzītie, cittautieši un respondenti ar ienākumiem līdz Ls70, kā arī tie, kuri bez darba ir pavadījuši ilgāku laika periodu, ir vidēji biežāk griezušies pēc palīdzības radušos problēmu risināšanā [sk. *zīm. 1.8. 19.lpp.*].

Iestādes un organizācijas, kurās visbiežāk griežas pēc palīdzības

Tie bijušie ieslodzītie, kuri atzina, ka ir meklējuši palīdzību radušos problēmu risināšanā (N = 64), norādīja, kur tieši viņi visbiežāk ir vērsušies pēc palīdzības.

Iegūtie rezultāti liecina, ka visbiežāk respondenti ir meklējuši palīdzību *Sociālajā dienētā* – aptuveni 2/3 aptaujāto ir griezušies tieši šajā iestādē (67%). Nedaudz mazāk kā puse bijušo ieslodzīto pēc palīdzības ir vērsušies, izmantojot *neformālos kanālus, t.i., pie ģimenes locekļiem vai radiem* (45%) un *pie draugiem vai paziņām* (42%). Līdzīgs skaits aptaujāto palīdzību ir meklējuši arī *vietējā pašvaldībā (dzīvokļa jautājumos)* (41%) un *Valsts Nodarbinātības Aģentūrā* (38%). Savukārt 30% bijušo ieslodzīto visbiežāk pēc palīdzības ir griezušies *medicīnas iestādē (poliklīnikā, slimnīcā u.tml.)*. Palīdzību *Valsts Probācijas dienētā* un *relīģiskajās organizācijās* visbiežāk ir meklējuši attiecīgi 19% un 11% aptaujas dalībnieku. Salīdzinoši ļoti neliels skaits aptaujāto, ir minējuši, ka palīdzību ir meklējuši *nevalstiskajās organizācijās* vai kādās citās organizācijās (pa 3% katrai atbildei). Pie „citām” organizācijām ir minētas kriminālās struktūras, privātpersonas un firmas. Kopumā jāsecina, ka līdzās palīdzības meklēšanai dažādās institūcijās, bijušie ieslodzītie salīdzinoši bieži izmanto arī neformālos kanālus radušos problēmu risināšanā [sk. *zīm. 1.9. 19.lpp.*].

Salīdzinot no ieslodzījuma vietām atbrīvoto personu sniegtās atbildes uz jautājumiem par informētību par iestādēm, kurās iespējams saņemt sociālo palīdzību un par iestādēm, kurās viņi ir vērsušies pēc palīdzības, atklājas, ka palīdzību visbiežāk aptaujātie ir saņēmuši trijās iestādēs: *Sociālajā dienētā, Valsts Nodarbinātības Aģentūrā* un *vietējā pašvaldībā (dzīvokļa jautājumos)*, par kurām arī viņi ir visinformētākie.

BIJUŠIE IESLODZĪTIE: GALVENĀS PROBLĒMAS, INFORMĒTĪBA PAR RISINĀŠANAS VEIDIEM

1.6. Visbiežāk sastopamās problēmas, atgriežoties no ieslodzījuma vietas

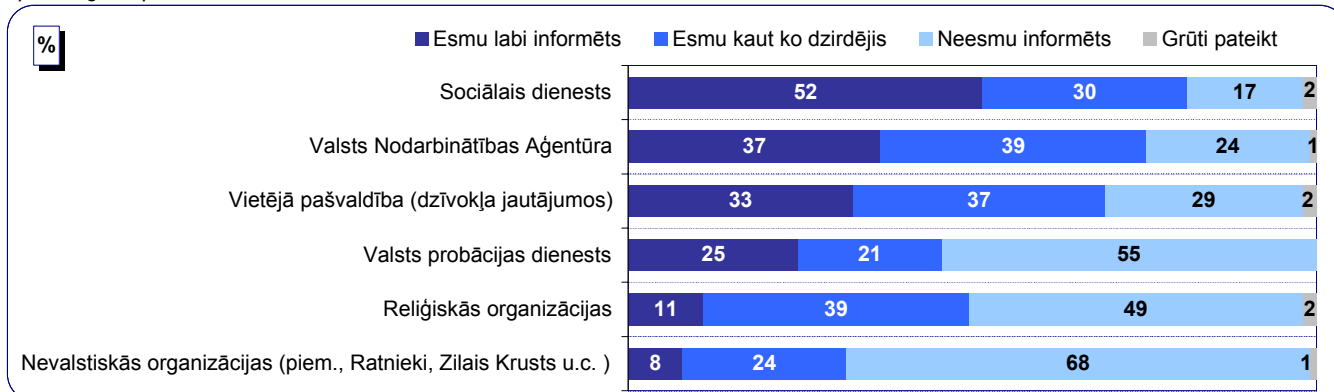
K6. Ar kurām no sekojošām piecām problēmām, atgriežoties no ieslodzījuma vietas, Jūs personīgi esat saskāries visvairāk?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.7. Informētība par iestādēm, kurās iespējams saņemt dažāda veida palīdzību

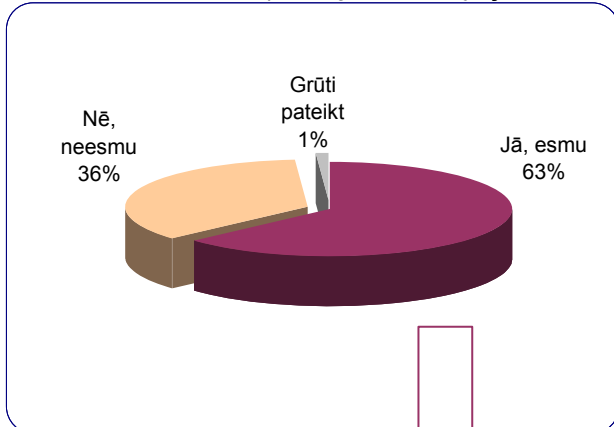
K7. Cik lielā mērā Jūs esat informēts par iestādēm, kurās ir iespējams saņemt dažāda veida finansiālo (naudu), materiālo (drēbes u.c.) un psiholoģisko palīdzību?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.8. Griešanās pēc palīdzības radušos problēmu risināšanā

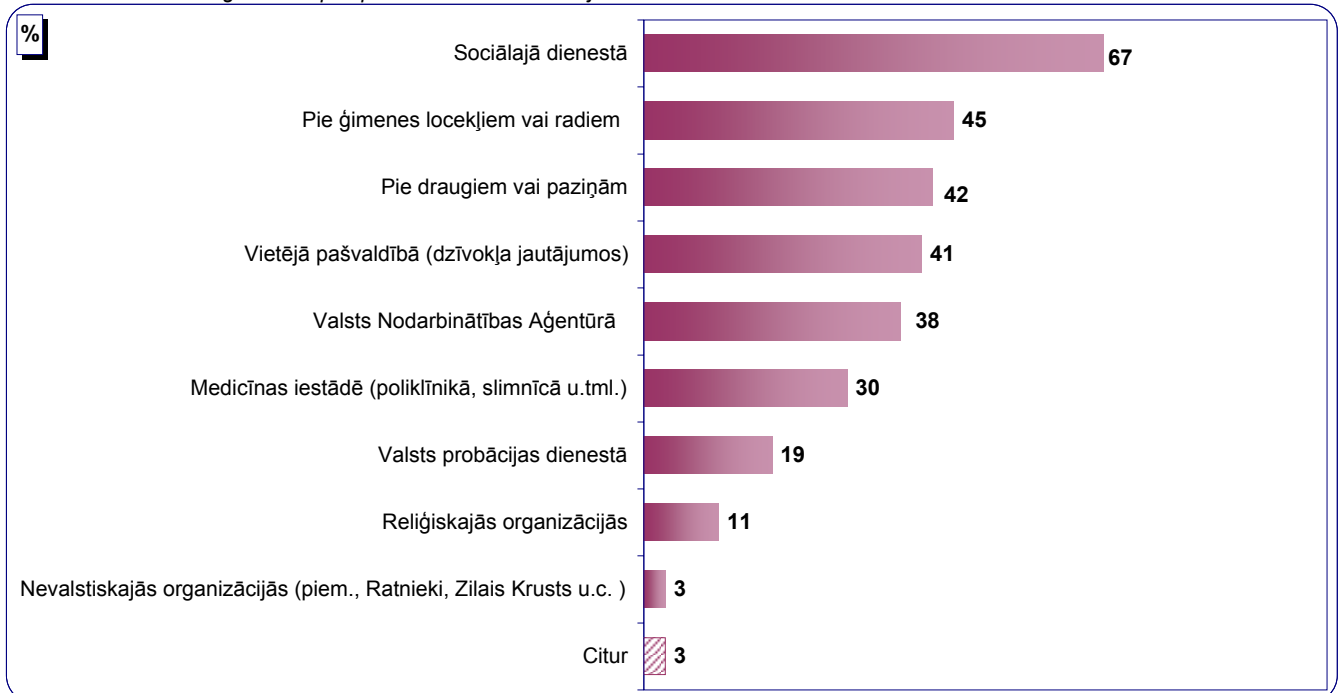
K8. Vai Jūs vispār esat meklējis palīdzību radušos problēmu risināšanā (šeit es domāju jebkādas problēmas – finansiālās grūtības, nodarbinātības, veselības, psiholoģiskās vai mājojuma un cita veida problēmas)?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.9. Iestādes un organizācijas, kurās visbiežāk griežas pēc palīdzības

K9. Kur Jūs visbiežāk griežaties pēc palīdzības šādās situācijās?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuri ir meklējuši palīdzību radušos problēmu risināšanā, n=64

Pastāvīgas dzīves vietas esamība

Nedaudz vairāk kā puse bijušo ieslodzīto norādīja, ka viņiem ir pastāvīga dzīves vieta (59%), bet 41% norādīja, ka viņiem tādas nav [sk. zīm. 1.10. 21.lpp.].

Vērojama sakarība, ka uz pastāvīgas dzīves vietas esamību, biežāk ir norādījuši aptaujātie ar salīdzinoši augstākiem vidējiem ienākumiem uz vienu ģimenes locekli mēnesī (Ls71 un vairāk) (72%), kā arī laukos dzīvojošie (81%) [sk. Bijušo ieslodzīto tab. 10.1.-10.5. 30.-32 .lpp.].

Dzīves vietas deklarēšana

Tiem respondentiem, kuri sniedza apstiprinošu atbildi jautājumā par pastāvīgas dzīves vietas esamību (N = 60), tika lūgts norādīt, vai viņi šo dzīves vietu ir deklarējuši.

Dati liecina, ka vairums bijušo ieslodzīto savu dzīves vietu ir deklarējuši (85%), kamēr to nav deklarējuši salīdzinoši tikai 15% aptaujāto [sk. zīm. 1.11. 21.lpp.].

Problēmu, saistībā ar dzīves vietu, esamība

Aptuveni pusei bijušo ieslodzīto ir bijušas lielākas vai mazākas problēmas ar dzīves vietu (51%), bet pusei tādas nav bijušas (48%). Jāatzīmē, ka 1% aptaujāto bijis grūti paust konkrētu viedokli šajā jautājumā [sk. zīm. 1.12. 21.lpp.].

Aptaujātie ar salīdzinoši zemākiem vidējiem ienākumiem uz vienu ģimenes locekli mēnesī (līdz Ls70) (62%) salīdzinoši biežāk kā respondenti ar augstākiem ienākumiem (Ls71 un vairāk) (35%) ir norādījuši uz problēmām, kas saistītas ar dzīves vietu. Līdzīgi arī pilsētās dzīvojošie bijušie ieslodzītie (55%) ar dzīves vietas problēmām saskaras biežāk kā laukos dzīvojošie (38%) [sk. Bijušo ieslodzīto tab. 11.1.-11.5. 33.-34 .lpp.].

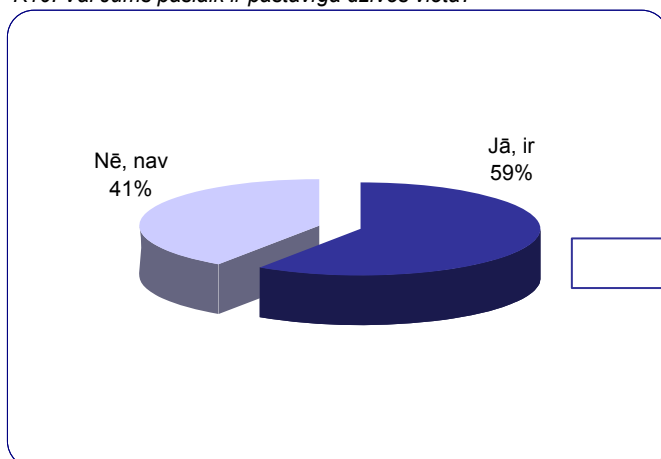
Galvenās problēmas, saistībā ar dzīves vietu

Tiem bijušajiem ieslodzītajiem, kuri sniedza apstiprinošu atbildi jautājumā par problēmām, kas saistītas ar dzīves vietu (N = 52), tika lūgts norādīt, kādas tad ir vai ir bijušas galvenās problēmas šai sakarā.

Visaktuālākā problēma respondentiem ir saistīta ar grūtībām atrast savu, pastāvīgu dzīves vietu (dzīvoju, kur pagadās, piem., pie paziņām, patversmē). Ar šo problēmu ir saskārušies vairāk kā 2/3 aptaujāto (69%). Ņemot vērā, ka šobrīd pastāvīgas dzīves vietas nav 41% aptaujas dalībnieku, jāsecina, ka daļa aptaujāto šo problēmu ir atrisinājuši un tā vairs nav aktuāla. Nākamā biežāk minētā problēma saistībā ar dzīves vietu ir naudas trūkums īres un komunālajiem maksājumiem (elektrība, gāze u.c.). Ar to ir sastapušies 40% aptaujāto. Mazāk kā 20% bijušo ieslodzīto ir saskārušies arī ar nepieciešamību pēc dzīvokļa remonta (15%) un sliktiem dzīves vietas apstākļiem (māja avārijas stāvoklī, caurs jumts u.tml.) (13%). Pie „citām” problēmām ir minēta nepieciešamība dzīvokli privatizēt un tas, ka mājas īpašnieks grib izlikt no dzīvokļa [sk. zīm. 1.13. 21.lpp.].

1.10. Pastāvīgas dzīves vietas esamība

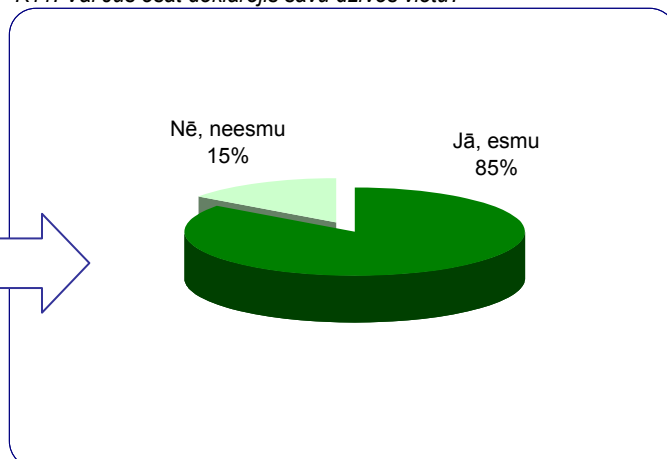
K10. Vai Jums pašlaik ir pastāvīga dzīves vieta?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.11. Dzīves vietas deklarēšana

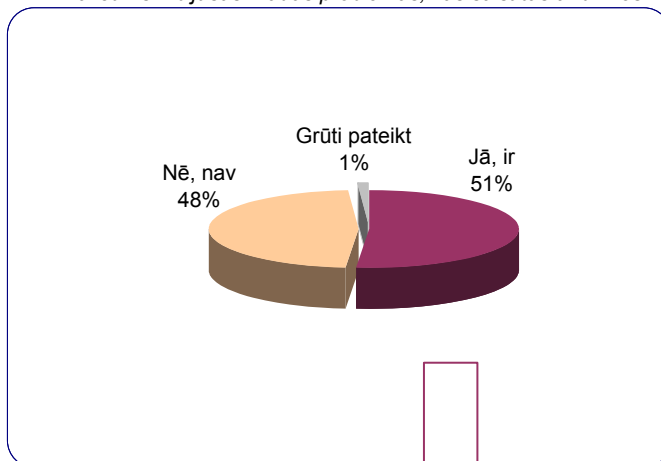
K11. Vai Jūs esat deklarējis savu dzīves vietu?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuriem ir pastāvīga dzīves vieta, n=60

1.12. Problēmu saistībā ar dzīves vietu esamība

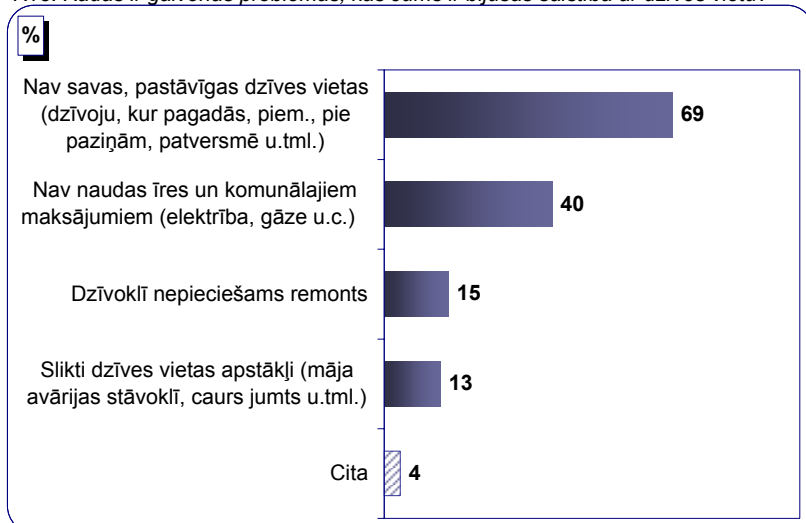
K12. Vai Jums ir bijušas kādas problēmas, kas saistītas ar dzīves vietu?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.13. Galvenās problēmas saistībā ar dzīves vietu

K13. Kādas ir galvenās problēmas, kas Jums ir bijušas saistībā ar dzīves vietu?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuriem ir bijušas kādas problēmas, kas saistītas ar dzīves vietu, n=52

Pašreizējās situācijas attiecībā uz darbu raksturojums

Dati liecina, ka aptuveni trešdaļai bijušo ieslodzīto nav pastāvīga darba (viņi ir bezdarbnieki) (33%), bet nedaudz vairāk kā trešdaļa strādā tikai gadījuma darbus (36%), tomēr līdzīgs skaits aptaujāto ir norādījuši, ka viņiem ir pastāvīgs darbs (32%) [sk. zīm.1.14. 26.lpp.].

Iezīmējas tendence, ka starp bezdarbniekiem vai gadījuma darba strādniekiem biežāk ir sastopami respondenti ar sākumskolas vai nepabeigtu pamatizglītību, kā arī respondenti, kuru vidējie personīgie ienākumi mēnesī nepārsniedz Ls70 [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 13.1.-13.5. 38.-39 .lpp.*].

Vērojama sakarība starp bijušo ieslodzīto veselības stāvokli un nodarbinātību, kā arī darba pieredzes vērtējumu. Tā, piemēram, tie aptaujātie, kuri ir praktiski veseli un pēdējos gados nav slimojuši, ir caurmērā biežāk norādījuši, ka viņiem ir pastāvīgs darbs un arī savu līdzšinējo darba pieredzi vērtējuši kopumā pozitīvi, kamēr tie, kuri slimo vairākas reizes gadā un kuriem ir hroniskas saslimšanas vidēji biežāk ir atzīmējuši, ka strādā tikai gadījuma darbus vai pat ir bezdarbnieki, kā arī savu līdzšinējo darba pieredzi vērtējuši negatīvāk [sk. tab. 25.6. 92 .lpp.].

Bez pastāvīga darba pavadītais laika periods pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas

Puse (50%) no tiem bijušajiem ieslodzītajiem, kuri strādā tikai gadījuma darbus vai ir bezdarbnieki (N = 69), bez pastāvīga darba, pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas, ir bijuši ne vairāk kā 1 gadu. No tiem 33% bez darba ir mazāk kā pusgadu, bet 17% – bez darba ir no pusgada līdz gadam. Ilgāku laika periodu, t.i., vairāk kā gadu, bez darba ir bijuši 36% respondentu, no kuriem aptuveni katrs piektais bez darba ir 3 un pat vairāk gadus (17%) [sk. zīm.1.15. 26.lpp.].

Līdzšinējās darba pieredzes vērtējums

Interesanti, ka bijušie ieslodzītie savu līdzšinējo darba pieredzi (darba meklēšanu, attieksmi pret sevi), pēc atbrīvošanās no apcietinājuma, kopumā vērtē pozitīvi. Tā 61% Kurzemē aptaujāto savu līdzšinējo darba pieredzi raksturo kā kopumā pozitīvu, kamēr aptuveni katrs trešais respondents šo pieredzi ir raksturojis kā kopumā negatīvu (37%). Drīzāk pozitīvo vērtējumu apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais (2.8 punkti) 4 punktu skalā, kur „1” nozīmē „negatīva”, bet „4” – „pozitīva” [sk. zīm.1.16. 26.lpp.].

Aplūkojot iegūtos rezultātus sīkākās sociāldemogrāfiskās grupās, iezīmējas sakarība, ka kopumā pozitīvāku līdzšinējās darba pieredzes vērtējumu ir snieguši tie bijušie ieslodzītie, kuri bez darba ir pavadījuši īsāku laika periodu, it īpaši grupā līdz 6 mēnešiem (74%), kā arī tie, kuriem ir mazāks iepriekšējo sodāmību skaits (1 vai 2 sodāmības) (~70%). Pozitīvāku viedokli ir pauduši arī aptaujātie, kuru personīgie un ģimenes vidējie ienākumi mēnesī ir salīdzinoši augstāki (virs Ls70) [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 15.1.-15.5. 42.-46 .lpp.*].

Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās īpašības vai spējas bijušo ieslodzīto vērtējumā

Par galveno nepieciešamo īpašību, lai pieņemtu darbā bijušos ieslodzītos, paši aptaujātie ir atzinuši godīgumu (70%). Tālāk minēšanas biežuma ziņā seko dažādas ar attieksmi pret darbu saistītas īpašības kā strādīgums, čaklums (41%), atbildības sajūta pret darāmo darbu (41%) un pozitīva attieksme pret darbu (40%). Aptuveni trešdaļa respondentu ir nosaukuši centīgumu (38%) un uzticamību (36%). Savukārt

aptuveni katrs piektais aptaujātais par būtiskām ir atzinis sekojošas īpašības vai spējas: profesionalitāte, spēja ātri un veiksmīgi iekļauties kolektīvā un laba veselība. Par salīdzinoši mazsvarīgu spēju bijušie ieslodzītie ir atzinuši spēju strādāt ātri (9%). Tātad par salīdzinoši svarīgākām paši ieslodzītie ir atzinuši īpašības, kas saistītas ar attieksmi pret darbu. [sk. zīm.1.17. 27.lpp.]

Veselības stāvokļa raksturojums

Tā kā arī veselības stāvoklis ietekmē cilvēku darba spējas, aptaujas dalībniekiem tika lūgts izvērtēt, kāds tas ir pašlaik. Dati liecina, ka nedaudz mazāk kā puse bijušo ieslodzīto ir minējuši, ka ir praktiski veseli, tomēr vienu vai dažas reizes gadā viņiem gadās saslimt (45%), bet katrs piektais ir atzinis, ka ir praktiski vesels un pēdējos gados vispār nav slimojis (27%). Tomēr līdzīgs skaits respondentu (24%) ir minējuši arī, ka viņi slimo vairākas reizes gadā un, ka viņiem ir arī hroniskas saslimšanas (tuberkuloze, C hepatīts u.c.). Savukārt 4% bijušo ieslodzīto ir noteikta invaliditāte [sk. zīm.1.18. 27.lpp.]

Dažādu zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums bijušo ieslodzīto vērtējumā

Izvērtējot dažādas zināšanas, prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas, lai bijušos ieslodzītos pieņemtu darbā, par būtiskākām aptaujas dalībnieki ir atzinuši *iepriekšēju darba pieredzi profesijā vai specialitātē*, kā arī *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti*. Par kopumā svarīgām šīs iemaņas ir atzinuši attiecīgi 91% un 90% aptaujāto, no kuriem par ļoti svarīgām tās ir atzinuši attiecīgi 58% un 63% aptaujāto. *Iegūtas pamatizglītības un vidējās izglītības* nozīme ir novērtēta salīdzinoši zemāk, lai gan arī izglītības nozīmi ir akcentējuši vairāk kā 70% bijušo ieslodzīto. Par ļoti svarīgu iegūtu *pamatizglītību* uzskata 55% respondentu, bet par ļoti svarīgu iegūtu vidējo izglītību – 42% mērķgrupas pārstāvju [sk. zīm.1.19. 28.lpp.]

Raksturojot iegūtās atbildes sīkākās sociāldemogrāfiskās grupās, iezīmējas sakarība, ka *izglītības nozīmi* vairāk ir atzinuši latvieši kā cittautieši. Vērojama arī tendence, ka respondenti ar augstāku izglītības līmeni biežāk par svarīgu ir atzinuši gan iegūtu *pamata un vidējo izglītību*, gan arī *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti* un *iepriekšēju darba pieredzi atbilstošā profesijā vai specialitātē* [sk. Bijušo ieslodzīto tab. 17.1a – 17.5b. 52.-60. lpp.]

Sekmīgai darba veikšanai visvairāk nepieciešamā palīdzība

Būtiski uzsvērt, ka bijušie ieslodzītie visbiežāk ir minējuši, ka lai varētu sekmīgi strādāt darba kolektīvā, viņiem būtu nepieciešams sajūst, ka viņiem uzticas kā cilvēkam, darbiniekam. Šādu atbildi ir snieguši gandrīz puse aptaujāto (45%). Aptuveni katrs piektais respondents ir minējis, ka visvairāk viņam būtu nepieciešama pozitīva attieksme no darba devēja (20%) un pozitīva attieksme no darba kolēģiem (18%). Savukārt 15% bijušo ieslodzīto visvairāk būtu vajadzīga piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu (15%). Salīdzinoši ļoti neliels skaits aptaujāto ir minējuši, ka viņiem visvairāk būtu nepieciešamas apmācības iespējas (2%) [sk. zīm.1.20. 28.lpp.]

Pamata profesijas esamība

Vairāk kā pusei cilvēku ar iepriekšēju sodāmību ir kāda pamata profesija vai specialitāte (57%), kamēr 42% šādas profesijas vai specialitātes nav. [sk. zīm.1.21. 29.lpp.]

Interesanti, ka laukos dzīvojošie bijušie ieslodzītie relatīvi biežāk kā pilsētās dzīvojošie ir minējuši, ka viņiem ir kāda pamata profesija vai specialitāte (attiecīgi: 67% un 55%) [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 19.1.-19.6. 64.-70. lpp.*].

Biežāk sastopamās profesijas bijušo ieslodzīto vidū ir celtnieks, mūrnieks, atslēdznieks (17%); metinātājs (17%); atslēdznieks, autoatslēdznieks (16%); elektriķis, elektromontieris (12%); galdnieks (12%); autovadītājs (10%); kokapstrādes strādnieks, mežstrādnieks (9%) un traktorists (9%). Pārējās profesijas ir minējuši 5% un mazāk aptaujas dalībnieku [sk. *zīm. 1.22. 29.lpp.*].

Vēlme strādāt savā profesijā

Iegūtie rezultāti liecina, ka aptuveni 2/3 visu bijušo ieslodzīto vēlētos strādāt savā profesijā (67%), bet aptuveni katrs piektais to nevēlētos (22%). Savukārt katrs desmitais respondents jau strādā savā profesijā (9%). Šeit parādās iespējas bijušajiem ieslodzītajiem piedāvāt atbilstošus pārkvalifikācijas kursus, kā arī būtu jāizanalizē, kādi ir galvenie šķēršļi, kas liedz tiem aptaujātajiem, kuri to vēlas, strādāt savā profesijā [sk. *zīm.1.23. 30.lpp.*].

Iezīmējas tendence, ka latvieši relatīvi biežāk kā cittautieši ir norādījuši, ka vēlētos strādāt savā profesijā (attiecīgi: 71% un 59%). Līdzīgu viedokli nedaudz biežāk ir pauduši arī algoti darbinieki privātajā sektorā (75%), kā arī bijušie ieslodzītie ar zemākiem vidējiem personīgiem ienākumiem mēnesī (līdz Ls70) (75%). Vērojama sakarība, ka problēmas saistībā ar darbu, profesiju un pārkvalificēšanos vidēji biežāk ir tiem bijušajiem ieslodzītajiem, kuriem nav šīs pamata profesijas vai specialitātes (62%) [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 20.1.-20.5. 71.-72. lpp.*].

Informētība par iespējām iegūt tālāku izglītību vai pārkvalificēties

Vairāk kā puse bijušo ieslodzīto ir kopumā labi informēti par iespējām iegūt tālāku izglītību vai apgūt citu profesiju (pārkvalificēties) (58%), no kuriem katrs trešais aptaujātais ir labi informēts (32%), bet katrs ceturtais – diezgan labi informēts (26%). Kopumā slikti informēti ir 43% mērķgrupas pārstāvju, no kuriem katrs ceturtais aptaujātais ir slikti informēts (25%), bet katrs piektais – diezgan slikti informēts (18%). Jāsecina, ka vidējais apmierinātības līmenis ir vērtējams kā drīzāk augsts, ko apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais 2.6 punkti 4 punktu skalā, kur „1” nozīmē „slikti informēts” un „4” – „labi informēts” [sk. *zīm.1.24. 30.lpp.*].

Vēlme apgūt citu, jaunu profesiju

Aptaujā iegūtie rezultāti liecina, ka nedaudz vairāk kā puse bijušo ieslodzīto vēlas apgūt citu, jaunu profesiju (56%), bet vairāk kā trešdaļa to nevēlas (39%). Savukārt 5% aptaujas dalībnieku ir bijis grūti paust konkrētu viedokli šajā jautājumā [sk. *zīm.1.25. 31.lpp.*].

Respondenti ar sākumskolas vai nepabeigtu pamatizglītību relatīvi biežāk ir izteikuši vēlmi apgūt citu, jaunu profesiju (76%). Raksturīgi, ka attiecībā uz vēlmi apgūt citu vai jaunu profesiju tie aptaujas dalībnieki, kuriem nav nekādas specialitātes nedaudz biežāk kā tie, kuriem jau ir pamata profesija, ir norādījuši, ka vēlētos to apgūt. Šādu viedokli ir pauduši attiecīgi 62% un 52% bijušo ieslodzīto [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 22.1.-22.5. 78.-82. lpp.*].

Joma vai nozare, kurā vēlētos apgūt jaunu profesiju

Aplūkojot jomas vai nozares, kādās aptaujātie vēlas iegūt citu specialitāti, redzams, ka populārākā ir celtniecība (44%). Tālāk minēšanas biežuma ziņā seko datortehnoloģijas (16%), galdniecība (11%) un transporta līdzekļu vadīšana (9%). Jāatzīmē, ka pa 7% aptaujāto ir minējuši transporta nozari kā tādu, kā arī nosaukuši autoremontu un metināšanu. Pārējās profesijas ir nosaukuši 4% un mazāk aptaujas dalībnieku [sk. zīm.1.26. 31.lpp.].

Problēmu saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties esamība

Vairāk kā pusei bijušo ieslodzīto pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ir bijušas problēmas ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties (57%), kamēr 40% ar šādām problēmām nav saskārušies [sk. zīm.1.27. 32.lpp.].

Raksturīgi, ka cittautieši nedaudz biežāk kā latvieši ir norādījuši uz problēmu saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties esamību (attiecīgi: 64% un 55%). Iezīmējas sakarība, ka bezdarbnieki (68%), kā arī aptaujātie ar nepabeigtu pamatzglītību (67%) vidēji biežāk ir norādījuši uz šādu problēmu esamību. Iezīmējas sakarība, ka ar darba, profesijas un pārkvalifikācijas problēmām biežāk kā laukos dzīvojošie ir sastapušies pilsētu iedzīvotāji (attiecīgi: 38% un 63%).

Respondenti ar zemāku informētības līmeni par iespējām iegūt tālāku izglītību un pārkvalificēties, kā arī tie, kuri vēlas apgūt citu, jaunu profesiju vidēji biežāk ir saskārušies ar šādām problēmām.

Dati liecina, ka arī gadījuma darbus strādājošie (75%), bezdarbnieki (61%) un aptaujātie, kuriem ir kopumā negatīva līdzšinējā darba pieredze (81%), vidēji biežāk ir saskārušies ar problēmām saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties [sk. *Bijušo ieslodzīto tab. 23.1.-23.7. 83.-85. lpp.*].

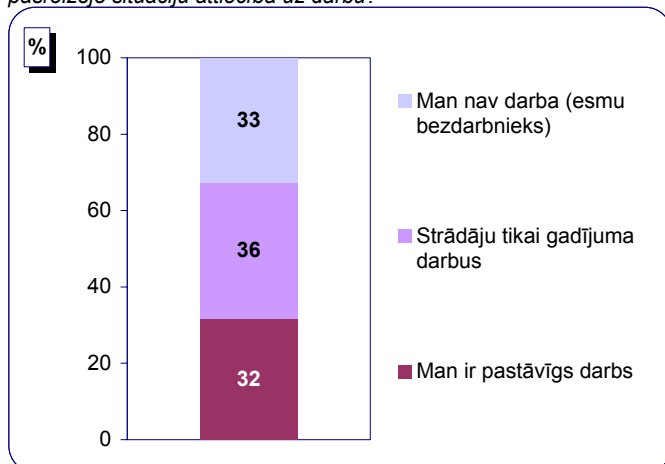
Galvenās problēmas saistībā ar darbu, profesiju vai pārkvalifikāciju

Tie bijušie ieslodzītie, kuriem pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ir bijušas problēmas ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties (n = 58), nosauca galvenās problēmas, ar kurām viņi ir saskārušies.

Aptuveni 2/3 bijušo ieslodzīto ir saskārušies ar nespēju atrast pastāvīgu, algotu darbu (ir tikai gadījuma darbi) (64%). Aptuveni puse aptaujāto uzskata, ka darbs ir zemu apmaksāts (52%), bet nedaudz mazāk kā puse, ka – darba devējs nevēlas pieņemt darbā bijušos ieslodzītos (45%), kas apliecina grūtības atrast darbu tieši iepriekšējas sodāmības dēļ. Katrs ceturtais respondents ir norādījis uz informācijas trūkumu par izglītības, pārkvalifikācijas iespējām (26%), nespēju atrast darbu savā specialitātē (24%) un to, ka vispār nav noteiktas specialitātes (izglītības trūkums) (24%). Pārējās problēmas ir minējuši mazāk kā 20% aptaujas dalībnieku. Kopumā 9% bijušo ieslodzīto ir norādījuši citas problēmas, starp kurām minēta maza stipendija, nepilngadība, veselības problēmas un motivācijas trūkums [sk. zīm.1.28. 32.lpp.].

1.14. Pašreizējās situācijas attiecībā uz darbu raksturojums

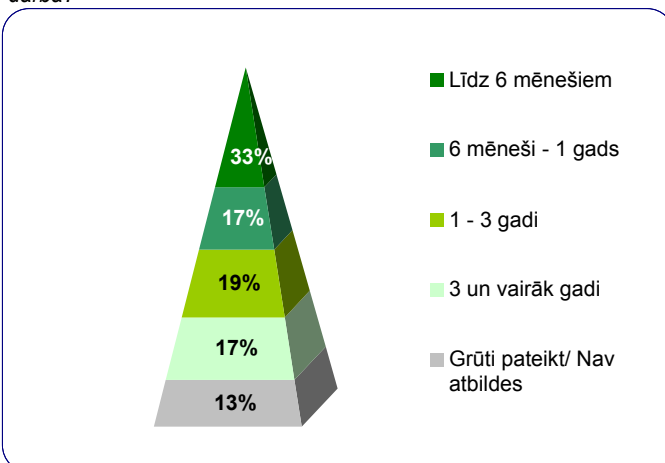
K14. Kurš no sekojošiem izteikumiem visprecīzāk raksturo Jūsu pašreizējo situāciju attiecībā uz darbu?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.15. Bez darba pavadītais laika periods pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas

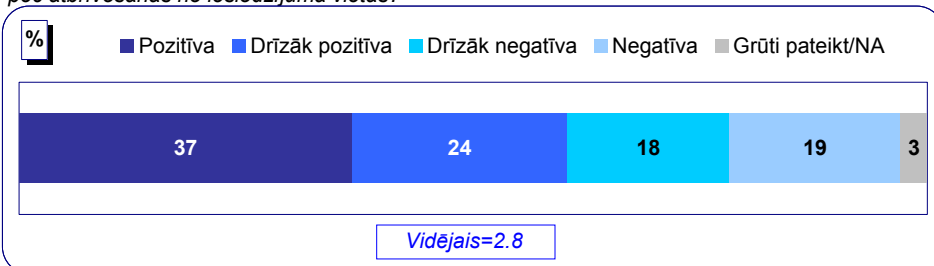
K15. Cik ilgi Jūs jau pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas esat bez pastāvīga darba?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuri strādā tikai gadījuma darbus vai kuriem patreiz nav darba, n=69

1.16. Līdzšinējās darba pieredzes vērtējums

K16. Kā Jūs kopumā vērtētu savu līdzšinējo darba pieredzi (darba meklēšana, attieksme pret jums), pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

Bāze (vidējais): Bijušie ieslodzītie, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (negatīva) līdz 4 (pozitīva)

1.17. Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības/ spējas

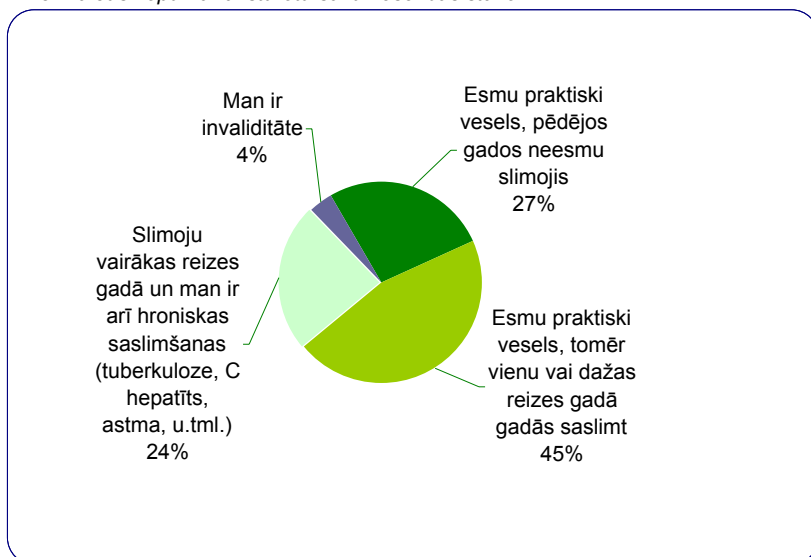
K17. Sakiet, lūdzu, kādām piecām galvenajām īpašībām vai spējām būtu jāpieņem bijušajiem ieslodzītajiem (Jūs personīgi), lai darba devējs viņus (Jūs) pieņemtu darbā?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.18. Veselības stāvokļa raksturojums

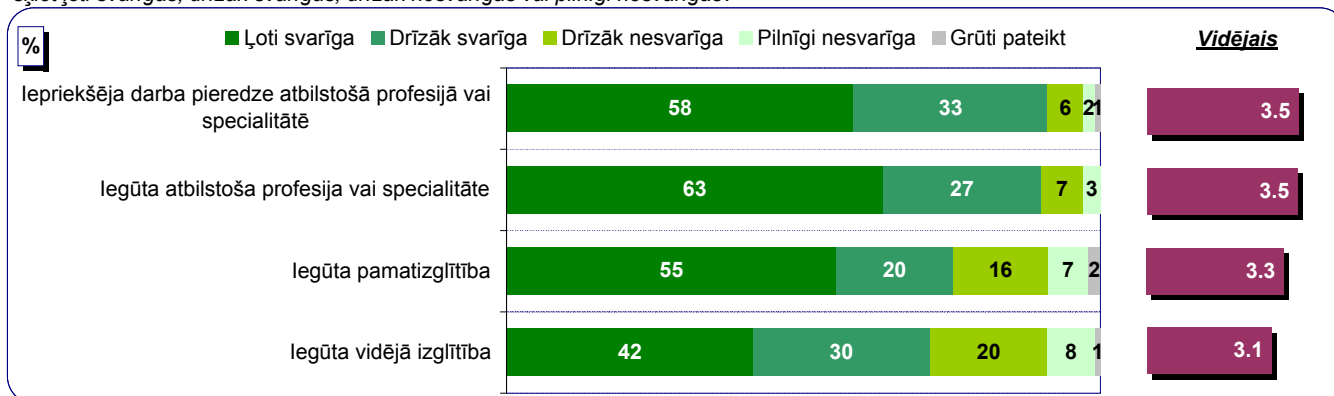
K28. Kā Jūs kopumā raksturotu savu veselības stāvokli?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.19. Dažādu zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums bijušo ieslodzīto vērtējumā

K18. Un, cik svarīgas, Jums personīgi šķiet sekojošas zināšanas, prasmes vai iemaņas, lai bijušos ieslodzītos (Jūs) pieņemtu darbā: vai tās šķiet ļoti svarīgas, drīzāk svarīgas, drīzāk nesvarīgas vai pilnīgi nesvarīgas?

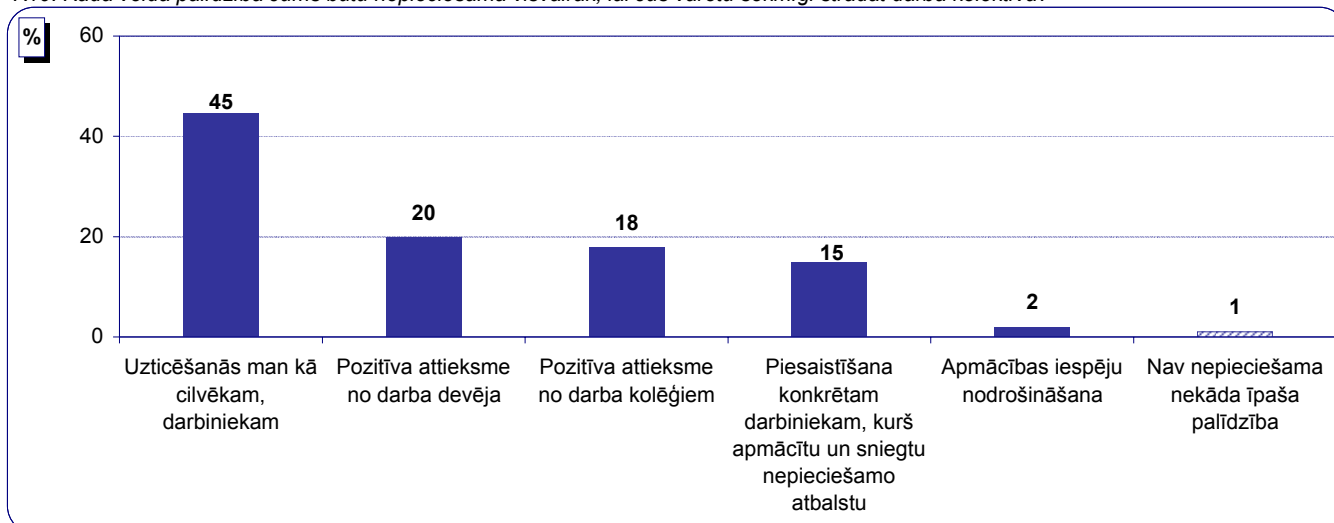
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

Bāze (vidējais): Bijušie ieslodzītie, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (pilnīgi nesvarīga) līdz 4 (ļoti svarīga)

1.20. Sekmīgai darba veikšanai visvairāk nepieciešamā palīdzība

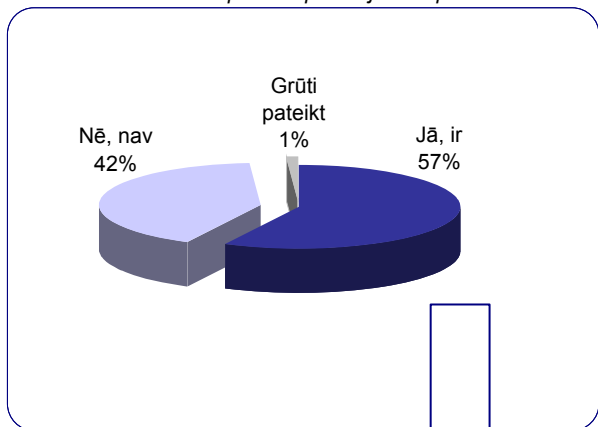
K19. Kāda veida palīdzība Jums būtu nepieciešama visvairāk, lai Jūs varētu sekmīgi strādāt darba kolektīvā?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.21. Pamata profesijas esamība

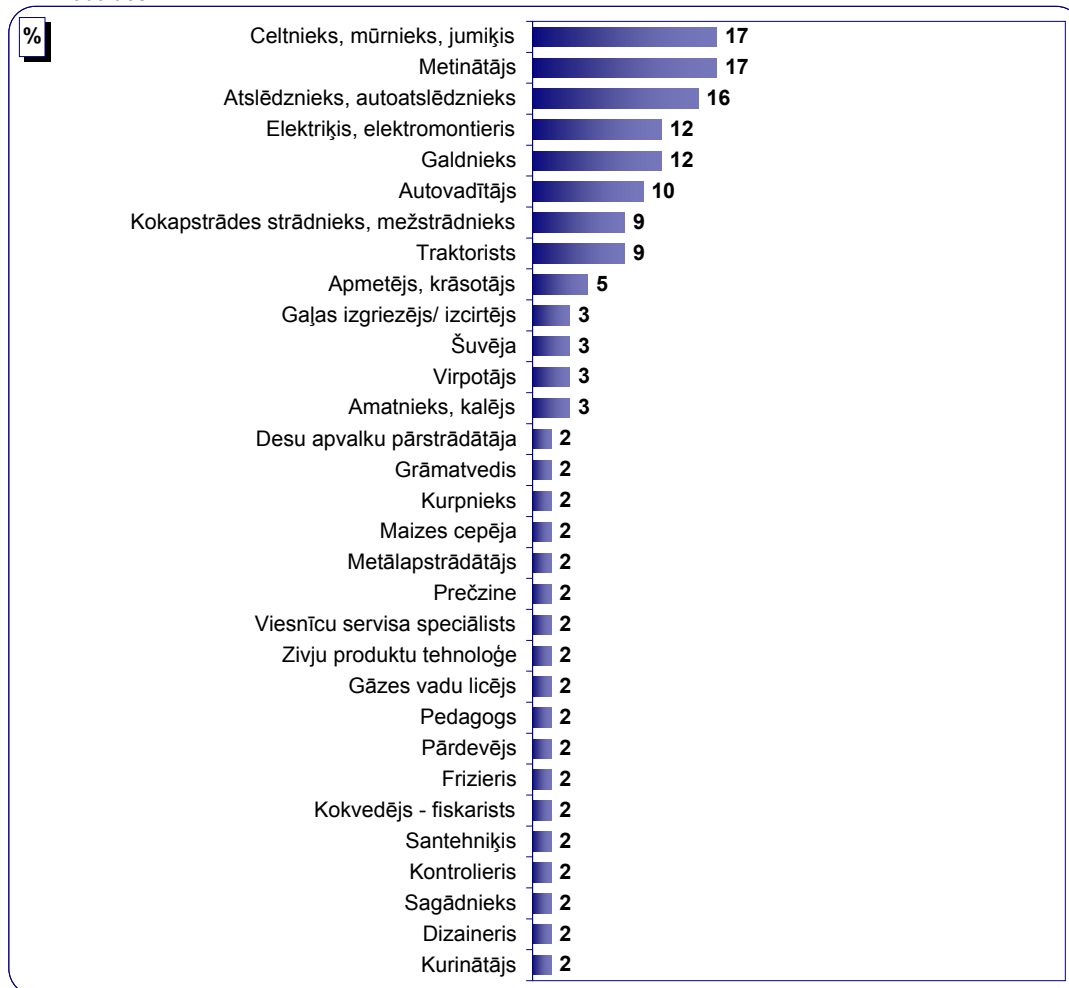
K20. Vai Jums ir kāda pamata profesija vai specialitāte?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.22. Pamata profesija vai specialitāte

K21. Kāda tieši?

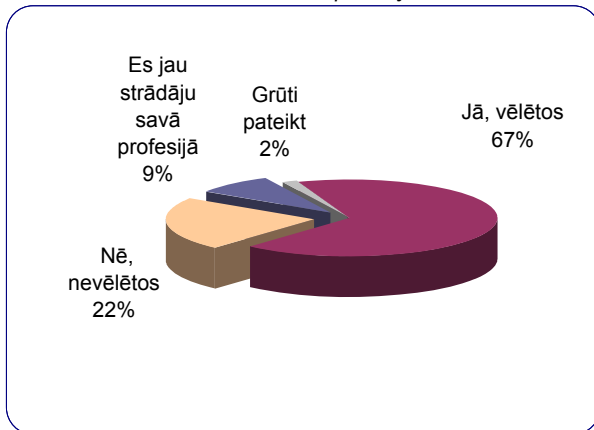

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuriem ir pamata profesija vai specialitāte, n=58

1.23. Vēlme strādāt savā profesijā

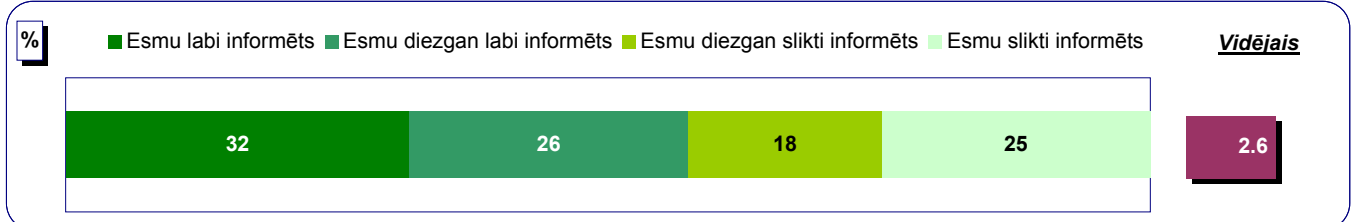
K22. Vai Jūs vēlētos strādāt savā profesijā?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuriem ir pamata profesija vai specialitāte, n=58

1.24. Informētība par iespējām iegūt tālāku izglītību vai pārkvalificēties

K23. Cik lielā mērā Jūs esat informēts par iespējām iegūt tālāku izglītību vai apgūt citu profesiju (pārkvalificēties)?

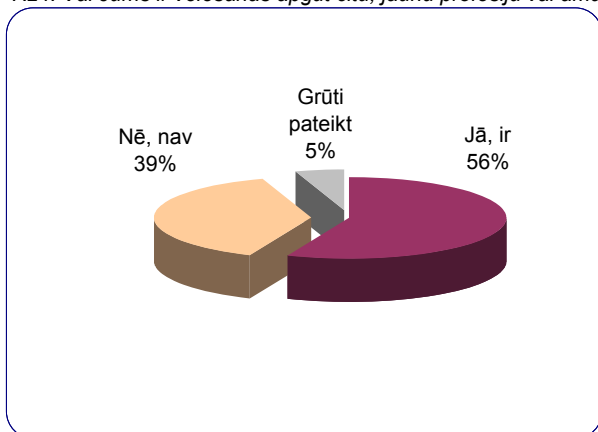
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

Bāze (vidējais): Bijušie ieslodzītie, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (slikti informēts) līdz 4 (labi informēts)

1.25. Vēlme apgūt citu, jaunu profesiju

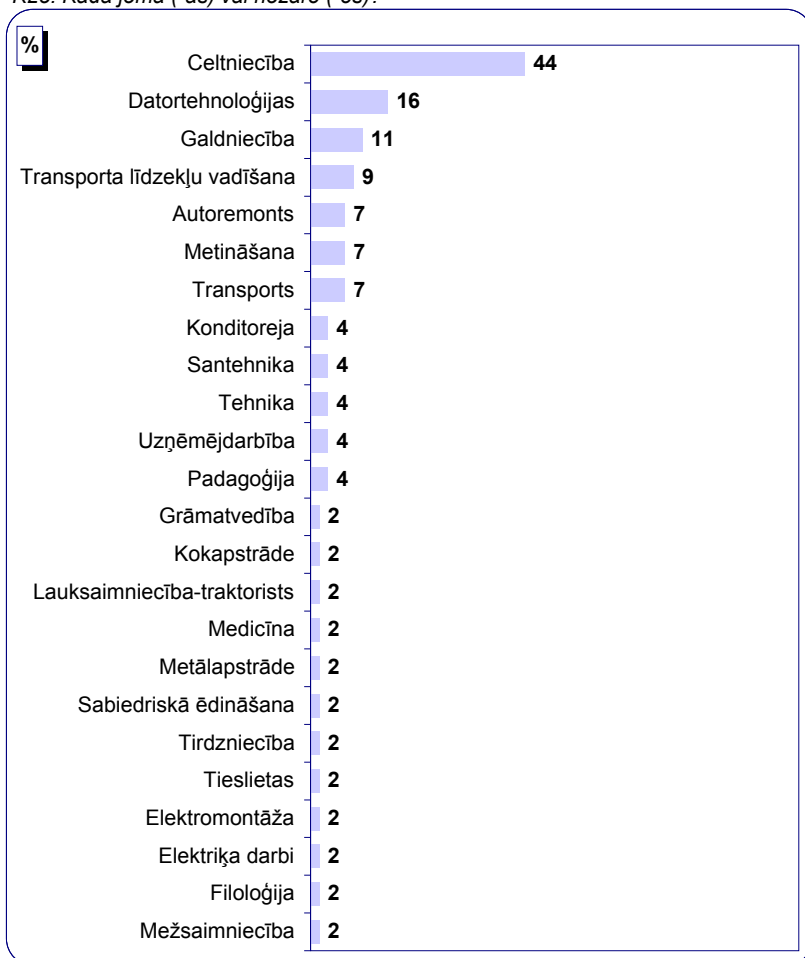
K24. Vai Jums ir vēlšanās apgūt citu, jaunu profesiju vai amatu?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.26. Vēlamā jaunās profesijas joma vai nozare

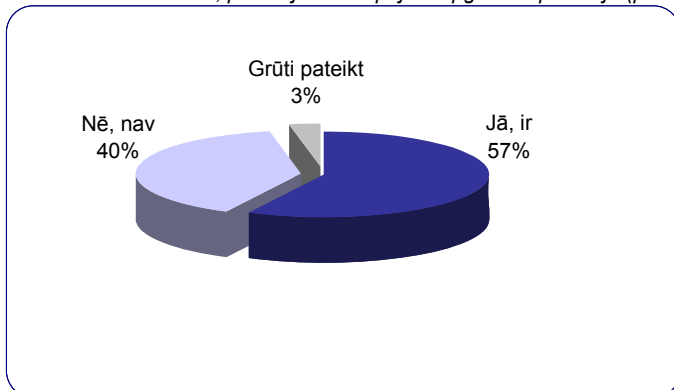
K25. Kādā jomā (-ās) vai nozarē (-ēs)?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuriem ir vēlšanās apgūt citu, jaunu profesiju vai amatu, n=57

1.27. Problēmu saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām pārkvalificēties esamība

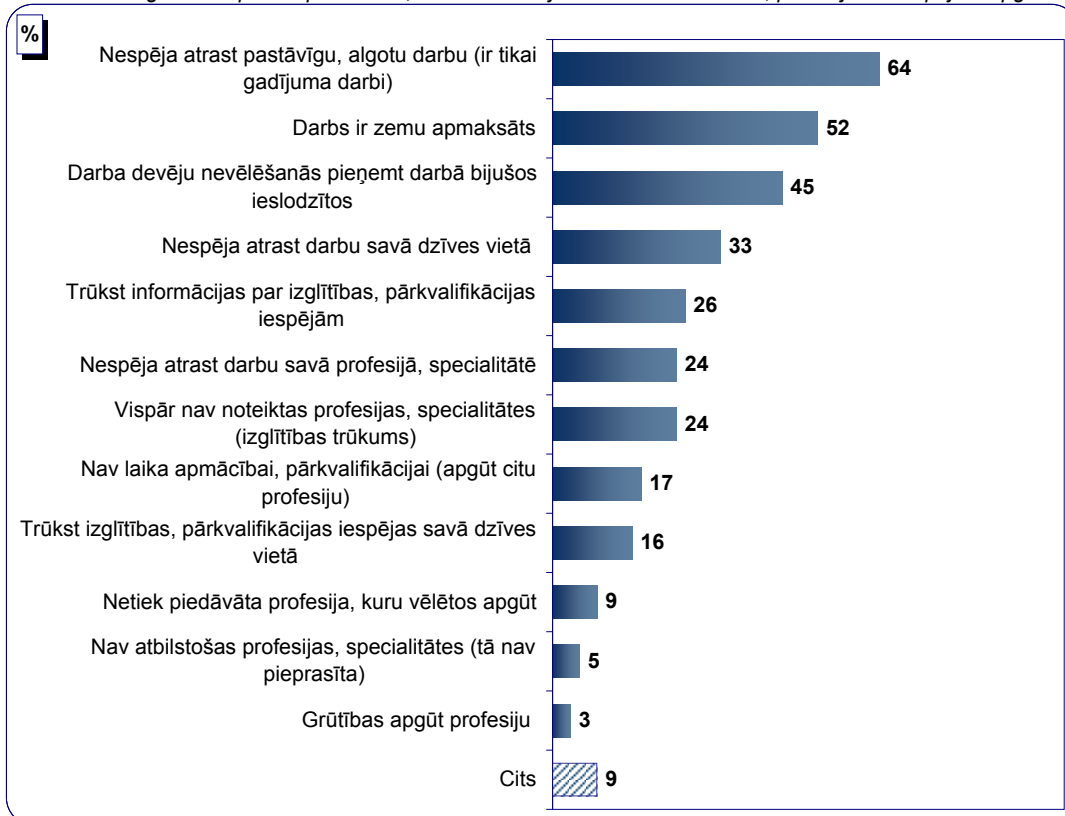
K26. Vai Jums pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ir bijušas kādas problēmas, kas saistītas ar darbu, profesiju vai iespējām apgūt citu profesiju (pārkvalificēties)?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

1.28. Galvenās problēmas saistībā ar darbu, profesiju vai pārkvalifikāciju, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas

K27. Kādas ir galvenās piecas problēmas, kas Jums ir bijušas saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām apgūt citu profesiju?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuriem pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ir bijušas kādas problēmas, kas saistītas ar darbu, profesiju vai iespējām apgūt citu profesiju (pārkvalificēties), n=58

Sabiedrības un tuvinieku, draugu attieksme

Raksturīgi, ka bijušie ieslodzītie tuvinieku, draugu attieksmi pret sevi ir raksturojuši kopumā pozitīvāk nekā sabiedrības attieksmi. Attiecīgi 81% un 44% respondentu tuvinieku, draugu un sabiedrības attieksmi pret sevi vērtējuši kopumā pozitīvi. To, ka tuvinieku, draugu attieksme ir bijusi kopumā negatīva, ir minējuši 16% aptaujāto, kamēr attiecībā uz sabiedrības attieksmi šis rādītājs ir daudz negatīvāks (47%). Šīs sakarības apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais tuvinieku, draugu attieksmei 3.3 punkti un sabiedrības attieksmei 2.5 punkti 4 punktu skalā, kur „1” nozīmē „negatīva” un „4” – „pozitīva” [sk. zīm. 1.29. 34.lpp.].

Iezīmējas sakarība, ka bijušie ieslodzītie, kuriem ir mazāks sodāmību skaits (1 vai 2 sodāmības), salīdzinoši biežāk kā tie, kuriem ir 3 un vairāk sodāmības, sabiedrības attieksmi pret sevi ir vērtējuši kopumā pozitīvāk [sk. Bijušo ieslodzīto tab. 26.1. – 27.5. 93.-103. lpp.].

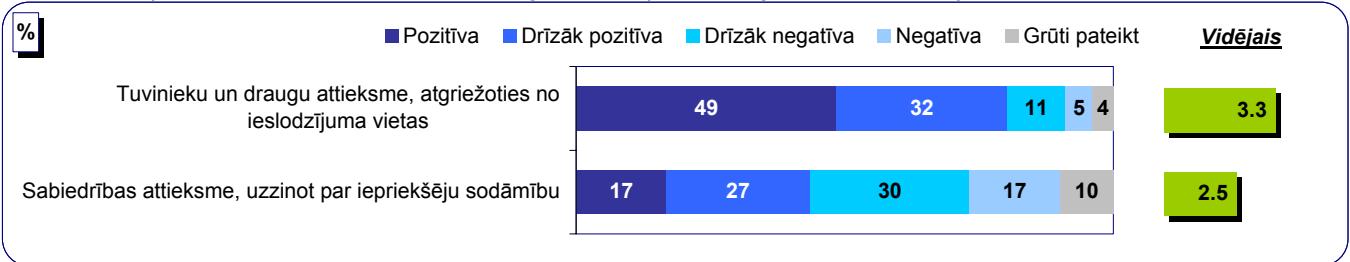
Brīvā laika pavadīšanas veids

Raksturīgākais brīvā laika pavadīšanas veids bijušajiem ieslodzītajiem ir draugu un paziņu lokā (58%). Aptuveni puse aptaujāto brīvo laiku pavada skatoties televizoru (50%), kā arī kopā ar ģimenes locekļiem un radniekiem (45%). Savukārt trešdaļa mērķgrupas pārstāvju klausās mūziku radio vai kasetēs, diskos (35%), iedzer „kādu glāzīti” (33%) un lasa laikrakstus, izklaidējošo literatūru (31%), bet 28% respondentu vienkārši guļ un atpūšas. Citus brīvā laika pavadīšanas veidus ir minējuši mazāk kā 20% aptaujāto. Jāatzīmē, ka 7% bijušo ieslodzīto ir minējuši kādu citu brīvā laika pavadīšanas veidu, starp kuriem ir biljarda spēlēšana; ceļošana; sportošana; zīmēšana; makšķerēšana; braukšana ar riteni un personīgo problēmu risināšana [sk. zīm. 1.30. 34.lpp.].

1.29. Sabiedrības un tuvinieku/ draugu attieksme

K29. Kā Jūs kopumā raksturotu sabiedrības attieksmi, uzzinot, ka Jūs esat bijušais ieslodzītais?

K30. Kā Jūs kopumā raksturotu Jūsu tuvinieku un draugu attieksmi pret sevi, atgriežoties no ieslodzījuma vietas?

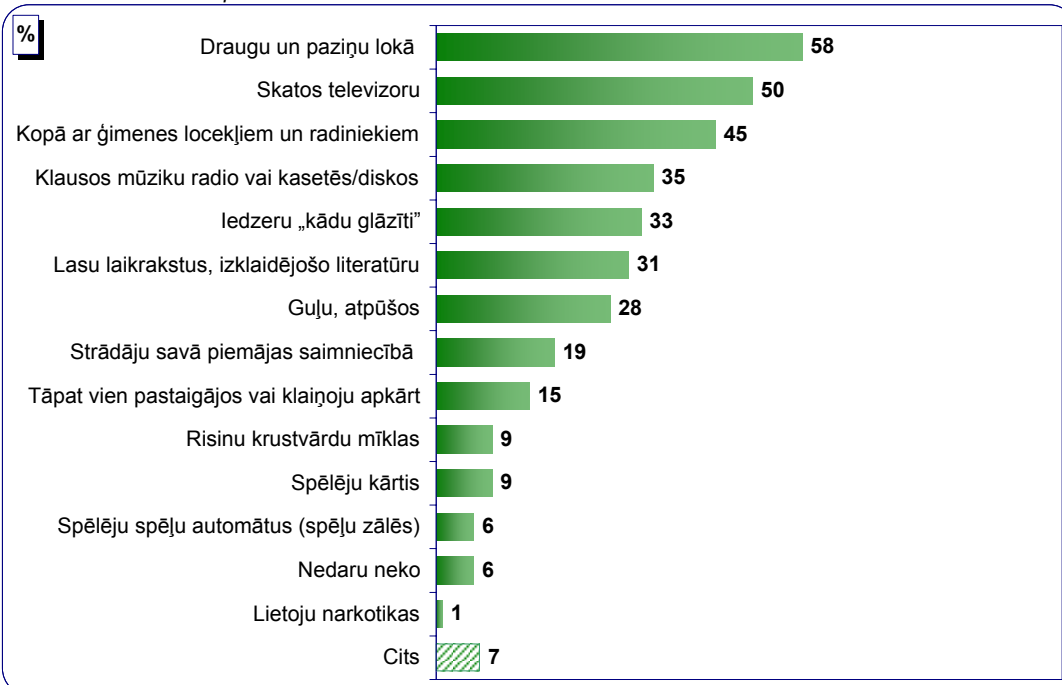
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

Bāze (vidējais): Bijušie ieslodzītie, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (negatīva) līdz 4 (pozitīva)

1.30. Brīvā laika pavadīšanas veids

K31. Kā Jūs visbiežāk pavadāt savu brīvo laiku?

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

DARBA DEVĒJI: DARBA PIEREDZE AR BIJUŠAJIEM IESLODZĪTAJIEM, GALVENĀS PROBLĒMAS

Darbā pieteikušos bijušo ieslodzīto skaits gadā

Aptaujā iegūtie rezultāti liecina, ka bijušie ieslodzītie pēdējo 5 gadu laikā darbā ir pieteikušies visai reti vai arī darba devējiem ir bijis grūti izvērtēt šo cilvēku kopskaitu. Tā 15% darba devēju ir minējuši, ka šajā laikā viņiem darbā nav pieteicies neviens bijušais ieslodzītais. Kopumā katrs trešais darba devējs ir norādījis, ka šajā laikā viņiem darbā bijušie ieslodzītie ir pieteikušies (35%). No tiem 13% aptaujāto ir minējuši, ka ir pieteicies 1 cilvēks, 12%, ka – 2 cilvēki un 10%, ka – 3 un vairāk cilvēku ar iepriekšējām sodāmībām. Jāatzīmē, ka pusei darba devēju ir bijis grūti izvērtēt, cik bieži viņiem ir pieteikušies darbā bijušie ieslodzītie (50%) [sk. zīm. 2.1. 39.lpp.].

Bijušo ieslodzīto nodarbināšana: strādājuši kādreiz, pēdējā gada laikā vai strādā pašlaik

Nedaudz vairāk kā puse (56%) aptaujāto darba devēju ir atzinuši, ka kādreiz savā uzņēmumā ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos. No viņiem (N = 29) gandrīz 2/3 bijušos ieslodzītos ir nodarbinājuši arī pēdējā gada laikā (62%). Savukārt no tiem darba devējiem, kuru uzņēmumā pēdējā gada laikā ir strādājuši bijušie ieslodzītie (N = 18), 72% tos nodarbina arī pašlaik [sk. zīm. 2.2. 39.lpp.].

Par 100% pieņemot visus aptaujātos darba devējus (N = 52), atklājas, ka pašlaik bijušos ieslodzītos savā uzņēmumā nodarbina katrs ceturtais darba devējs Kurzemē (25%). Tas liecina, ka salīdzinoši lielai daļai darba devēju Kurzemē ir aktuālas darba devēja – darbinieka attiecības ar cilvēkiem, kuriem ir iepriekšēja sodāmība [sk. Darba devēju tab. 2.1.-2.3a. 2.-6 .lpp.].

Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem

Gandrīz 60% aptaujāto darba devēju, kuri ir nodarbinājuši vai nodarbina pašlaik (N = 29) bijušos ieslodzītos, ir norādījuši, ka viņiem ir kopumā pozitīva pieredze šai sakarā, no kuriem 10% tā ir pozitīva, bet 48% tā ir drīzāk pozitīva, kā negatīva. Savukārt nedaudz mazāk kā trešdaļa darba devēju savu pieredzi ir raksturojuši kā kopumā negatīvu (31%). Kopumā pozitīvo pieredzi apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais 2.7 punkti 4 punktu skalā, kur „1” nozīmē „negatīva”, bet „4” – „pozitīva” [sk. zīm. 2.3. 39.lpp.].

Galvenie bijušo ieslodzīto darbā pieņemšanas iemesli

Vairums darba devēju, kuriem ir pieredze bijušo ieslodzīto nodarbināšanā (N = 29), uzskata, ka arī šādiem cilvēkiem ir jādod darba iespēja (69%). Nedaudz vairāk kā puse aptaujas dalībnieku uzsver, ka cilvēki ar iepriekšēju sodāmību neatšķiras no jebkura cita darbinieka (55%). Savukārt gandrīz trešdaļa darba devēju šos cilvēkus pieņem darbā, jo ir grūti atrast citus darbiniekus (31%). Pa 10% darba devēju ir minējuši, ka darbā pieņemšanas iemesls ir subsidēto darba vietu nodrošināšana un tas, ka pašam ir gadījies būt konfliktā ar likumu. Jāatzīmē, ka 7% aptaujāto ir minējuši kādu citu iemeslu. Starp šiem iemesliem ir iepriekšēja pozitīva rekomendācija, atbilstoša kvalifikācija un izdarītā nozieguma smaguma pakāpe [sk. zīm. 2.4. 40.lpp.].

DARBA DEVĒJI: DARBA PIEREDZE AR BIJUŠAJIEM IESLODZĪTAJIEM, GALVENĀS PROBLĒMAS

Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos

Pēc darba devēju domām (N = 52), visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos, ir saistītas ar nepieciešamību viņus pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt (minējuši 52% aptaujāto), šo cilvēku nepietiekamo izglītību un kvalifikāciju (46%) un aizdomīgumu, neuzticēšanos, kas rodas kolēģu starpā (42%). Mazāk kā trešdaļa darba devēju, runājot par iespējamām problēmām, ir nosaukuši pārējo darbinieku negatīvo attieksmi (33%), negatīvo attieksmi no klientu (pasūtītāju) puses (31%), kā arī zemu darba motivāciju (27%). Savukārt 15% - 10% darba devēju ir minējuši sekojošas problēmas: vispārēja mikroklimata pasliktināšanās kolektīvā, nespēja sastrādāties ar pārējiem darbiniekiem, nevēlēšanās iegūt papildus iemaņas, prasmes, pārkvalificēties, kā arī ietekme uz darba kvalitāti. Dati liecina, ka galvenās problēmas vairāk saistās ar spēju veikt konkrētus darba pienākumus, kā arī atbilstošas izglītības trūkumu to veikšanai, tomēr būtiska nozīme ir arī attiecībām ar pārējiem darbiniekiem. Lai gan iespējas mainīt kolēģu savstarpējās attiecības ir ierobežotas, varētu rekomendēt uzlabot bijušo ieslodzīto profesionālo sagatavotību darbam, piedāvājot viņiem papildus apmācības un pārkvalifikācijas iespējas [sk. zīm. 2.5. 40.lpp.].

Lai gan nelielā respondentu skaita dēļ (N = 52), ir apgrūtināta datu analīze sīkākās grupās, tomēr varētu atzīmēt, ka tie darba devēji, kuri ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos (35%) ir retāk norādījuši, ka pieņemot darbā bijušos ieslodzītos, ir nepieciešams viņus pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt, kā tie, kuriem šādas pieredzes bijušo ieslodzīto nodarbināšanā nav (83%). Pārējo atbilžu sadalījums ir aplūkojams pievienotajās tabulās, taču šeit jāņem vērā salīdzinoši augsta statistiskās kļūdas iespējamība [sk. Darba devēju tab. 5.1.-5.3. 12.-14.lpp.].

Galvenie iemesli, kas attur pieņemt darbā bijušos ieslodzītos

Gandrīz 60% aptaujāto darba devēju ir minējuši, ka pieņemt darbā bijušos ieslodzītos viņus attur nepieciešamība šādus cilvēkus pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt. Nākamie divi biežāk minētie iemesli saistās ar attiecībām darba kolektīvā. Tā vairāk kā trešdaļa darba devēju uzskata, ka citu darbinieku negatīvā attieksme (44%) un aizdomīgums neuzticēšanās darbinieku starpā (37%) ir pietiekami iemesli, lai nepieņemtu darbā cilvēkus, kuriem ir iepriekšēja sodāmība. Aptuveni trešdaļa darba devēju kā kavējošus iemeslus ir nosaukuši arī negatīvu ietekmi uz darba kvalitāti (35%) un neuzticēšanos šādiem cilvēkiem (33%). Jāatzīmē, ka pēdējais no šiem iemesliem sasaucas ar visbiežāk minēto iemeslu, t.i, nepieciešamību šādus cilvēkus pastiprināti kontrolēt [sk. zīm. 2.6. 41.lpp.].

Dati liecina, ka devēju vērtējumā, galvenie iemesli, kas attur viņus pieņemt darbā bijušos ieslodzītos lielā mērā sasaucas ar problēmām, kas, viņuprāt, rodas nodarbinot šādus cilvēkus, tomēr atklājas dažas atšķirības. Lai gan tikai aptuveni katrs ceturtais darba devējs kā kavējošus iemeslus darbā pieņemšanai ir nosaucis nepietiekamo izglītību, kvalifikāciju bijušo ieslodzīto vidū (27%), tomēr gandrīz puse uzskata, ka tā ir viena no izplatītākajām problēmām, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos (46%). Savukārt, lai gan vairāk kā trešdaļu darba devēju pieņemot darbā cilvēkus ar iepriekšēju sodāmību kavē pārējo darbinieku negatīvā attieksme (44%) un bažas par darba kvalitāti (35%), tomēr salīdzinoši mazāks skaits darba devēju šos kavēkļus ir ierindojuši starp būtiskākajām problēmām (attiecīgi: 33% un 10%) [sk. zīm. 2.6.1. 41.lpp.].

DARBA DEVĒJI: DARBA PIEREDZE AR BIJUŠAJIEM IESLODZĪTAJIEM, GALVENĀS PROBLĒMAS

Gatavība pieņemt darbā bijušos ieslodzītos un dot bijušajiem ieslodzītajiem iespēju uzņēmumā pēc teorētiskās apmācība iziet praksi

Izvērtējot iegūtos rezultātus, redzams, ka gandrīz trešdaļa aptaujāto darba devēju ir gatavi pieņemt darbā bijušos ieslodzītos (31%; no kuriem 10% – ir gatavi, bet 21% – ir drīzāk gatavi), kamēr katrs ceturtais šādu iespēju apšaubā (25%). Vairums darba devēju ir pauduši neitrālu attieksmi attiecībā pret iespēju nodarbināt bijušos ieslodzītos (44%). Kopumā neitrālo attieksmi apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais (3.0 punkti) 5 punktu skalā, kur „1” nozīmē „neesmu gatavs pieņemt darbā šādus cilvēkus”, bet „5” – „esmu gatavs pieņemt darbā šādus cilvēkus”.

Ņemot vērā, ka to aptaujāto pieredze, kuri jau iepriekš ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos, ir kopumā pozitīva, var secināt un prognozēt, ka, palielinoties informācijas apjomam par to darba devēju pieredzi, attieksme no neitrālas var kļūt par pozitīvu [sk. zīm. 2.7. 42.lpp.].

Dati liecina, ka tie darba devēji, kuriem ir kopumā pozitīva pieredze, sadarbojoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir vairāk gatavi pieņemt darbā bijušos ieslodzītos nekā tie, kuriem šī pieredze ir negatīva (attiecīgi: aprēķinātais vidējais ir 3.6 un 2.9 punkti). Līdzīgi arī tie darba devēji, kuri ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos, ir vairāk gatavi pieņemt viņus darbā nekā tie, kuri tos nav nodarbinājuši (attiecīgi: aprēķinātais vidējais ir 3.3 un 2.6 punkti) [sk. Darba devēju tab. 6.1.-6.3. 15. -17.lpp.].

Nedaudz vairāk kā ceturtdaļa darba devēju ir gatavi pēc teorētiskās apmācības dot iespēju bijušajiem ieslodzītajiem iziet praksi viņu uzņēmumā (27%; no kuriem 12% – ir gatavi, bet 15% – ir drīzāk gatavi), kamēr katrs ceturtais šādu iespēju nevēlas dot (25%). Puse darba devēju ir pauduši neitrālu nostāju attiecībā pret iespēju bijušajiem ieslodzītajiem iziet praksi viņu uzņēmumā (48%). Kopumā neitrālo attieksmi apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais (3.0 punkti) 5 punktu skalā, kur „1” nozīmē „neesmu gatavs šādiem cilvēkiem dot iespēju iziet praksi savā uzņēmumā”, bet „5” – „esmu gatavs šādiem cilvēkiem dot iespēju iziet praksi savā uzņēmumā” [sk. zīm. 2.7. 42.lpp.].

Vērojama sakarība, ka tie darba devēji, kuriem ir kopumā pozitīva pieredze, sadarbojoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir vairāk gatavi pēc teorētiskās apmācības dot iespēju bijušajiem ieslodzītajiem iziet praksi viņu uzņēmumā nekā tie, kuriem šī pieredze ir negatīva (attiecīgi: aprēķinātais vidējais ir 3.4 un 2.6 punkti). Šajā jautājumā nav vērojama būtiska atšķirība to darba devēju viedoklī, kuri ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos un to, kuri nav (attiecīgi: aprēķinātais vidējais ir 3.0 un 3.1 punkti) [sk. Darba devēju tab. 13.1.- 13.3. 41 -43 lpp.].

Rīcība, atklājot darbinieka iepriekšēju sodāmību

Ja atklātos, ka kādam no darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība, nedaudz vairāk kā puse darba devēju mēģinātu par šo jautājumu aprunāties ar bijušo ieslodzīto (54%), tomēr viņu rīcība lielā mērā būtu atkarīga no sodāmības veida (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums) (48%). Vairāk kā trešdaļa darba devēju pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā šis cilvēks veic savus darba pienākumus (38%). Salīdzinoši retāk darba devēji par to informētu pārējos darbiniekus (17%), izturētos ar lielākām aizdomām un neuzticību (15%) un pievērstu lielāku uzmanību savām personīgajām mantām (12%). Tikai 4% darba devēju mēģinātu ierobežot bijušo ieslodzīto darba pienākumu apjomu. Interesanti, ka neviens no aptaujātajiem darba devējiem nav norādījuši, ka mēģinātu rast iespēju, lai šādu cilvēku atbrīvotu no darba.

Jāuzsver, ka gandrīz piektdaļa darba devēju ir atzinuši, ka viņu attieksme būtiski nemainītos šādā situācijā (15%). Kopumā tas iezīmē tendenci, ka vairums darba devēju ir noskaņoti uz bijušā ieslodzītā iesaistīšanu darba dzīvē bez negatīvas attieksmes izrādīšanas, tomēr viņu rīcību lielā mērā noteiktu sodāmības veids [sk. Darba devēju tab. 14.1.-14.3. 44-45 .lpp.].

Izteikumu vērtējums: attieksme pret bijušo ieslodzīto nodarbināšanu

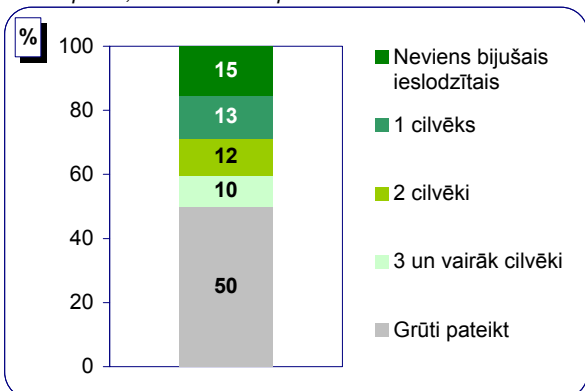
Analizējot izteikumus, jāņem vērā, ka tie tika formulēti gan pozitīvā, gan negatīvā veidā. Vispopulārākais viedoklis darba devēju vidū ir, ka *bijušajiem ieslodzītajiem ir jādod iespēja sevi parādīt un atgriezties darba dzīvē*. Šim apgalvojumam kopumā piekrīt 94% aptaujāto, no kuriem pilnībā piekrīt pat 73% un drīzāk piekrīt – 21% aptaujāto darba devēju. Vairāk kā 4/5 aptaujāto piekrīt arī šādiem apgalvojumiem – *bijušie ieslodzītie spēj tikpat labi kā pārējie veikt savus darba pienākumus* (89%), kā arī darīt to *godprātīgi* (85%). Tomēr aptaujas dalībnieki norāda arī, ka viņu *attieksme ir atkarīga no tā, kādas smaguma pakāpes būtu potenciālā darbinieka sodāmība (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums)* (87%). Interesanti, ka 2/3 darba devēju piekrīt, ka viņu *attieksme būtiski nemainītos, uzzinot, ka kādam no darbiniekiem ir bijusi iepriekšēja sodāmība* (67%), tomēr uzskata, ka *bijušajiem ieslodzītajiem ir jāinformē potenciālais darba devējs par savu sodāmību* (67%).

Tāpat vairāk kā 90% aptaujāto noraida minēto izteikumu un atzīst, ka *necenstos rast iespēju atlaist darbinieku, ja izrādītos, ka viņš ir bijis ieslodzījumā*. Savukārt 79% darba devēju uzskata, ka *bijušie ieslodzītie nav sliktāki darbinieki par pārējiem*, bet 71% aptaujāto uzskata, ka *bijušajiem ieslodzītajiem var uzticēties*. Vairāk kā 2/3 aptaujāto atzīst, ka *nebaidās pieņemt darbā bijušos ieslodzītos* (69%).

Tomēr darba devēju attieksme ir neviennozīmīga jautājumā par to, vai bijušie ieslodzītie negatīvi *ietekmē mikroklimatu darba kolektīvā*: 46% aptaujāto kopumā piekrīt, bet 50% – nepiekrīt šim apgalvojumam. Tātad, lai neradītu iespējamās konfliktsituācijas, būtu iespēju robežās jāseko līdzi, kā veidojas darbinieku savstarpējās attiecības [sk. zīm.2.9. 43.lpp.].

2.1. Darbā pieteikušos bijušo ieslodzīto skaits gadā

A1. Kopumā, cik bieži Jums piesakās darbā šādi cilvēki?

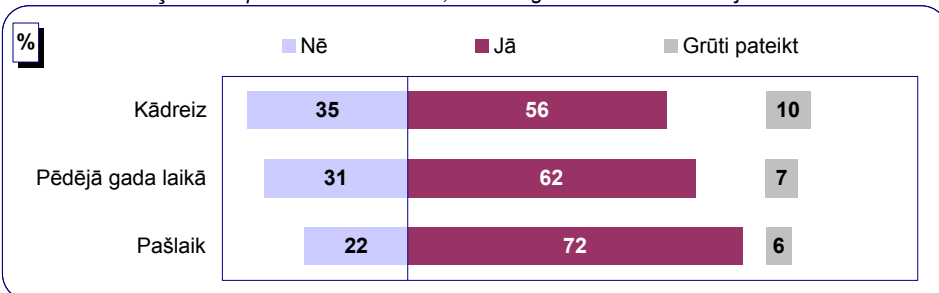
Bāze: Darba devēji, n=52

2.2. Bijušo ieslodzīto nodarbināšana

A2. Vai Jūsu uzņēmumā kādreiz ir strādājuši cilvēki, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?

A3. Vai pēdējā gada laikā Jūs esat nodarbinājis šādus cilvēkus?

A4. Vai Jūsu uzņēmumā pašlaik strādā cilvēki, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?

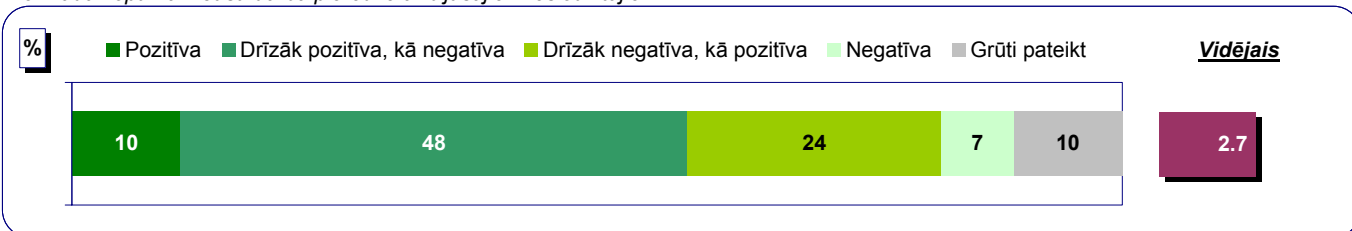
Bāze (Kādreiz): Darba devēji, n=52

Bāze (Pēdējā gada laikā): Darba devēji, kuru uzņēmumā kādreiz ir strādājuši bijušie ieslodzītie, n=29

Bāze (Pašlaik): Darba devēji, kuru uzņēmumā pēdējā gada laikā ir strādājuši bijušie ieslodzītie, n=18

2.3. Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem

A5. Kāda kopumā ir Jūsu darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem?

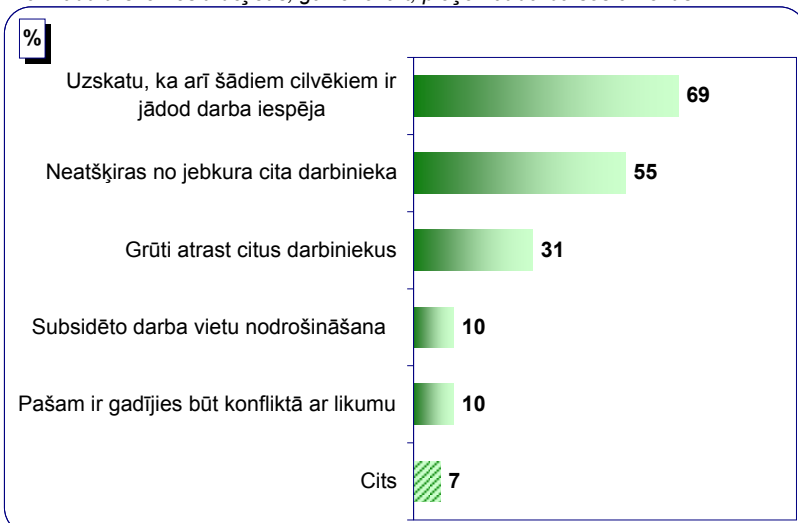
Bāze: Darba devēji, kuru uzņēmumā ir strādājuši/ strādā bijušie ieslodzītie, n=29

Bāze (vidējais): Darba devēji, kuru uzņēmumā ir strādājuši/ strādā bijušie ieslodzītie un kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (negatīva) līdz 4 (pozitīva)

2.4. Galvenie bijušo ieslodzīto darbā pieņemšanas iemesli

A6. Kādu trīs iemeslu dēļ Jūs, galvenokārt, pieņemat darbā šos cilvēkus?

Bāze: Darba devēji, kuru uzņēmumā ir strādājuši/ strādā bijušie ieslodzītie, n=29

2.5. Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos

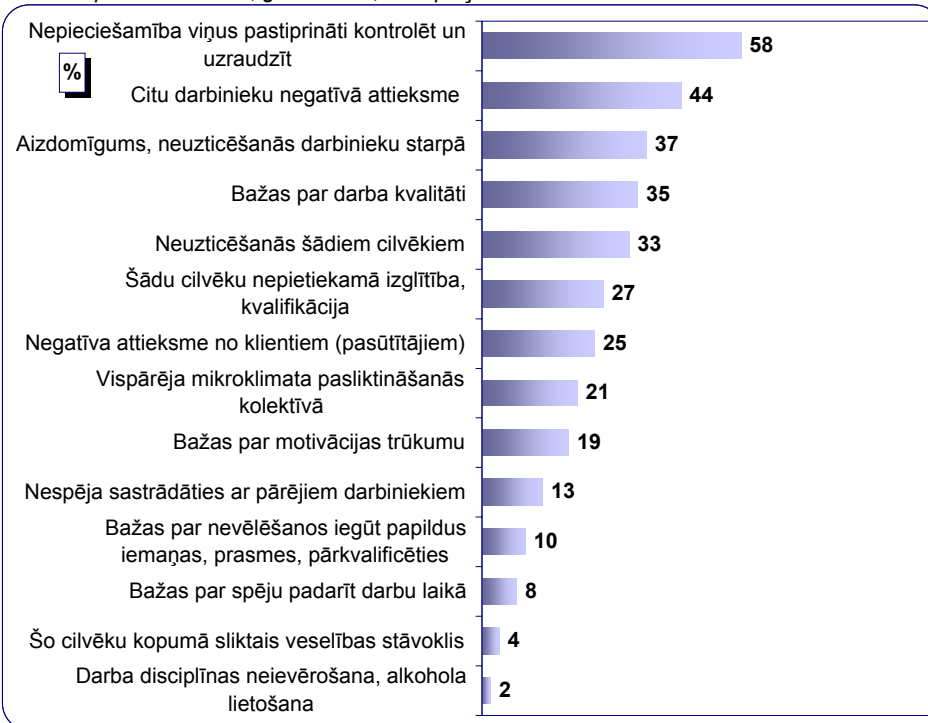
A7. Kuras piecas no sekojošām problēmām, Jūsprāt, rodas visbiežāk, pieņemot darbā šādus cilvēkus?

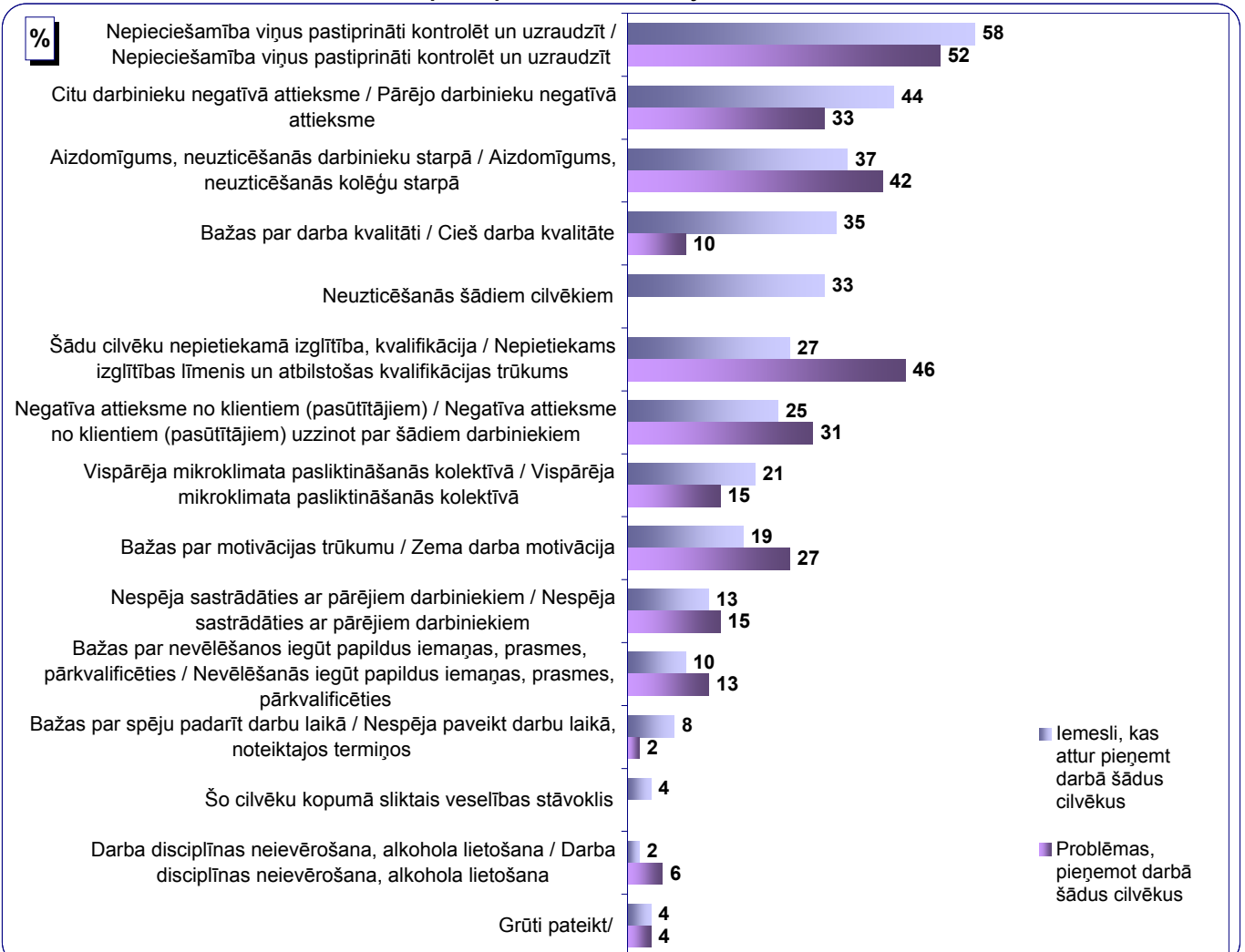
Bāze: Darba devēji, n=52

2.6. Galvenie iemesli, kas attur pieņemt darbā bijušos ieslodzītus

A9. Kādi pieci iemesli Jūs, galvenokārt, attur pieņemt darbā šādus cilvēkus?

Bāze: Darba devēji, n=52

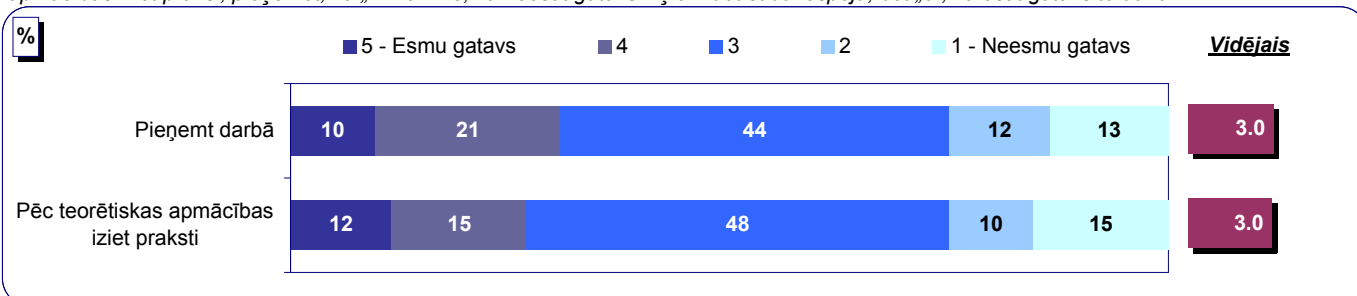
2.6.1. Galveno iemeslu un visbiežāk satopamo problēmu salīdzinājums

Bāze: Darba devēji, n=52

2.7. Gatavība pieņemt darbā bijušos ieslodzītos un dot bijušajiem ieslodzītajiem iespēju uzņēmumā pēc teorētiskas apmācības iziet praksi

A8. Lūdzu, 5 punktu skalā novērtējiet kopumā savu gatavību pieņemt darbā bijušos ieslodzītos, pieņemot, ka „1” nozīmē, ka neesat gatavs viņus pieņemt darbā, bet „5”, ka esat gatavs to darīt.

A15. Lūdzu, 5 punktu skalā novērtējiet kopumā savu gatavību dod iespēju bijušajiem ieslodzītajiem Jūsu uzņēmumā pēc teorētiskās apmācības iziet praksi, pieņemot, ka „1” nozīmē, ka neesat gatavs viņiem dot šādu iespēju, bet „5”, ka esat gatavs to darīt.

Bāze: Darba devēji, n=52

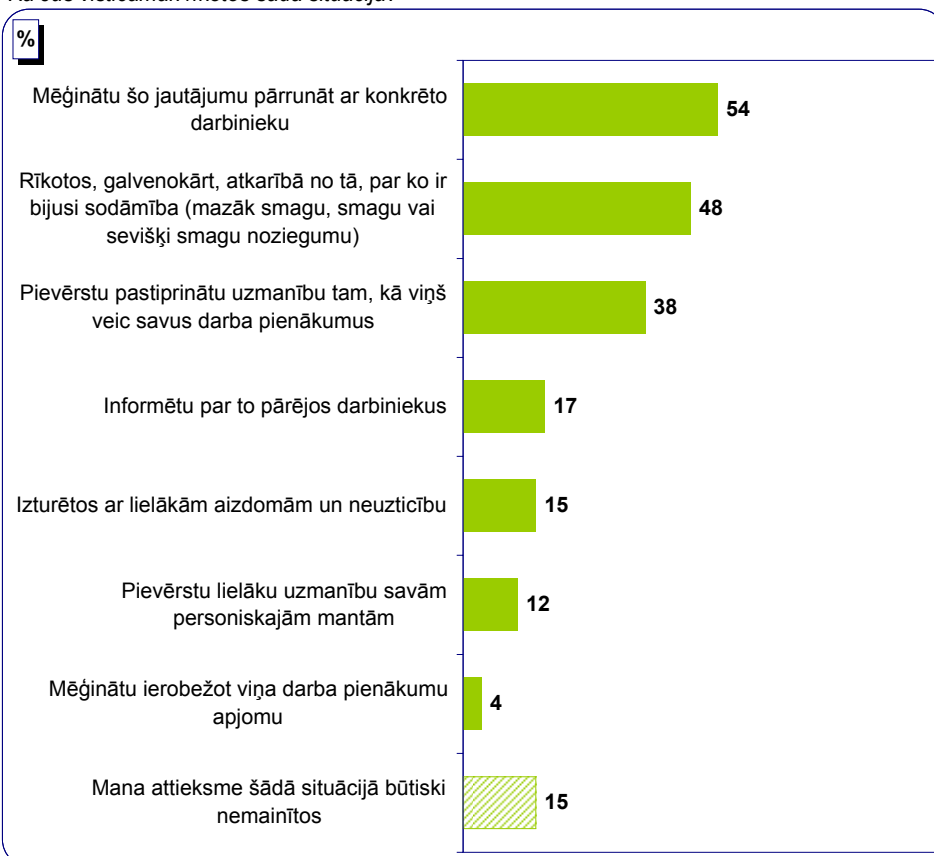
Bāze (vidējais): Darba devēji, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (neesmu gatavs) līdz 5 (esmu gatavs)

2.8. Rīcība, atklājot darbinieka iepriekšēju sodāmību

A16. Situācijā, ja atklātos, ka kādam no Jūsu darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība dažādi darba devēji rīkotos atšķirīgi.

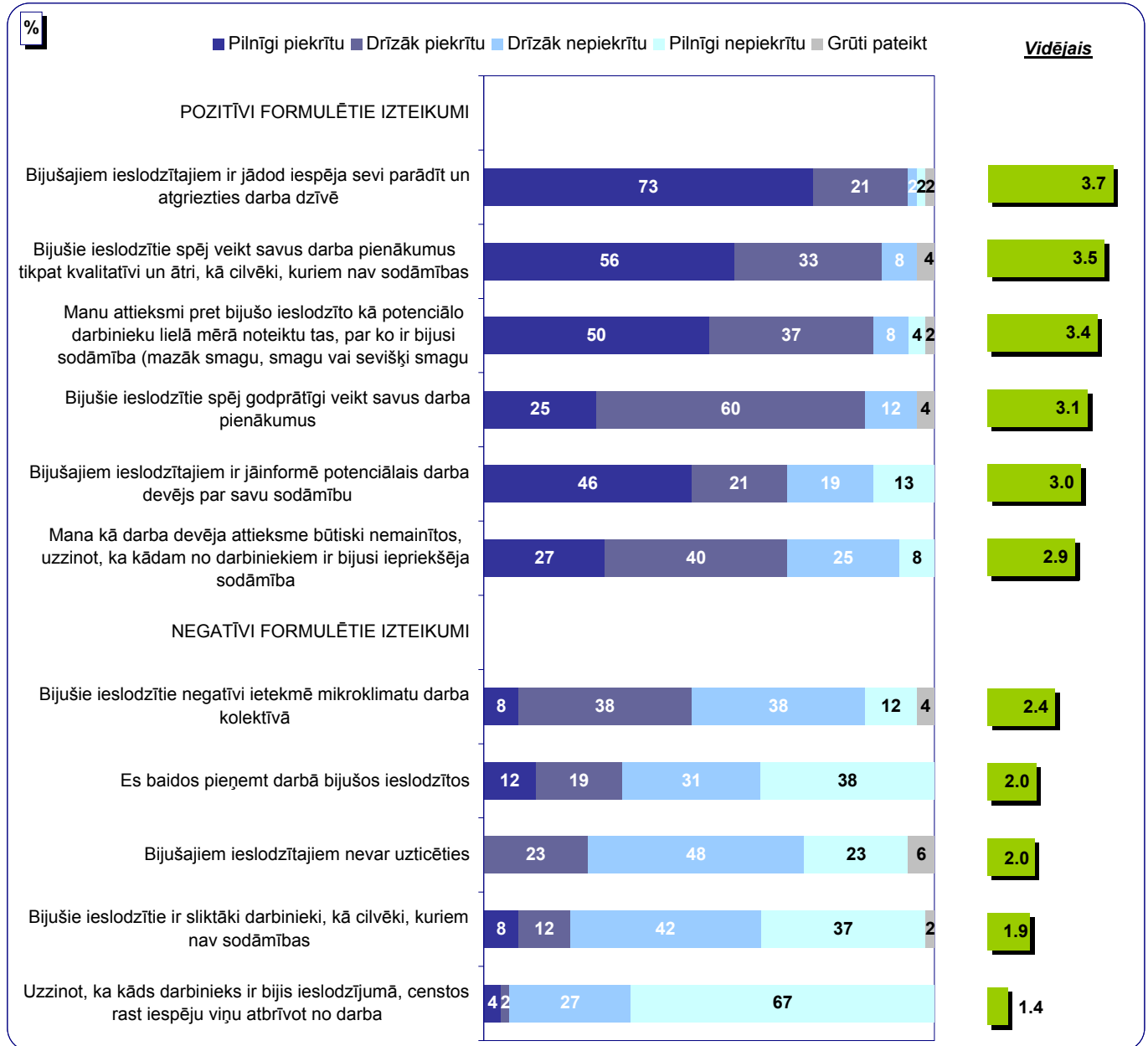
Kā Jūs vistīcāmāk rīkotos šādā situācijā?

Bāze: Darba devēji, n=52

2.9. Izteikumu vērtējums

A17. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem izteikumiem: vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat?

Bāze: Darba devēji, n=52

Bāze (vidējais): Darba devēji, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (pilnīgi nepiekrītu) līdz 5 (pilnīgi piekrītu)

DARBA DEVĒJI: IZGLĪTĪBAS, NEPIECIEŠAMO ĪPAŠĪBU UN SPĒJU VĒRTĒJUMS

Galvenās, pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības vai spējas

Lai bijušo ieslodzīto pieņemtu darbā, pēc darba devēju domām, viņam galvenokārt ir jābūt godīgam (65%), ar atbildības sajūtu (56%) un pozitīvu attieksmi pret darbu (52%), kā arī strādīgam, čaklam (48%). Savukārt 30% - 40% aptaujas dalībnieku ir uzsvēruši arī profesionalitātes (sagatavotība, priekšzināšanas), uzticamības un centīguma nepieciešamību. Vairāk kā piektdaļa darba devēju ir norādījuši, ka bijušajiem ieslodzītajiem būtu jābūt vēlmei mācīties, apgūt jauno, spējai ātri apgūt jaunus darba pienākumus un veiksmīgi iekļauties kolektīvā. Citas īpašības, piemēram, draudzīgumu, spēju strādāt ātri u.c. ir minējuši mazāk kā desmitdaļa aptaujas dalībnieku [sk. zīm.2.10. 45.lpp.].

Nelielā respondentu skaita dēļ (N = 52), ir ierobežota datu analīze sīkākās grupās, taču vispārējam priekšstatam, detalizētāka informācija ir iekļauta un aplūkojama pievienotajās tabulās [sk. Darba devēju tab. 8.1.-8.3. 20.-23 .lpp.].

Dažādu zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums darba devēju vērtējumā

Izvērtējot dažādas zināšanas, prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas, lai bijušos ieslodzītos pieņemtu darbā, par būtiskāko darba devēji ir atzinuši *iepriekšēju darba pieredzi profesijā vai specialitātē*, to ir minējuši vairāk kā 4/5 aptaujāto. Vairāk kā 3/4 darba devēju par svarīgu ir atzinuši *iegūtu pamatizglītību un iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti*, tomēr jāatzīmē, ka *iegūtu pamatizglītību* par ļoti svarīgu ir atzinuši 60% respondentu, kamēr *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti* – 42% aptaujāto. Par salīdzinoši mazsvarīgāku ir atzīta iegūta vidējā izglītība, lai gan vairāk kā 2/3 darba devēju arī to uzskata par kopumā svarīgu [sk. zīm.2.11. 45.lpp.].

Palīdzība vai atbalsts bijušajiem ieslodzītajiem sekmīgam darbam kolektīvā

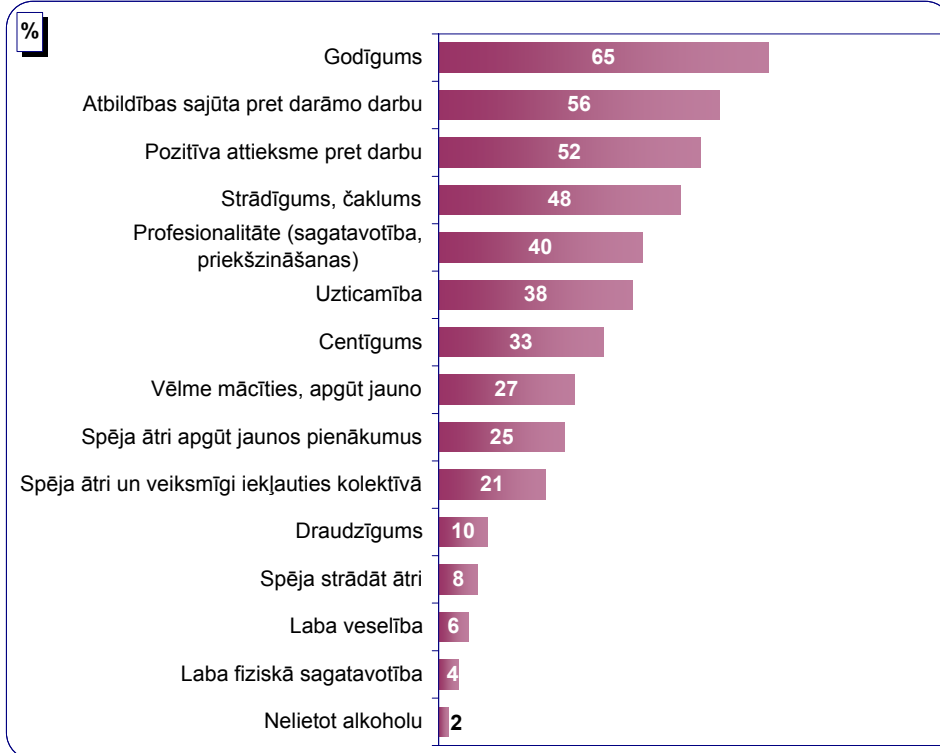
Gandrīz puse darba devēju ir norādījuši, ka, lai cilvēki ar iepriekšēju sodāmību sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā, viņiem visvairāk būtu nepieciešama uzticēšanās kā cilvēkam, darbiniekam. To ir minējuši nedaudz vairāk kā puse aptaujāto darba devēju (56%). Vienlaikus jāatzīmē, ka 71% aptaujāto uzskata, ka bijušajiem ieslodzītajiem var uzticēties [sk. zīm.2.9. 43.lpp.]. Katrs piektais darba devējs uzskata, ka darbiniekiem ar iepriekšēju sodāmību būtu svarīgi sajūst pozitīvu attieksmi no darba kolēģiem (21%). Mazāk kā 10% aptaujas dalībnieku ir minējuši, ka bijušajiem ieslodzītajiem būtu nepieciešama arī pozitīva attieksme no paša darba devēja (8%), kā arī piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu (8%) un apmācības iespēju nodrošināšana (4%). Jāatzīmē, ka 4% aptaujāto darba devēju uzskata, ka bijušajiem ieslodzītajiem nav nepieciešama nekāda īpaša palīdzība [sk. zīm.2.12. 46.lpp.].

Iezīmējas tendence, ka tie darba devēji, kuri ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos, salīdzinoši biežāk nekā tie darba devēji, kuri tos nav nodarbinājuši, ir minējuši, ka bijušajiem ieslodzītajiem ir svarīgi sajūst, ka viņiem uzticas kā cilvēkam, darbiniekam (attiecīgi: 62% un 39%) [sk. Darba devēju tab. 10.1.-10.3. 30.-31.lpp.].

2.10. Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības/ spējas

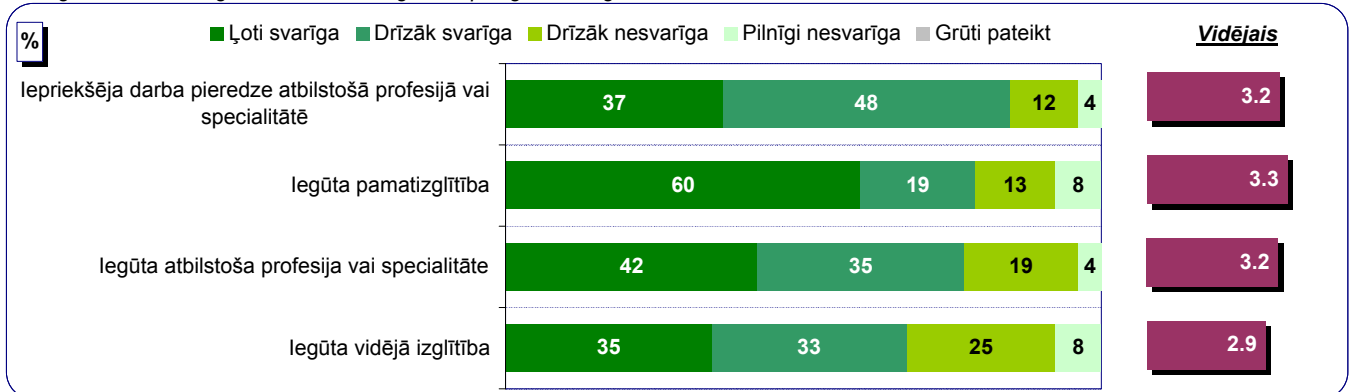
A10. Kādām piecām galvenajām īpašībām vai spējām būtu jāpieņemti bijušajiem ieslodzītajiem, lai Jūs viņus pieņemtu darbā?

Bāze: Darba devēji, n=52

2.11. Dažādu zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums darba devēju vērtējumā

A11. Sakiet, lūdzu, cik svarīgas, Jums ir sekojošas zināšanas, prasmes vai iemaņas, lai Jūs pieņemtu darbā šādus cilvēkus: vai tās šķiet ļoti svarīgas, drīzāk svarīgas, drīzāk nesvarīgas vai pilnīgi nesvarīgas?

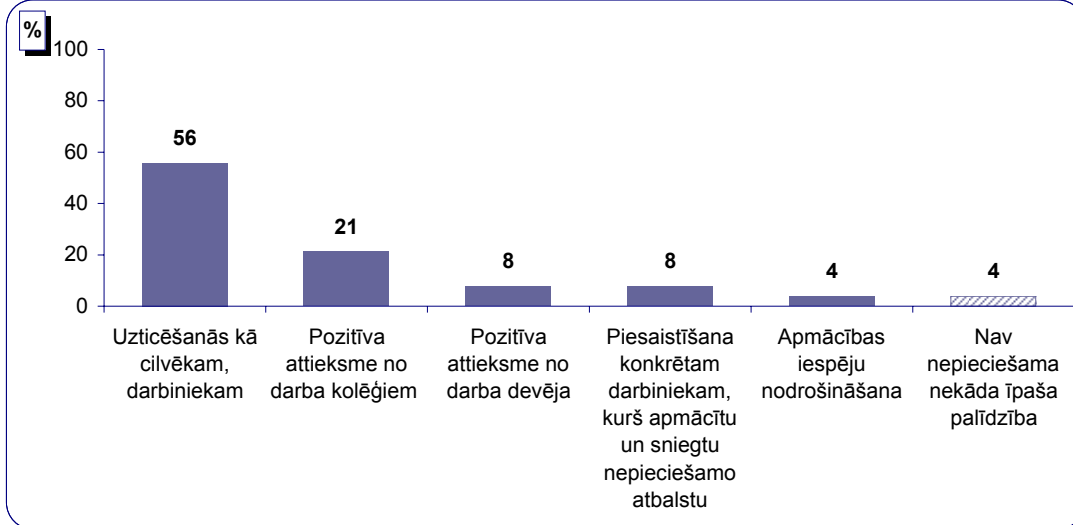
Bāze: Darba devēji, n=52

Bāze (vidējais): Darba devēji, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (pilnīgi nesvarīgi) līdz 4 (ļoti svarīgi)

2.12. Palīdzība vai atbalsts bijušiem ieslodzītajiem sekmīgam darbam kolektīvā

A12. Kāda veida palīdzība šiem cilvēkiem būtu nepieciešama visvairāk, lai viņi sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā?

Bāze: Darba devēji, n=52

**DARBA DEVĒJI:
NEPIECIEŠAMĀIS VALSTS UN PAŠVALDĪBAS ATBALSTS****Valsts vai pašvaldības palīdzība vai atbalsts darba devējiem bijušo ieslodzīto pieņemšanai darbā**

Darba devējiem tika lūgts „brīvi” nosaukt, kāda veida palīdzība vai atbalsts no valsts vai pašvaldības viņiem būtu nepieciešama, lai pieņemtu darbā šādus cilvēkus. Iegūtās atbildes datu apstrādes gaitā tika apkopotas un sagrupētas.

Iegūtie rezultāti liecina, ka aptuveni ceturtdaļa darba devēju uzskata, ka būtu nepieciešams sniegt bijušajiem ieslodzītajiem atbilstošu sociālo palīdzību (nodrošināta dzīves, vieta, sadzīves apstākļi) (27%), kā arī piedāvāt izglītības un pārkvalifikācijas iespējas (25%). Pieņemt darbā bijušos ieslodzītos darba devējus veicinātu arī valsts līdzfinansējums darba samaksā (21%), atlīdzība, subsīdijas par šo cilvēku nodarbināšanu (19%) un nodokļu atlaides, atvieglojumi (17%). Pārējās atbildes ir minējuši mazāk kā 10% aptaujāto [sk. zīm.2.13. 48.lpp.].

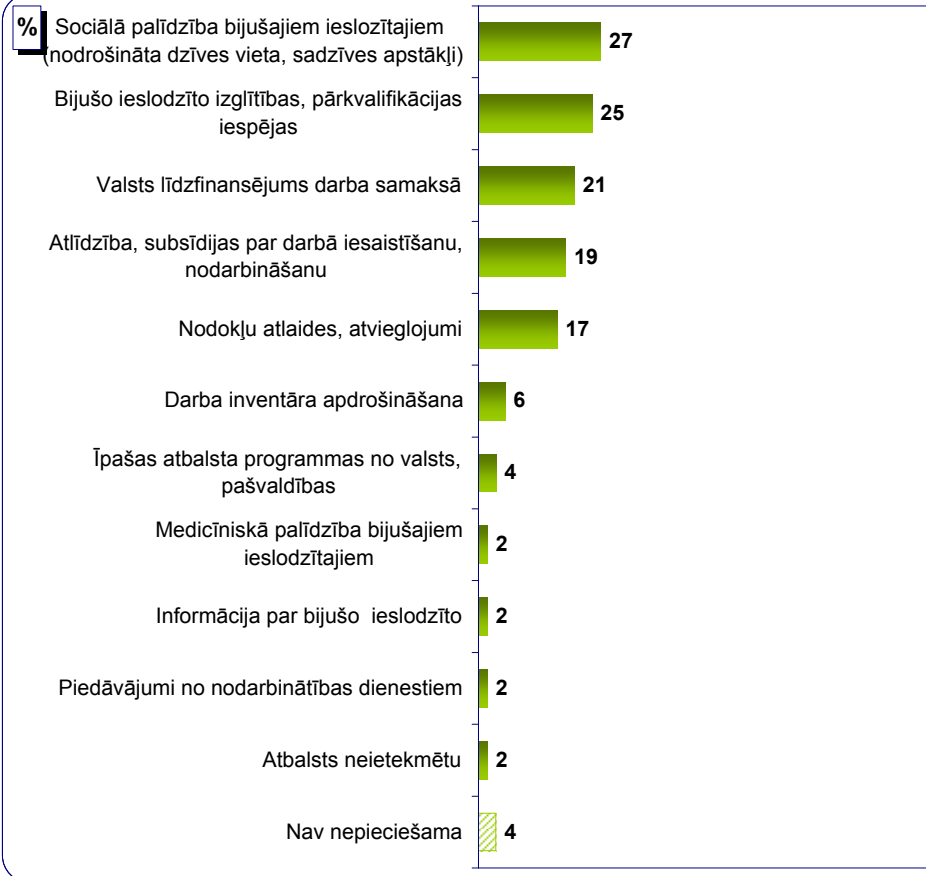
Bijušo ieslodzīto pieņemšanu darbā motivējoši faktori

Visvairāk darba devējus pieņemt darbā cilvēkus ar iepriekšēju sodāmību motivētu *papildus atlīdzība uzņēmumam par ieslodzītā nodarbināšanu (vismaz minimālās darba algas apmērā Ls80)* (79%) un *subsīdēto darba vietu nodrošināšana* (79%), pēdējais gan nedaudz biežāk minēts kā drīzāk motivējošs faktors. Tikai nedaudz retāk ir nosaukti tādi faktori kā *nodokļu atvieglojumi* (75%) un *atbilstoša darbinieka bezmaksas pārkvalifikācija uzņēmuma vajadzībām* (75%). Par ļoti motivējošiem tos atzinuši attiecīgi 42% un 25% aptaujāto. *Darba inventāra apdrošināšanu no valsts puses* kā motivējošu faktoru ir nosaukuši 63% darba devēju [sk. zīm.2.14. 48.lpp.].

Iezīmējas sakarība, ka tie darba devēji, kuru uzņēmumi atrodas laukos biežāk kā tie, kuru uzņēmumi atrodas pilsētās, ir *nosaukuši nodokļu atvieglojumus* (attiecīgi: 82% un 71%) un *darba inventāra apdrošināšanu no valsts puses* (attiecīgi: 77% un 57%) kā motivējošus faktorus. Analizējot datus sīkākās grupās jāņem vērā lielāka statistiskās kļūdas iespējamība [sk. Darba devēju tab. 12.1.a.-12.3b. 35.-40. lpp.].

2.13. Valsts vai pašvaldības palīdzība vai atbalsts darba devējiem ieslodzīto pieņemšanai darbā

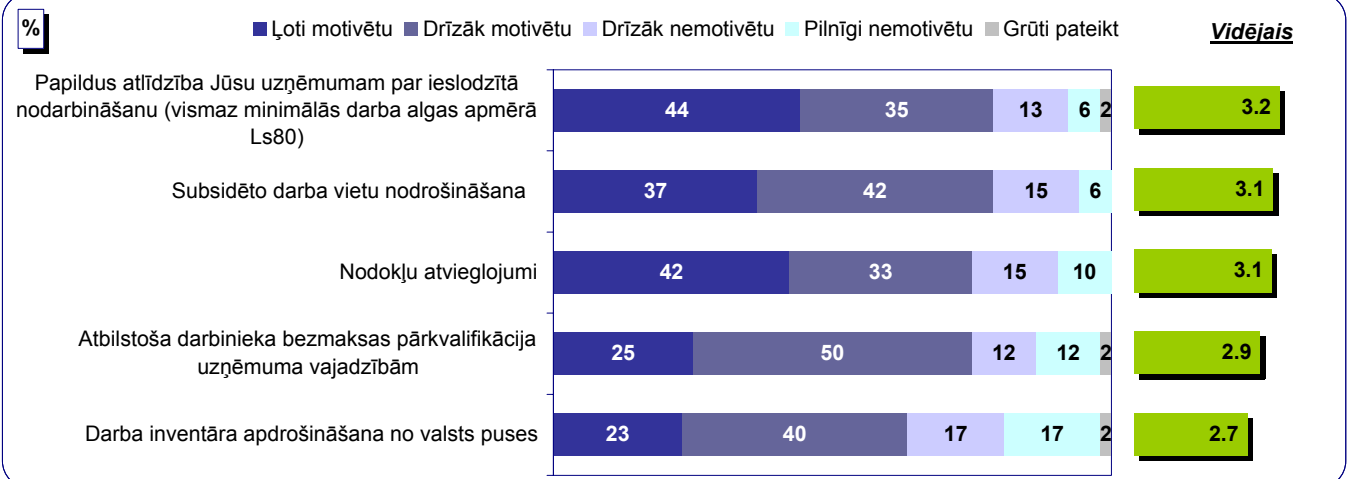
A13. Kāda veida palīdzība vai atbalsts no valsts vai pašvaldības Jums būtu nepieciešams, lai pieņemtu darbā šādus cilvēkus?

Bāze: Darba devēji, n=52

2.14. Bijušo ieslodzīto pieņemšanu darbā motivējoši faktori

A14. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā sekojoši faktori Jūs varētu motivēt pieņemt darbā šādus cilvēkus: vai tie Jūs ļoti motivētu, drīzāk motivētu, drīzāk nemotivētu vai pilnīgi nemotivētu?

Bāze: Darba devēji, n=52

Bāze (vidējais): Respondenti, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (pilnīgi nemotivētu) līdz 5 (ļoti motivētu)

Pieredze darbā ar bijušiem ieslodzītajiem: kādreiz ir strādājuši vai strādā kopā pašlaik

Ar bijušajiem ieslodzītajiem darba attiecības ir bijušas 56% aptaujāto kolēģu. No viņiem (N = 29) gandrīz puse jeb 45% ar bijušajiem ieslodzītajiem ir darba kolēģi arī pašlaik [sk. zīm. 3.1. 51.lpp.].

Par 100% pieņemot visus aptaujātos darba kolēģus (N = 52), atklājas, ka pašlaik ar bijušajiem ieslodzītajiem kopā strādā katrs ceturtais darbinieks Kurzemē (25%) [sk. Darba kolēģi tab. 1.1.-2.1. 1.-3.lpp.]. Tas norāda, ka salīdzinoši lielai daļai Latvijas iedzīvotāju ir aktuāla darba saskarsme darbā ar cilvēkiem, kuriem ir iepriekšēja sodāmība

Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem

Absolūtais vairākums aptaujāto kolēģu, kuri kādreiz ir strādājuši vai strādā kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem pašlaik (N = 29), savu pieredzi, sastrādājoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir novērtējuši pozitīvi (93%). Tā 45% no tiem ir novērtējuši savu pieredzi kā pozitīvu, bet vēl 48% to ir novērtējuši kā drīzāk pozitīvu kā negatīvu. Tikai 7% aptaujāto darba kolēģu pieredze ir bijusi drīzāk negatīva kā pozitīva. Jāuzsver, ka neviens, no tiem aptaujātajiem kolēģiem, kuriem ir darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem, nav minējis, ka šī pieredze būtu negatīva. Pozitīvo pieredzi apliecina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais (3.4 punkti) 4 punktu skalā, kur „1” nozīmē „negatīva”, bet „4” – „pozitīva”. Ņemot vērā pozitīvo darba pieredzes vērtējumu aptaujāto kolēģu vidū, varētu rekomendēt šīs informācijas komunicēšanu plašākā sabiedrībā, kas varētu veicināt bijušo ieslodzīto sekmīgāku iesaistīšanu darba dzīvē [sk. zīm. 3.2. 51.lpp.].

Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos

Pēc kolēģu domām, lielākās problēmas, sadarbojoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir saistītas ar nepieciešamību viņus pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt (minējuši 60%), kā arī aizdomīgumu, neuzticēšanos kolēģu starpā (52%), nepietiekamu izglītību un kvalifikāciju (44%) un pārējo darbinieku negatīvu attieksmi (42%). Salīdzinoši retāk minētās problēmas ir saistītas ar negatīvu attieksmi no klientu puses (33%), pašu bijušo ieslodzīto zemu darba motivāciju (31%), kā arī viņu nevēlēšanos iegūt papildus iemaņas (21%) vai nespēju sastrādāties ar pārējiem darbiniekiem (17%). Tātad svarīgākās problēmas darba kolēģiem ir saistītas tieši ar specifiskām kolēģu savstarpējām attiecībām, kā arī vāju bijušo ieslodzīto sagatavotību veicamajiem pienākumiem. Lai arī iespējas mainīt kolēģu savstarpējās attiecības ir ierobežotākas, būtu nepieciešams uzlabot bijušo ieslodzīto sagatavotību darbam, piedāvājot viņiem papildus apmācību. Veidojoties pozitīvai sadarbībai starp bijušo ieslodzīto un darba kolēģiem, šī pozitīvā pieredze var kalpot kā papildus informācijas avots tiem, kuri ir nobažījušies par iespēju sastrādāties ar cilvēkiem, kuriem ir iepriekšēja sodāmība. Šai sakarā var uzsvērt to darbinieku pozitīvo pieredzi, kuri ir strādājuši kopā ar šādiem cilvēkiem [sk. zīm.3.3. 51.lpp.].

Gatavība strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem

Lai arī liela daļa potenciālo darba kolēģu nenoraida iespēju strādāt ar bijušajiem ieslodzītajiem, tomēr ne visi ir noskaņoti pozitīvi. 44% kopumā ir gatavi ar viņiem strādāt, kamēr 38% ir noskaņoti neitrāli, bet 6% drīzāk nevēlētos un 10% nav gatavi strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem. Ņemot vērā, ka to aptaujāto pieredze, kuri jau iepriekš ir sastrādājušies ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir pozitīva, var secināt un

prognozēt, ka, palielinoties informācijas apjomam par pieredzi sastrādājoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, attieksme no neitrālas var kļūt par pozitīvu [sk. zīm. 3.4. 52.lpp.].

Dati liecina, ka neitrālo viedokli relatīvi biežāk ir pauduši tie kolēģi, kuri nav strādājuši kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem (52%), kamēr vidējā vērtējumā neatklājas būtiska attieksmes atšķirība to kolēģu, kuri ir un kuri nav strādājuši kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem (attieci: aprēķinātais vidējais ir 3.5 un 3.3 punkti). Šeit gan jāņem vērā salīdzinoši augstākas statistiskās kļūdas iespējamība, nelielā respondentu skaita dēļ [sk. Darba kolēģi tab. 4.1.-4.2. 7.8.lpp.].

Rīcība, atklājot darba kolēģa iepriekšēju sodāmību

Ja atklātos, ka kādam no kolēģiem ir iepriekšēja sodāmība, aptuveni puse kolēģi pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā viņš veic savus darba pienākumus (52% kolēģu), tomēr viņu rīcība būtu atkarīga no sodāmības veida (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums) (48%). Vienlaikus trešdaļa kolēģu mēģinātu aprunāties ar bijušo ieslodzīto par šo jautājumu (33%). Gandrīz katrs ceturtais aptaujātais par sodāmību informētu pārējos kolēģus (23%). Savukārt 13% – izturētos ar lielākām aizdomām un neuzticību, bet 10% – pievērstu lielāku uzmanību savām personīgajām mantām. Tikai 2% kolēģu rosinātu darba devēju meklēt iespēju atlaist šo cilvēku un tikpat neliels skaits aptaujāto mēģinātu izvairīties no turpmākiem kontaktiem (2%). Jāuzsver, ka gandrīz piektdaļa darba kolēģu ir atzinuši, ka viņu attieksme būtiski nemainītos šādā situācijā (17%). Iezīmējas tendence, ka vairums potenciālo kolēģu ir noskaņoti uz bijušā ieslodzītā iesaistīšanu darba kolektīvā bez negatīvas attieksmes izrādīšanas, tomēr viņu rīcību lielā mērā noteiktu sodāmības veids [sk. zīm. 3.5. 52.lpp.].

Izteikumu vērtējums: attieksme pret sastrādāšanos ar bijušajiem ieslodzītajiem

Analizējot izteikumus, jāņem vērā, ka tie tika formulēti gan pozitīvā, gan negatīvā veidā. Potenciālie darba kolēģi salīdzinoši visbiežāk ir atzinuši, ka *bijušajiem ieslodzītajiem ir jādod iespēja sevi parādīt un atgriezties darba dzīvē*. Šim apgalvojumam pilnībā vai drīzāk piekrīt 98% aptaujāto darba kolēģu. Kopumā vairums aptaujāto ir labvēlīgi noskaņoti un piekrīt šādiem apgalvojumiem – *bijušie ieslodzītie spēj tikpat labi kā pārējie veikt savus darba pienākumus* (92%) un darīt to *godprātīgi* (85%). Bez tam aptaujāto attieksme būtiski nemainītos, uzzinot, ka *kāds viņa kolēģis ir bijis sodīts* (84%). Tomēr aptaujas dalībnieki norāda arī, ka viņu attieksme ir atkarīga no tā, *kādas smaguma pakāpes būtu potenciālā kolēģa sodāmība (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums)* (78%). Tātad vieglāk integrēt sabiedrībā būs tos bijušos ieslodzītos, kuru sodāmība kolēģiem šķitīs vieglāka.

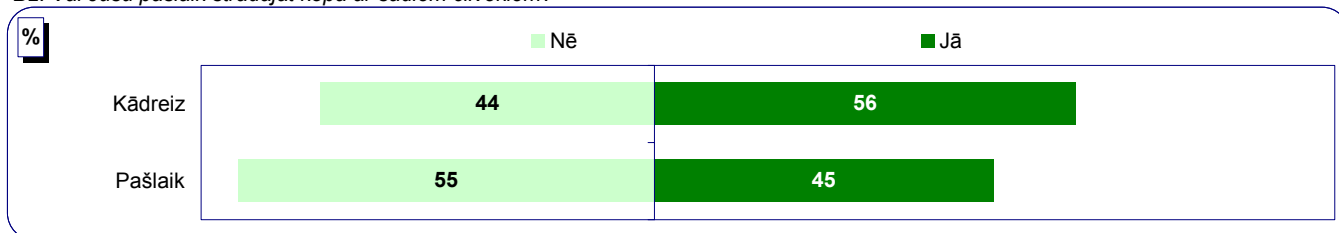
Savukārt 92% norāda, ka *nerosinātu darba devēju meklēt iespējas atlaist darbinieku, ja izrādītos, ka viņš ir bijis ieslodzījumā*, 90% uzskata, ka *bijušie ieslodzītie nav sliktāki darbinieki par pārējiem* un 85% *nebaidās strādāt ar bijušajiem ieslodzītajiem*. Interesanti, ka 73% aptaujas dalībnieku *nepiekrīt, ka bijušajiem ieslodzītajiem nevarētu uzticēties*. Vairāk kā puse aptaujāto noraida viedokli, ka *bijušie ieslodzītie negatīvi ietekmē mikroklīmatu darba kolektīvā* (59%).

Tomēr darba kolēģu attieksme ir neviennozīmīga jautājumā par to, vai darba devējam ir jāinformē pārējie darbinieki par to, ka kolektīvā darbu uzsāks bijušais ieslodzītais. 52% kopumā piekrīt šim apgalvojumam, bet 46% – nē. Tātad, lai neradītu iespējamās konfliktsituācijas, iespēju robežās būtu darba kolēģiem šāda informācija jāsniedz [sk. zīm.3.6. 53.lpp.].

3.1. Pieredze darbā ar bijušiem ieslodzītajiem: kādreiz ir strādājuši vai strādā kopā pašlaik

B1. Vai Jūs kādreiz esat strādājis kopā ar cilvēkiem, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?

B2. Vai Jūsu pašlaik strādājat kopā ar šādiem cilvēkiem?

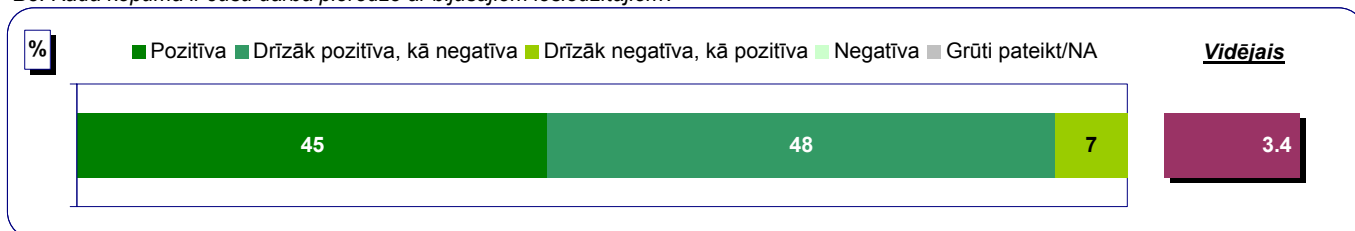

Bāze (Kādreiz): Darba kolēģi, n=52

Bāze (Pašlaik): Darba kolēģi, kuri kādreiz ir strādājuši kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem, n=29

3.2. Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem

B3. Kāda kopumā ir Jūsu darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem?

Bāze: Darba kolēģi, kuri ir strādājuši/ strādā kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem, n=29

Bāze (vidējais): Darba kolēģi, kuri ir strādājuši/ strādā kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem un kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (negatīva) līdz 4 (pozitīva)

3.3. Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos

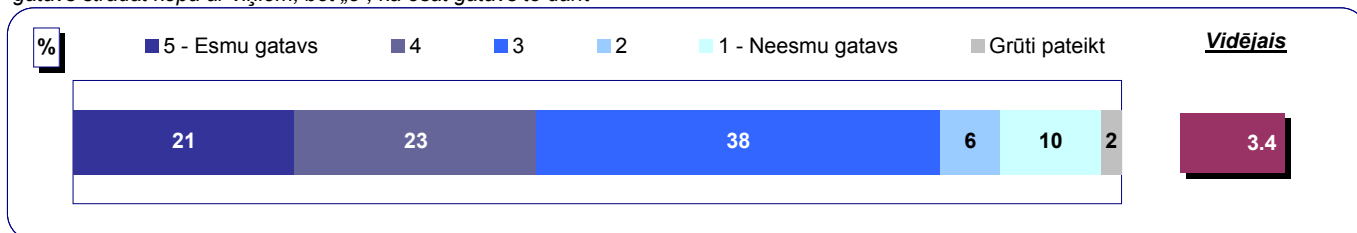
B4. Kuras piecas no sekojošām problēmām, Jūsprāt, rodas visbiežāk, pieņemot darbā šādus cilvēkus?

Bāze: Darba kolēģi, n=52

3.4. Gatavība strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem

B5. Lūdzu, 5 punktu skalā novērtējiet kopumā savu gatavību strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem, pieņemot, ka „1” nozīmē, ka neesat gatavs strādāt kopā ar viņiem, bet „5”, ka esat gatavs to darīt

Bāze: Darba kolēģi, n=52

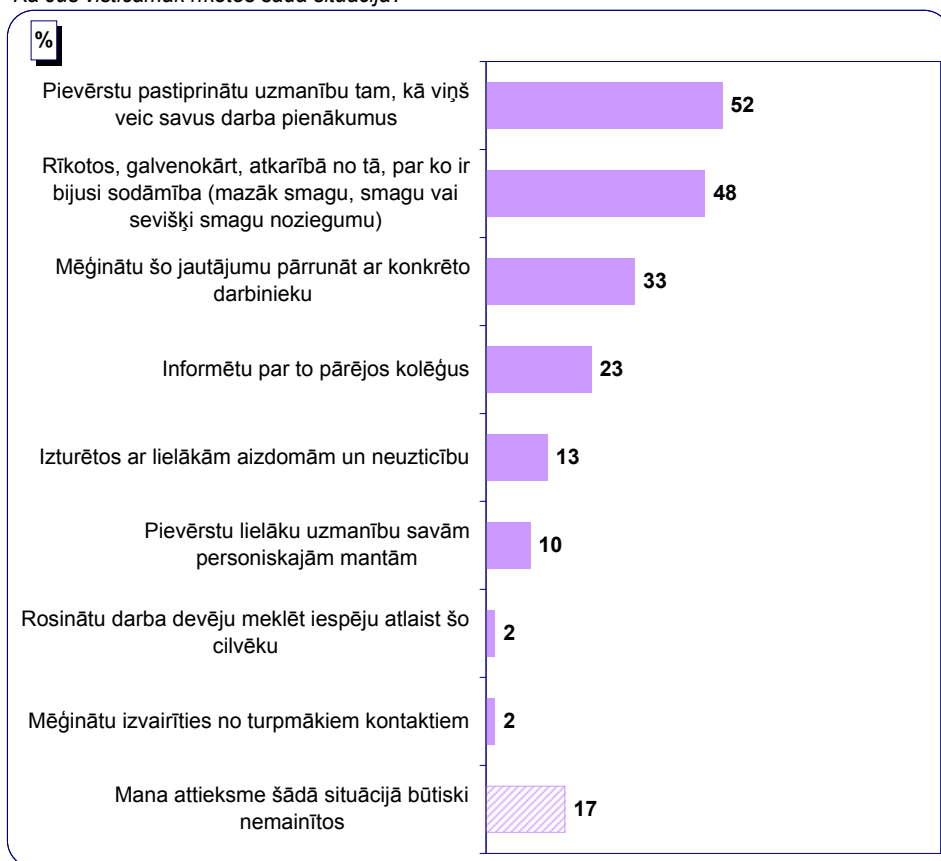
Bāze (vidējais): Darba kolēģi, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (neesmu gatavs) līdz 5 (esmu gatavs)

3.5. Rīcība, atklājot darba kolēģa iepriekšēju sodāmību

B8. Situācijā, ja atklātos, ka kādam no Jūsu darba kolēģiem ir iepriekšēja sodāmība dažādi cilvēki rīkotos atšķirīgi.

Kā Jūs vistīcāmāk rīkotos šādā situācijā?

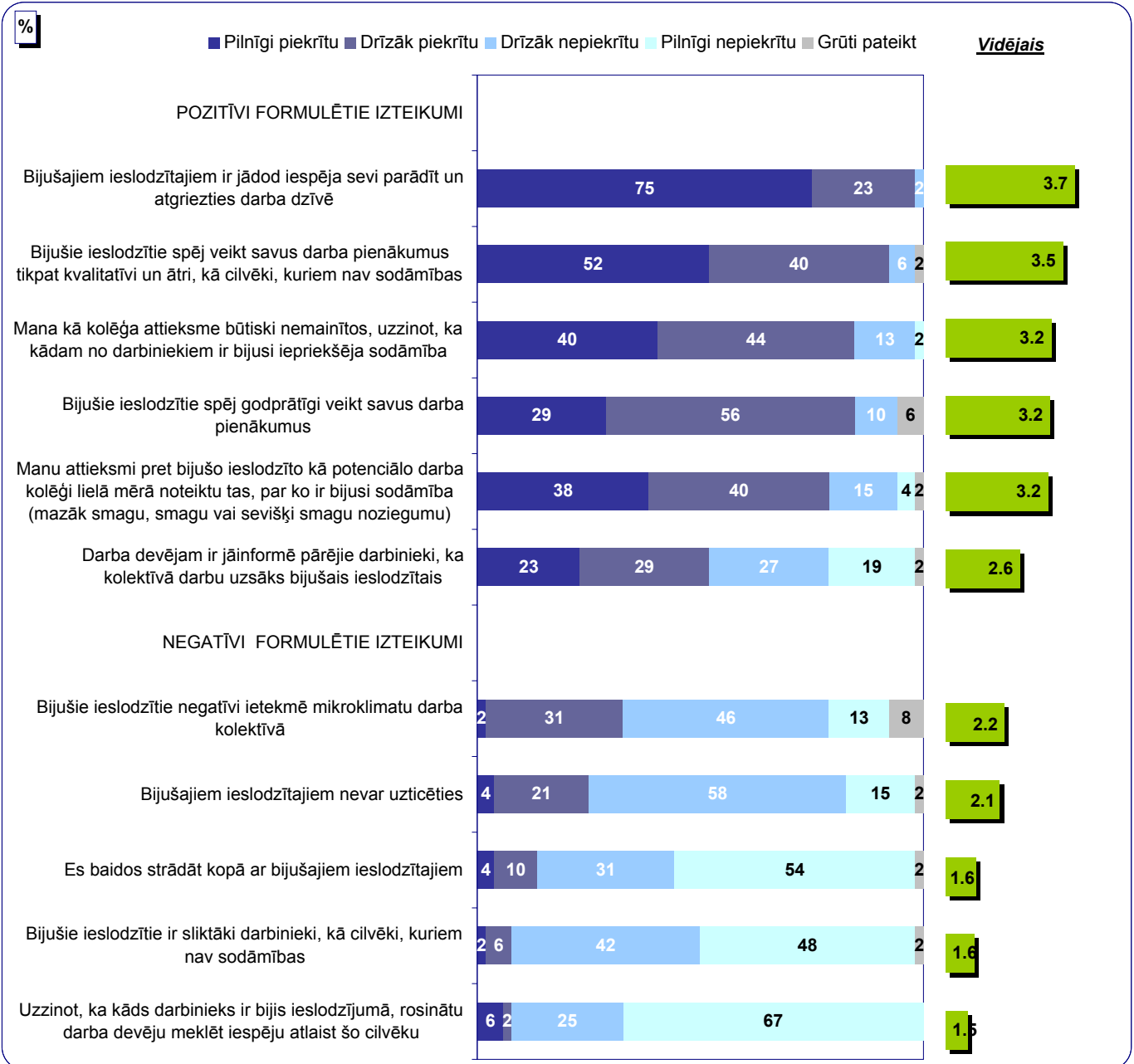

Bāze: Potenciālie darba kolēģi, n=52

3.6. Izteikumu vērtējums

B10. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem izteikumiem: vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat?

Bāze: Potenciālie darba kolēģi, n=52

Bāze (vidējais): Darba kolēģi, kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (pilnīgi nepiekrītu) līdz 5 (pilnīgi piekrītu)

DARBA KOLĒĢI: NEPIECIEŠAMO ĪPAŠĪBU UN SPĒJU VĒRTĒJUMS, GATAVĪBA KONTAKTĒTIES

Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības un spējas

Lai bijušo ieslodzīto pieņemtu darbā, pēc potenciālo darba kolēģu domām, viņam galvenokārt ir jābūt godīgam (67%), ar atbildības sajūtu pret darāmo darbu (56%), uzticamam (50%) un ar pozitīvu attieksmi pret darbu (50%). Nedaudz vairāk kā trešdaļa aptaujas dalībnieku uzskata, ka bijušajiem ieslodzītajiem jābūt centīgiem (38%) un ar vēlmi mācīties, apgūt jauno (38%). Citas īpašības, piemēram, strādīgums; čaklums; profesionalitāte; spēja ātri un veiksmīgi iekļauties kolektīvā; draudzīgums u.c., ir minējuši attiecīgi 31% līdz 10% aptaujas dalībnieku [sk. zīm.3.7. 55.lpp.]. Nelielā respondentu skaita dēļ (N = 52), ir ierobežota datu analīze sīkākās grupās, taču vispārējam priekšstatam, detalizētāka informācija ir iekļauta un aplūkojama tabulās [sk. Darba kolēģi tab. 5.1-5.2. 9.-10 .lpp.].

Palīdzība vai atbalsts bijušajiem ieslodzītajiem sekmīgam darba kolektīvā

Gandrīz puse potenciālo darba kolēģu norāda, ka visvairāk bijušajiem ieslodzītajiem no pārējo kolēģu puses būtu nepieciešama uzticēšanās kā cilvēkam, darbiniekam. To ir minējuši 46% aptaujāto kolēģu. Vienlaikus jāatzīmē, ka 73% aptaujas dalībnieku uzskata, ka bijušajiem ieslodzītajiem var uzticēties [sk. zīm.3.6. 53.lpp.]. Aptuveni katrs ceturtais respondents ir norādījis, ka bijušajiem ieslodzītajiem būtu nepieciešama pozitīva attieksme no darba kolēģiem (23%), bet 15% uzskata, ka pozitīva attieksme ir nepieciešama arī no darba devēja. Mazāk kā 10% darba kolēģu ir minējuši, ka ir svarīgi piedāvāt apmācības iespējas (8%) un piesaistīt konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu (8%) [sk. zīm.3.8. 55.lpp.].

Pakāpe, līdz kurai būtu gatavi kontaktēties ar dažādu sociālo grupu pārstāvjiem

Dati liecina, ka atkarībā no paustās distances pakāpes pret dažādām sociālām grupām, tās nosacīti var iedalīt divās galvenās grupās:

1) Grupas, pret kurām ir augstāka sociālās distances pakāpe (vairāk kā puse ir snieguši sekojošas atbildes: kontaktētos kā ar jebkuru nepazīstamu Latvijas iedzīvotāju vai vispār nevelētos kontaktēties). Šajā grupā ietilpst garīgi slimi cilvēki vai cilvēki ar psihiskiem traucējumiem (52%) un narkomāni (86%). Jāatzīmē, ka ar šo sociālo grupu pārstāvjiem vispār nevelētos kontaktēties attiecīgi: 17% un pat 67% aptaujāto kolēģu.

2) Grupas, pret kurām ir zemāka sociālās distances pakāpe (mazāk kā puse ir minējuši, ka kontaktētos kā ar jebkuru nepazīstamu Latvijas iedzīvotāju vai vispār nevelētos kontaktēties, biežāk minot atbildes: līdz tuvai radniecībai, kā ar draugu, kā ar darba kolēģi, kā ar paziņu). Šajā grupā ietilpst maznodrošinātas personas, invalīdi ar kustību traucējumiem, bijušie ieslodzītie, invalīdi ar redzes un dzirdes traucējumiem, kā arī alkoholiķi. Salīdzinoši visatvērtākie savos kontaktos aptaujas dalībnieki ir pret maznodrošinātām personām un invalīdiem ar kustību traucējumiem, bet mazāk atvērti – pret alkoholiķiem.

Interesanti, ka veidot *darba kolēģu* attiecības, ar maznodrošināto personu būtu gatavi 23% aptaujāto kolēģu; ar bijušo ieslodzīto – 29%; ar invalīdu, kuram ir kustību traucējumi – 15%; ar invalīdu, kuram ir redzes un dzirdes traucējumi – 13%; ar alkoholiķi – 6%; ar garīgi slimu cilvēku vai cilvēku ar psihiskiem traucējumiem – 6%, bet ar narkomānu neviens nevelētos strādāt kopā [sk. zīm. 3.9. 56.lpp.].

3.7. Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības/ spējas

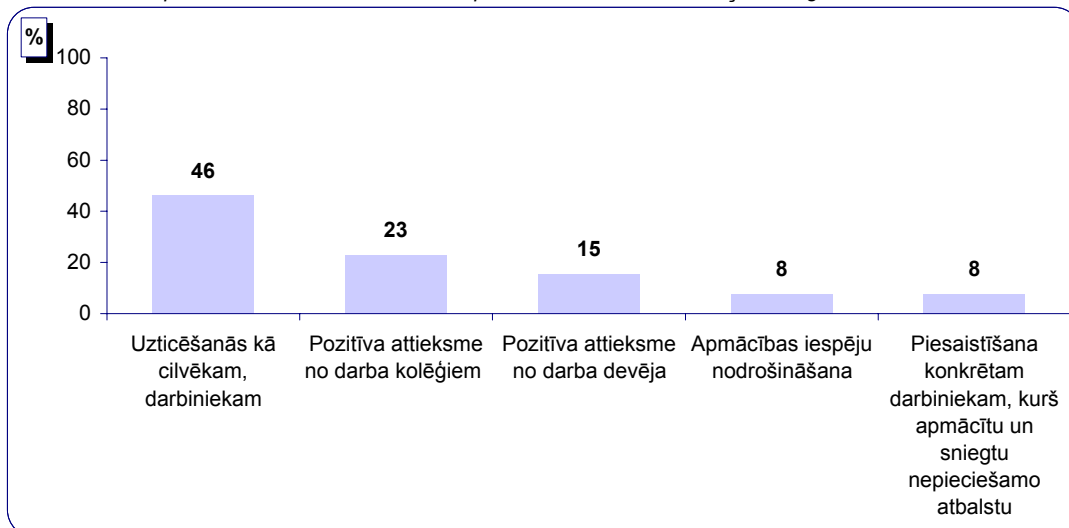
B6. Kādām piecām galvenajām īpašībām vai spējām būtu jāpieņemti bijušajiem ieslodzītajiem, lai viņi tiktu pieņemti darbā?

Bāze: Potenciālie darba kolēģi, n=52

3.8. Palīdzība vai atbalsts bijušiem ieslodzītajiem sekmīgam darbam kolektīvā

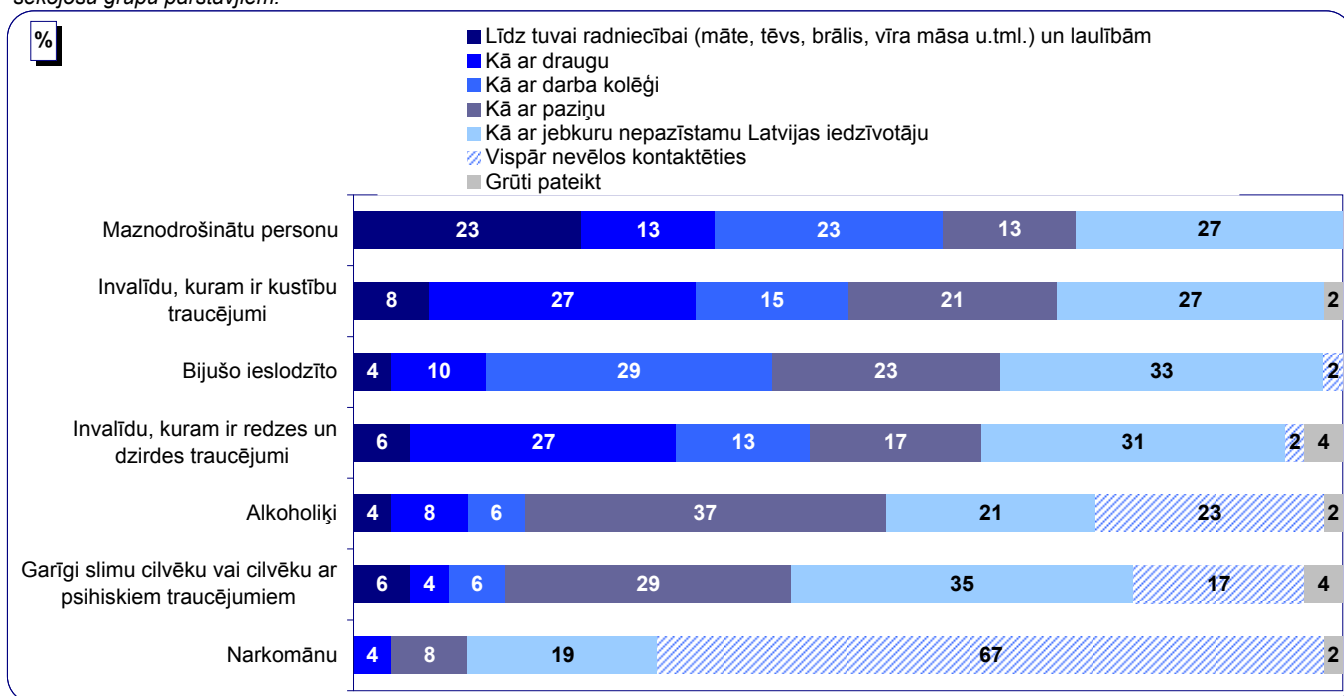
B7. Kāda veida palīdzība šiem cilvēkiem būtu nepieciešama visvairāk, lai viņi sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā?

Bāze: Potenciālie darba kolēģi, n=52

3.9. Potenciālo darba kolēģu iespējamā kontaktēšanās pakāpe ar dažādu sociālo grupu pārstāvjiem

B9. Es Jums nosaukšu vairākas sociālā riska grupas. Lūdzu, pasakiet, līdz kādai pakāpei Jūs būtu gatavi kontaktēties ar sekojošu grupu pārstāvjiem.

Bāze: Potenciālie darba kolēģi, n=52

Bijušo ieslodzīto nodarbināšana un strādāšana kopā ar tiem

Nedaudz vairāk kā puse (56%) aptaujāto darba devēju un kolēģu ir atzinuši, ka kādreiz savā uzņēmumā ir nodarbinājuši bijušos ieslodzītos vai arī strādājuši kopā ar tiem. Pašlaik darba attiecībās ar bijušajiem ieslodzītajiem vai kopā ar tiem strādā katrs ceturtais darba devējs un darba kolēģis Kurzemē (25%). Tas liecina, ka salīdzinoši lielai daļai darba devēju un kolēģu Kurzemē ir aktuālas darba attiecības ar cilvēkiem, kuriem ir iepriekšēja sodāmība. Šeit gan jāņem vērā, ka, atlasot uzņēmumus no Valsts probācijas dienesta izveidotās datu bāzes, izlasē pamatā tika iekļauti tie uzņēmumi, kuriem ir pieredze bijušo ieslodzīto nodarbināšanā vai kuri ir izteikuši gatavību nākotnē šādus cilvēkus nodarbināt [sk. tab. 4.1. 60.lpp.].

Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem

Darba kolēģi savu pieredzi, strādājot kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem, raksturo salīdzinoši pozitīvāk kā darba devēji. Ja 58% aptaujāto darba devēju, kuri ir nodarbinājuši vai nodarbina pašlaik bijušos ieslodzītos, ir norādījuši, ka viņiem ir kopumā pozitīva pieredze šai sakarā, tad darba kolēģu vidū šīs atbildes īpatsvars ir 93%. Kopumā pozitīvāko vērtējumu darba kolēģu vidū apstiprina arī aprēķinātais aritmētiskais vidējais 3.4 punkti 4 punktu skalā, kuri „1” nozīmē „negatīva”, bet „4” – „pozitīva”. Salīdzinoši darba devēju vidū šis rādītājs ir 2.7 punkti [sk. zīm. 4.2. 60.lpp.].

Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos

Kopumā potenciālie darba kolēģi biežāk kā darba devēji uzskata, ka pieņemot darbā bijušos ieslodzītos, rodas dažādas problēmas. Tā kolēģi salīdzinoši biežāk kā darba devēji ir norādījuši, ka, sadarbojoties ar bijušajiem ieslodzītajiem, ir nepieciešams viņus *pastiprināti kontrolēt, uzraudzīt* (minējuši attiecīgi: 60% un 52% aptaujāto), rodas *aizdomīgums, neuzticēšanās kolēģu starpā* (minējuši attiecīgi: 52% un 42% aptaujāto), vērojama *pārējo darbinieku negatīvu attieksme* (minējuši attiecīgi: 42% un 33% aptaujāto), kā arī *bijušo ieslodzīto nevēlēšanās iegūt papildus iemaņas* (minējuši attiecīgi: 42% un 33% aptaujāto). Kopumā svarīgākās problēmas darba devējiem un kolēģiem ir saistītas tieši ar specifiskām kolēģu savstarpējām attiecībām, kā arī vāju bijušo ieslodzīto sagatavotību veicamajiem pienākumiem [sk. zīm.4.3. 60.lpp.].

Rīcība, atklājot darbinieka iepriekšēju sodāmību

Ja atklātos, ka kādam no darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība, aptuveni puses darba devēju un kolēģu rīcība būtu *atkarīga no sodāmības veida (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums)* (48% abām mērķgrupām). Aplūkojot, kā rīkotos darba devēji un kolēģi, atklājot kāda darbinieka iepriekšēju sodāmību, atklājas, ka darba kolēģi (52%) biežāk kā darba devēji (38%) *pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā viņš veic savus darba pienākumus*. Savukārt darba devēji (54%) biežāk kā kolēģi (33%) *mēģinātu aprunāties ar bijušo ieslodzīto par šo jautājumu*. Attiecībā uz pārējām iespējamām rīcībām (*informēt pārējos darbiniekus, izturēties ar lielākām aizdomām un neuzticību, pievērst lielāku uzmanību savām personīgajām mantām u.c.*) nav vērojamas būtiskas atšķirības darba devēju un kolēģu viedoklī. Šīs atbildes ir minējuši mazāk kā ceturtdaļa abu pārējo mērķgrupu pārstāvju. Jāatzīmē, ka 15% darba devēju un 17% darba kolēģu ir atzinuši, ka *viņu attieksme, uzzinot par kāda darbinieka iepriekšēju sodāmību, būtiski nemainītos*. Kopumā tas iezīmē tendenci, ka vairums darba devēju un kolēģu ir noskaņoti uz bijušā ieslodzītā iesaistīšanu darba

dzīvē un darba kolektīvā bez negatīvas attieksmes izrādīšanas, tomēr viņu rīcību lielā mērā noteiktu sodāmības veids [sk. zīm. 4.4. 61.lpp.].

Izteikumu vērtējums: attieksme pret sastrādāšanos ar bijušajiem ieslodzītajiem un bijušo ieslodzīto nodarbināšanu

Analizējot izteikumus, jāņem vērā, ka tie tika formulēti gan pozitīvā, gan negatīvā veidā. Gan darba devēji, gan darba kolēģi salīdzinoši visbiežāk ir piekrituši apgalvojumiem, ka *bijušajiem ieslodzītajiem ir jādod iespēja sevi parādīt un atgriezties darba dzīvē, kā arī – bijušie ieslodzītie spēj tikpat labi kā pārējie veikt savus darba pienākumus*. Šiem apgalvojumiem pilnībā vai drīzāk piekrīt 89%-94% aptaujāto darba devēju un kolēģu. Vairāk kā 3/4 abu mērķgrupu pārstāvju piekrīt, ka *bijušie ieslodzītie spēj godprātīgi veikt savus darba pienākumus* un, ka viņu *attieksme būtu atkarīga no tā, kādas smaguma pakāpes būtu darbinieka sodāmība (mazāk smags, smags vai sevišķi smags noziegums)*, tomēr šis fakts vairāk ietekmētu tieši darba devēju viedokli – 87% aptaujāto pilnībā vai drīzāk piekrīt šim izteikumam. Salīdzinoši darba kolēģu vidū šīs atbildes īpatsvars nepārsniedz 78%. Savukārt darba kolēģi (84%) biežāk kā darba devēji (67%) ir piekrituši, ka viņu *attieksme būtiski nemainītos, uzzinot, ka kādam no darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība*. Interesanti, ka aptaujātie kolēģi biežāk kā darba devēji ir noraidījuši viedokli, ka *bijušie ieslodzītie ir sliktāki darbinieki kā pārējie* un, ka *bijušie ieslodzītie negatīvi ietekmē mikroklimatu darba kolektīvā*, tomēr, jānorāda, ka attiecībā uz pēdējo apgalvojumu abās mērķgrupās viedoklis nav tik viennozīmīgs. Tā šo izteikumu ir noraidījuši 50% darba devēju un 59% aptaujāto kolēģu, bet attiecīgi 46% un 33% abu mērķgrupu pārstāvju tam ir piekrituši. Vienlaicīgi vairāk kā 90% abu mērķgrupu pārstāvju nepiekrīt apgalvojumam, ka *censtos rast iespēju vai ierosinātu atbrīvot no darba cilvēku, uzzinot par viņa iepriekšēju sodāmību*.

Tātad kopumā aptaujātie darba devēji un kolēģi nenoraida bijušo ieslodzīto iekļaušanu darba dzīvē un iesaistīšanu darba kolektīvā, tomēr vieglāk integrēt sabiedrībā būs tos bijušos ieslodzītos, kuru sodāmība būs vieglāka. Vienlaikus jāsecina, ka darba devēji ir nedaudz piesardzīgāki pret bijušo ieslodzīto nodarbināšanu kā aptaujātie kolēģi [sk. zīm.4.5. 62.lpp.].

Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās īpašības vai spējas

Salīdzinot pašu bijušo ieslodzīto, darba devēju un darba kolēģu sniegtās atbildes, atklājas, ka kopumā visu trīs mērķgrupu pārstāvji par galvenajām ir atzinuši vienas un tās pašas īpašības. Tā par galveno nepieciešamo īpašību, lai pieņemtu darbā bijušos ieslodzītos, ir atzīts *godīgums* (minējuši attiecīgi: 65% - 70% aptaujāto). Tālāk seko *atbildības sajūta* (minējuši 41% - 56% aptaujāto) un *pozitīva attieksme pret darbu* (minējuši 40% - 52% aptaujāto).

Interesanti, ka darba kolēģi salīdzinoši biežāk kā darba devēji un paši bijušie ieslodzītie ir norādījuši uz tādu īpašību un prasmju kā *uzticamības, draudzīguma un vēlmes mācīties, apgūt jauno nepieciešamību*. Savukārt darba devēji un paši bijušie ieslodzītie salīdzinoši biežāk ir minējuši *strādīgumu, čaklumu*. Darba devēji biežāk kā bijušie ieslodzītie un kolēģi ir atzinuši, ka svarīga ir *profesionalitāte (sagatavotība, priekšzināšanas)*. Savukārt paši cilvēki ar iepriekšēju sodāmību salīdzinoši biežāk ir pauduši uzskatu, ka būtiska ir *labas veselības esamība* [sk. zīm.4.6. 63.lpp.].

**BIJUŠO IESLODZĪTO, DARBA DEVĒJU UN DARBA KOLĒĢU
SNIEGTO ATBILŽU SALĪDZINĀJUMS****Bijušo ieslodzīto pieņemšanai darbā nepieciešamo zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums**

Izvērtējot dažādas zināšanas, prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas, lai bijušos ieslodzītos pieņemtu darbā, attiecībā uz *pamatizglītības* un *vidējās izglītības* nozīmi darba devēju un bijušo ieslodzīto domas būtiski neatšķiras, lai gan, jāatzīmē, ka cilvēki ar iepriekšēju sodāmību salīdzinoši biežāk ir uzsvēruši *vidējās izglītības* svarīgumu. Kopumā vairāk kā 2/3 aptaujāto darba devēju un bijušo ieslodzīto ir atzinuši iegūtas *pamatizglītības* un *vidējās izglītības* nozīmi.

Lai gan iepriekšēju *darba pieredzi profesijā vai specialitātē* un *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti* par kopumā svarīgām ir atzinuši vairāk kā 3/4 aptaujāto darba devēju un bijušo ieslodzīto, tomēr abas minētās prasmes bijušie ieslodzītie ir vērtējuši kā būtiskākas salīdzinājumā ar darba devējiem. Tā *iepriekšēju darba pieredzi profesijā vai specialitātē* par ļoti svarīgu ir atzinuši attiecīgi 58% bijušo ieslodzīto un 37% darba devēju. Savukārt *iegūtu atbilstošu profesiju vai specialitāti* kā ļoti svarīgu ir nosaukuši attiecīgi 63% bijušo ieslodzīto un 42% darba devēju [sk. zīm. 4.7. 63.lpp.].

Sekmīgai darba veikšanai visvairāk nepieciešamā palīdzība

Dati liecina, ka visu trīs mērķgrupu vidū par visvairāk nepieciešamo palīdzību sekmīgai darba veikšanai ir atzīta *uzticēšanās bijušajam ieslodzītajam kā cilvēkam, darbiniekam*, lai gan darba devēji (56%) šo faktoru ir nosaukuši salīdzinoši biežāk kā bijušie ieslodzītie (45%) un darba kolēģi (46%). Pārējos faktoros (*pozitīva attieksme no darba kolēģiem un darba devēja, piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu, apmācības iespēju nodrošināšana*) ir minējuši mazāk kā piektdaļa visu trīs mērķgrupu pārstāvju. Paši bijušie ieslodzītie salīdzinoši biežāk kā darba devēji un kolēģi ir norādījuši, ka viņiem būtu nepieciešama *pozitīva attieksme no darba devēja* (20%) un *piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu* (15%) [sk. zīm. 4.8. 64.lpp.].

BIJUŠO IESLODZĪTO, DARBA DEVĒJU UN DARBA KOLĒĢU SNIEGTO ATBILŽU SALĪDZINĀJUMS

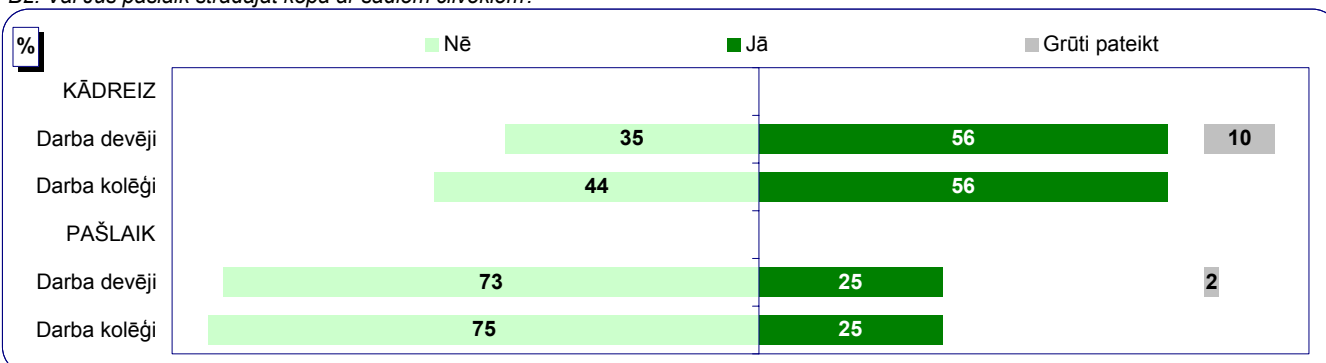
4.1. Bijušo ieslodzīto nodarbināšana un strādāšana kopā ar tiem

A2. Vai Jūsu uzņēmumā kādreiz ir strādājuši cilvēki, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?

B1. Vai Jūs kādreiz esat strādājis kopā ar cilvēkiem, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?

A4. Vai Jūsu uzņēmumā pašlaik strādā cilvēki, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?

B2. Vai Jūs pašlaik strādājat kopā ar šādiem cilvēkiem?

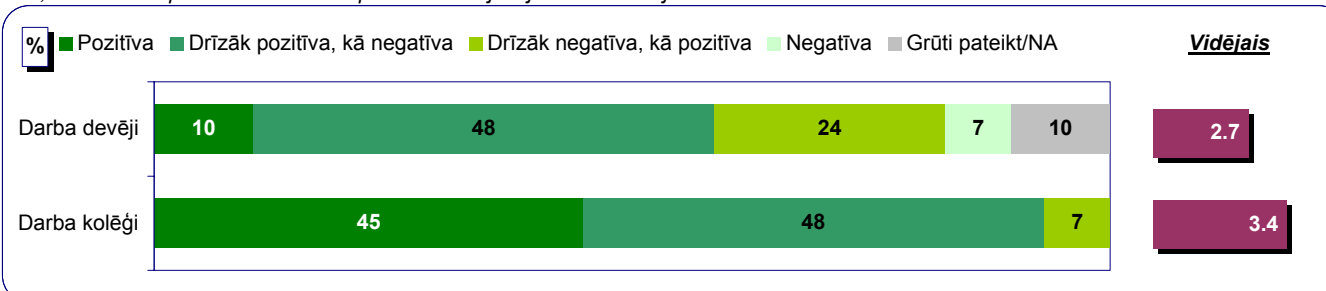

Bāze (Kādreiz): Visi respondenti [Darba devēji, n=52; Darba kolēģi, n=52]

Bāze (Pašlaik): Visi respondenti [Darba devēji, n=52; Darba kolēģi, n=52]

4.2. Darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem kopumā

A5.; B3. Kāda kopumā ir Jūsu darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem?

Bāze: Respondenti, kuru uzņēmumā/ ar kuriem kopā ir strādājuši/ strādā bijušie ieslodzītie [Darba devēji, n=29;

Darba kolēģi, n=29]

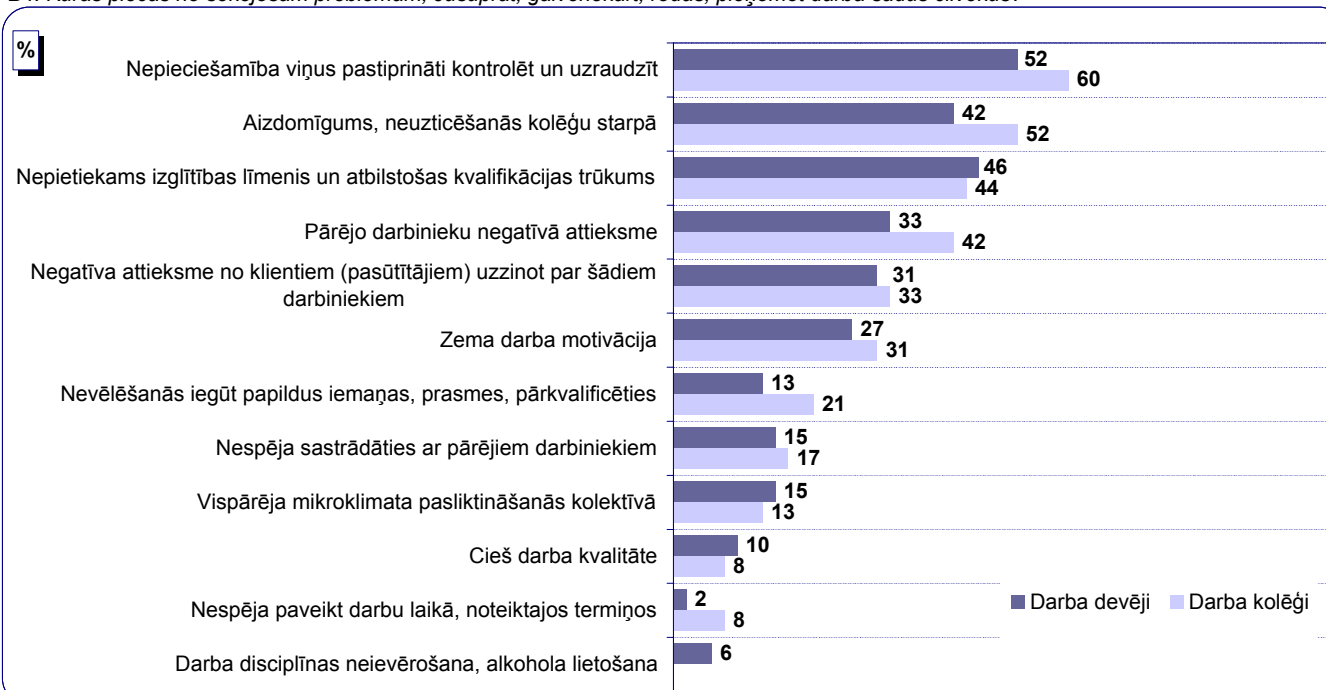
Bāze (vidējais): Respondenti, kuru uzņēmumā/ ar kuriem kopā ir strādājuši/ strādā bijušie ieslodzītie un kuri ir snieguši noteiktu atbildi

Vidējais - vidējais vērtējums skalā no 1 (negatīva) līdz 4 (pozitīva)

4.3. Visbiežāk sastopamās problēmas, pieņemot darbā bijušos ieslodzītos

A7. Kuras piecas no sekojošām problēmām, Jūsprāt, rodas visbiežāk, pieņemot darbā šādus cilvēkus?

B4. Kuras piecas no sekojošām problēmām, Jūsprāt, galvenokārt, rodas, pieņemot darbā šādus cilvēkus?

Bāze: Visi respondenti [Darba devēji, n=52; Darba kolēģi, n=52]

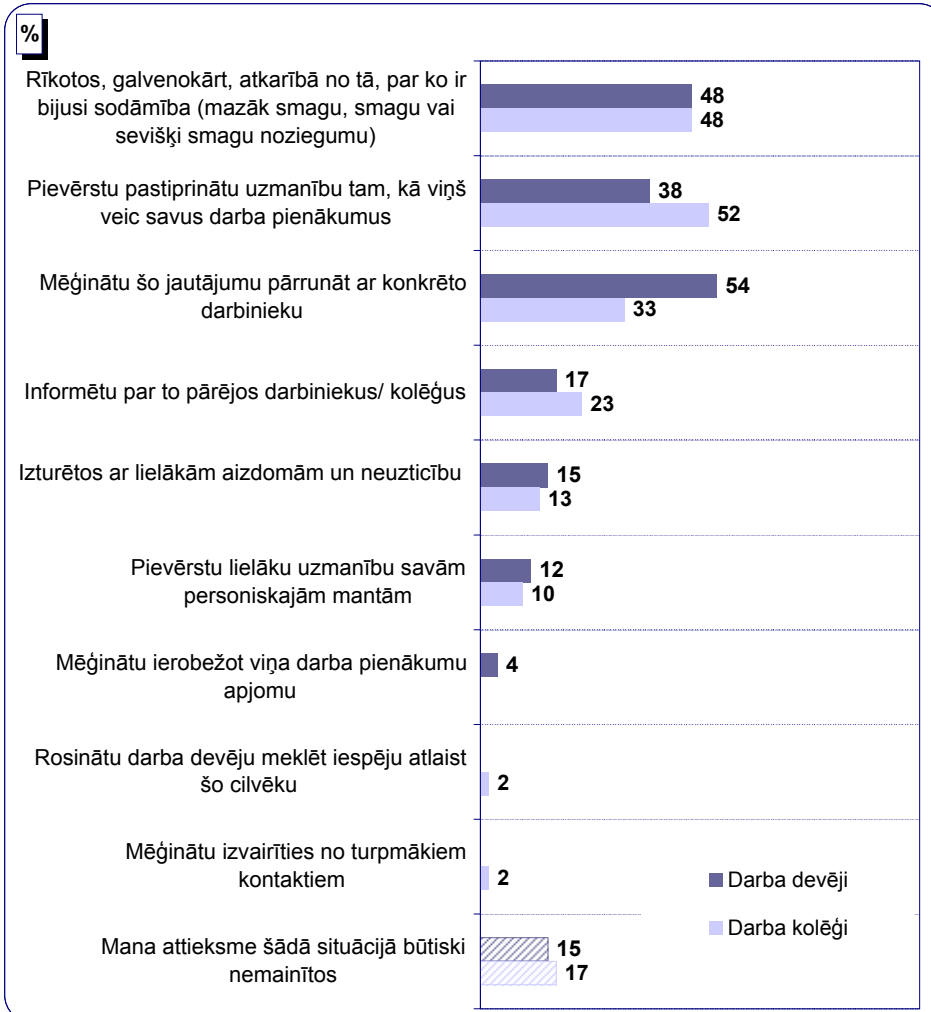
4.4. Rīcība, atklājot darbinieka iepriekšēju sodāmību

A16. Situācijā, ja atklātos, ka kādam no Jūsu darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība dažādi darba devēji rīkotos atšķirīgi.

Kā Jūs vistīcāmāk rīkotos šādā situācijā?

B8. Situācijā, ja atklātos, ka kādam no darba kolēģiem ir iepriekšēja sodāmība dažādi cilvēki rīkotos atšķirīgi.

Kā Jūs vistīcāmāk rīkotos šādā situācijā?

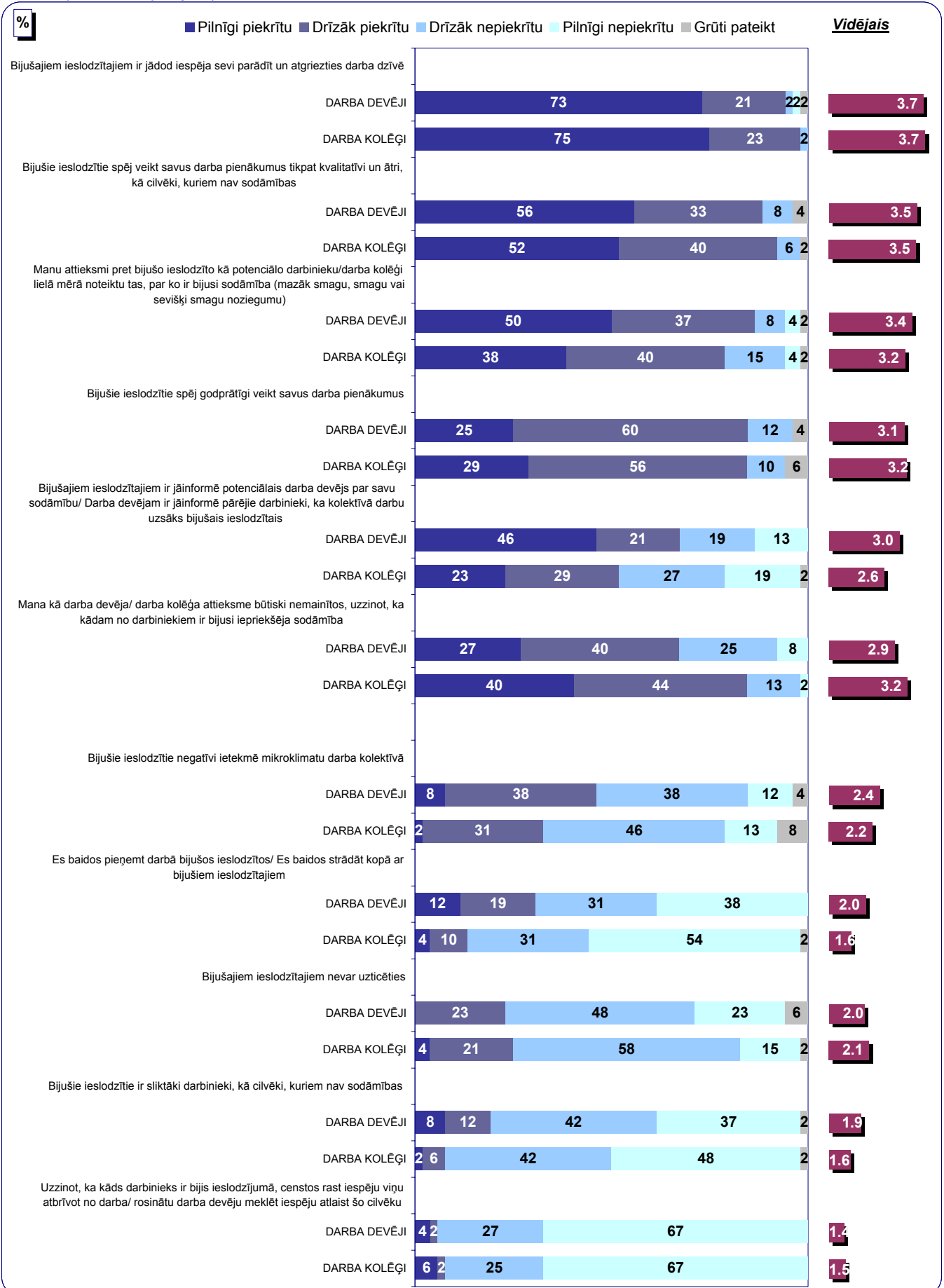

Bāze: Visi respondenti [Darba devēji, n=52; Potenciālie darba kolēģi, n=52]

BIJUŠO IESLODZĪTO, DARBA DEVĒJU UN DARBA KOLĒĢU SNIEGTO ATBILŽU SALĪDZINĀJUMS

4.5. Izteikumu vērtējums

A17. B10. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem izteikumiem: vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat?

Bāze: Visi respondenti [Darba devēji, n=52; Potenciālie darba kolēģi, n=52]

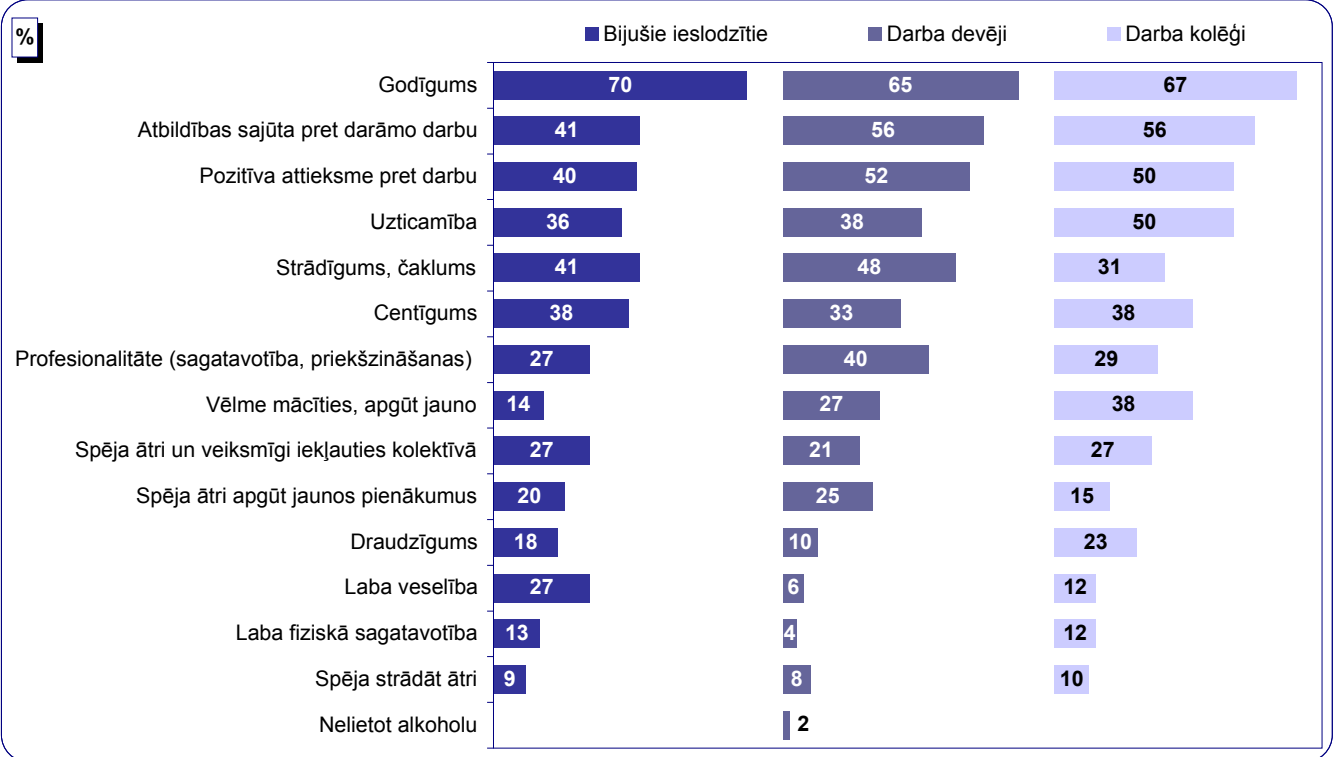
BIJUŠO IESLODZĪTO, DARBA DEVĒJU UN DARBA KOLĒĢU SNIEGTO ATBILŽU SALĪDZINĀJUMS

4.6. Galvenās pieņemšanai darbā nepieciešamās bijušo ieslodzīto īpašības/ spējas

K17. Sakiet, lūdzu, kādām piecām galvenajām īpašībām vai spējām būtu jāpieņemti bijušajiem ieslodzītajiem (Jums personīgi), lai darba devējs viņus (Jūs) pieņemtu darbā?

A10. Kādām piecām galvenajām īpašībām vai spējām, būtu jāpieņemti bijušajiem ieslodzītajiem, lai Jūs viņus pieņemtu darbā?

B6. Kādām piecām galvenajām īpašībām vai spējām Jūsaprāt, būtu jāpieņemti bijušajiem ieslodzītiem, lai viņi tiktu pieņemti darbā?

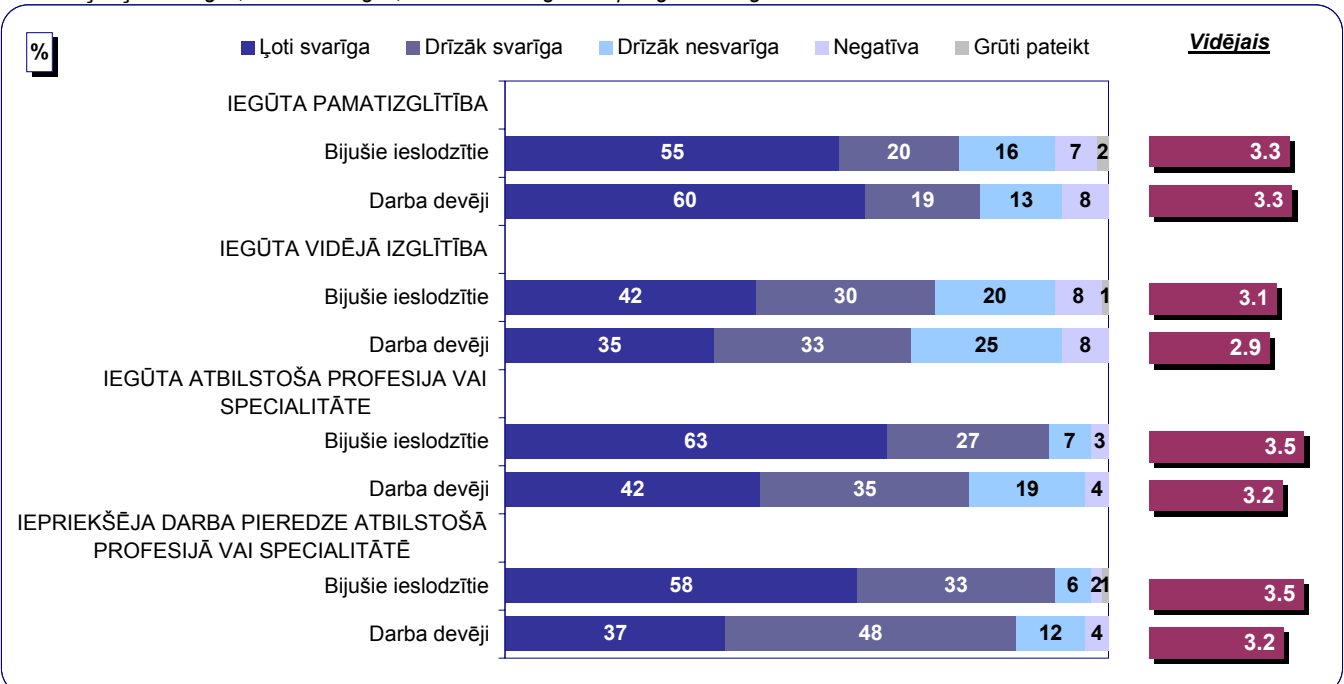

Bāze: Visi respondenti [Bijušie ieslodzītie, n=101; Darba devēji, n=52; Darba kolēģi, n=52]

4.7. Bijušo ieslodzīto pieņemšanai darbā nepieciešamo zināšanu, prasmju vai iemaņu svarīgums

A11. Sakiet, lūdzu, cik svarīgas Jums ir sekojošas zināšanas, prasmes vai iemaņas, lai Jūs pieņemtu darbā šādus cilvēkus: vai tās ir ļoti svarīgas, drīzāk svarīgas, drīzāk nesvarīgas vai pilnīgi nesvarīgas?

K18. Cik svarīgas, Jums personīgi šķiet sekojošas zināšanas, prasmes vai iemaņas, lai bijušos ieslodzītos (Jūs) pieņemtu darbā: vai tās šķiet ļoti svarīgas, drīzāk svarīgas, drīzāk nesvarīgas vai pilnīgi nesvarīgas?

Bāze: Visi respondenti [Bijušie ieslodzītie, n=101; Darba devēji, n=52;]

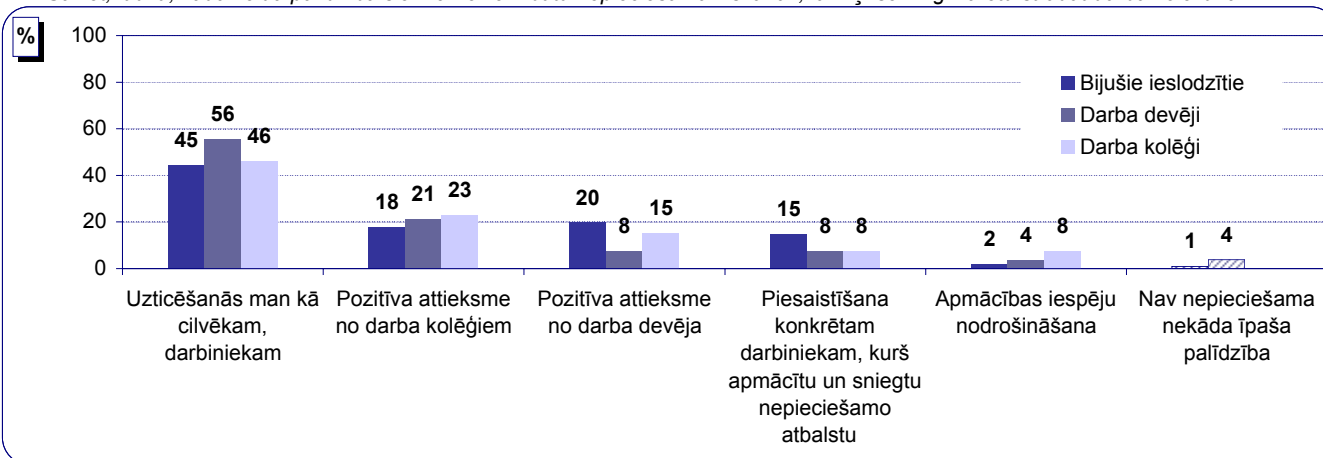
BIJUŠO IESLODZĪTO, DARBA DEVĒJU UN DARBA KOLĒĢU SNIEGTO ATBILŽU SALĪDZINĀJUMS

4.8. Sekmīgai darba veikšanai visvairāk nepieciešamā palīdzība

K19. Kāda veida palīdzība Jums būtu nepieciešama visvairāk, lai Jūs varētu sekmīgi strādāt darba kolektīvā?

A12. Kāda veida palīdzība šiem cilvēkiem būtu nepieciešama visvairāk, lai viņi sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā?

B7. Sakiet, lūdzu, kāda veida palīdzība šiem cilvēkiem būtu nepieciešama visvairāk, lai viņi sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā?

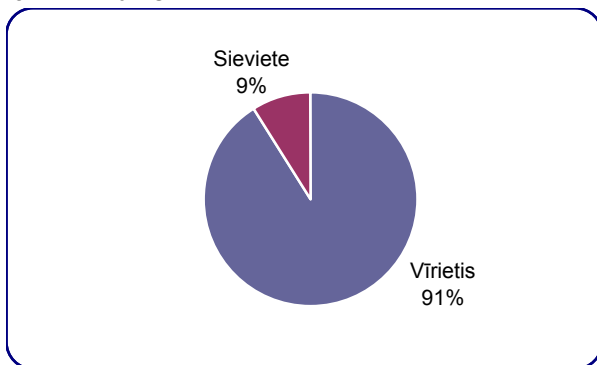

Bāze: Visi respondenti [Bijušie ieslodzītie, n=101; Darba devēji, n=52; Darba kolēģi, n=52]

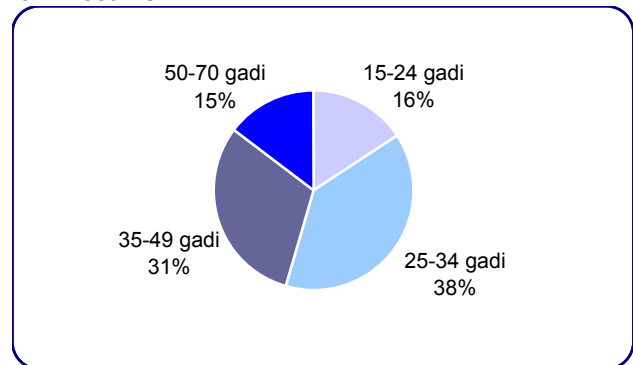
Raksturojot bijušo ieslodzīto sociāldemogrāfisko profilu, redzams, ka šīs grupas vidū ir vairāk vīriešu (91%), respondentu vecumā no 25 līdz 49 gadiem (69%), latviešu (72%), aptaujāto ar pamatizglītību vai nepabeigtu vidēju izglītību (42%) un vidējo, vidējo speciālo izglītību (36%), bezdarbnieku (47%) un algotu darbinieku privātā sektorā (36%), ka arī cilvēku ar atkārtotām sodāmībām (3 un vairākas) (56%).

Bijušie ieslodzītie lielākoties dzīvo kopā ar kādu citu cilvēku (63%), galvenokārt vīru/sievu (52%) vai bērniem (38%), tomēr jāatzīmē, ka 72% aptaujāto nav bērnu. Starp bijušajiem ieslodzītajiem vairāk ir tādu, kuru ģimenes (64%) un personīgie (40%) vidējie ienākumi mēnesī nepārsniedz Ls70, bez tam 19% aptaujāto vispār nav personīgo ienākumu.

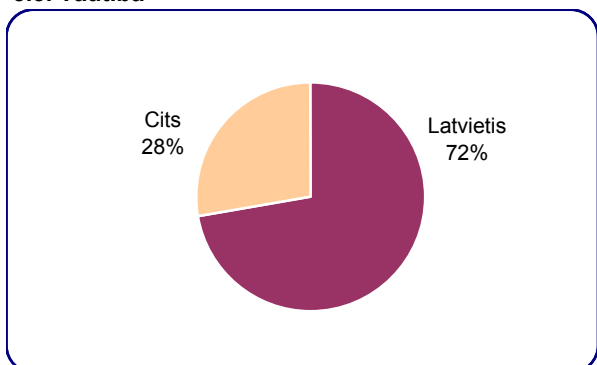
Vairums cilvēku ar iepriekšēju sodāmību dzīvo pilsētās (79%), bet 21% aptaujāto dzīvo laukos. Raksturojot ēkas tipu, redzams, ka vairāk šādu cilvēku dzīvo daudzdzīvokļu mājās līdz 8 dzīvokļiem (32%) vai daudzdzīvokļu mājās, kurās vairāk par 8 dzīvokļiem (28%) [sk. zīm.5.1. – 5.13. 66.-68.lpp.], [sk. Bijušo ieslodzīto tab.29. 109.lpp.].

BIJUŠIE IESLODZĪTIE: DEMOGRĀFISKAIS PROFILS**5.1. Dzimums**

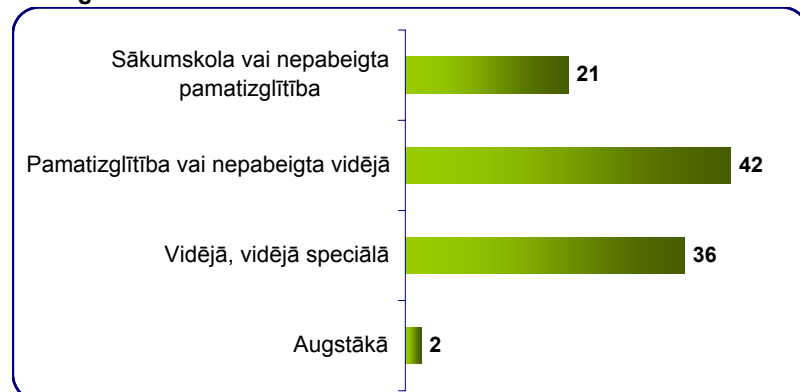
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.2. Vecums

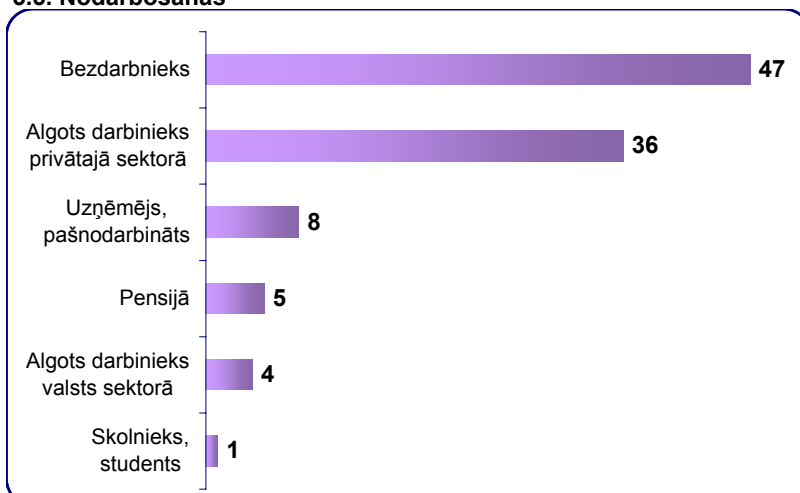
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.3. Tautība

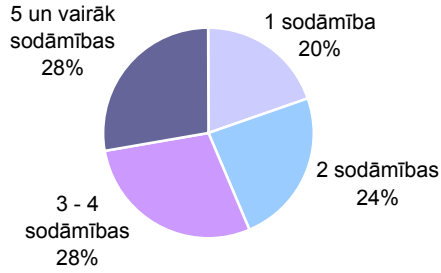
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.4. Izglītība

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.5. Nodarbošanās

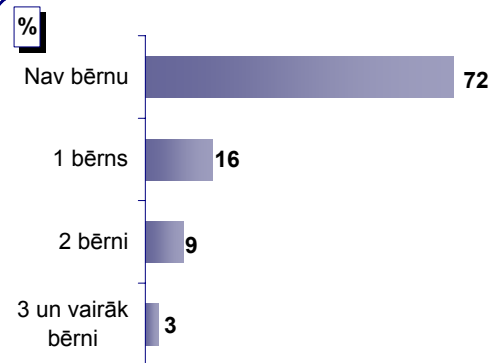
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.6. Sodāmību skaits

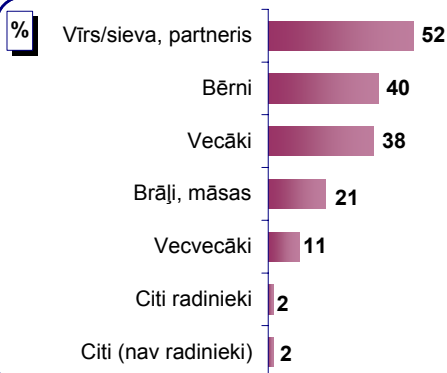
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.7. Cilvēku skaits ģimenē

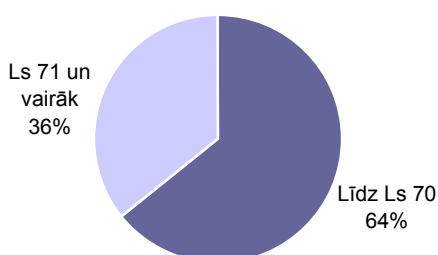

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.8. Bērnu skaits ģimenē

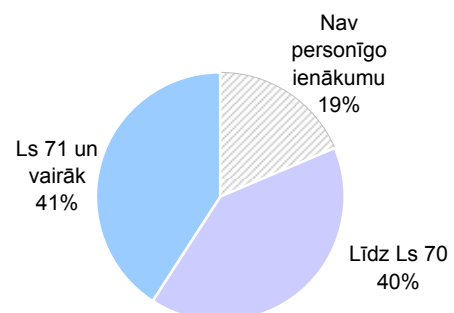
Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.9. Ģimenes locekļi, ar kuriem dzīvo kopā

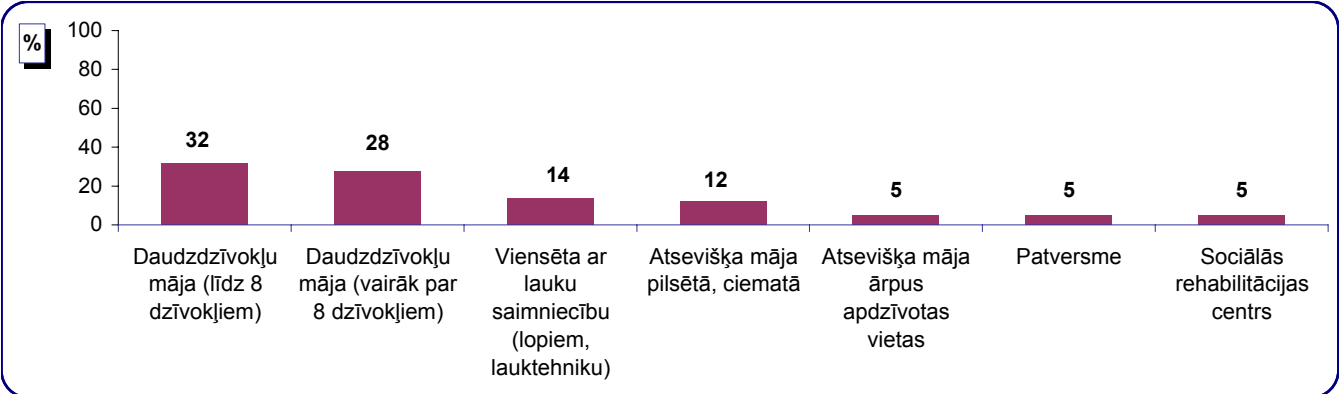
Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuri nedzīvo vieni, n=63

5.10. Ģimenes ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē

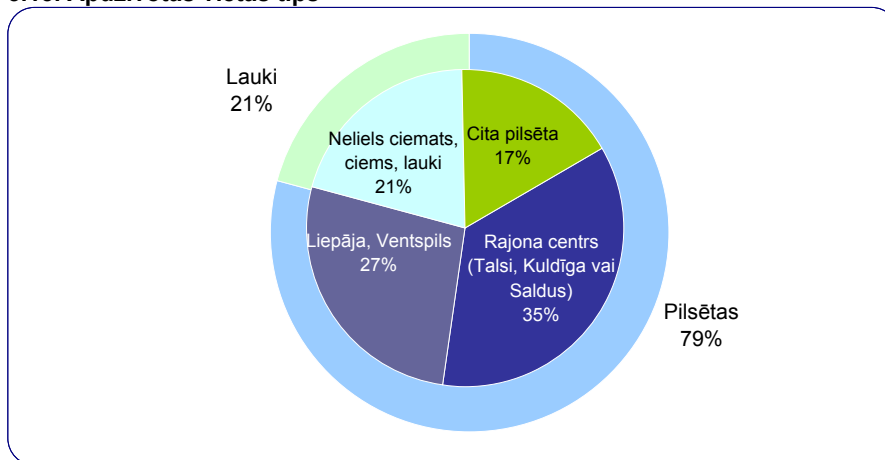
Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuri ir devuši konkrētu atbildi, n=81

5.11. Personīgie ienākumi

Bāze: Bijušie ieslodzītie, kuri ir devuši konkrētu atbildi, n=81

5.12. Ēkas tips, kurā dzīvo

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

5.13. Apdzīvotās vietas tips

Bāze: Bijušie ieslodzītie, n=101

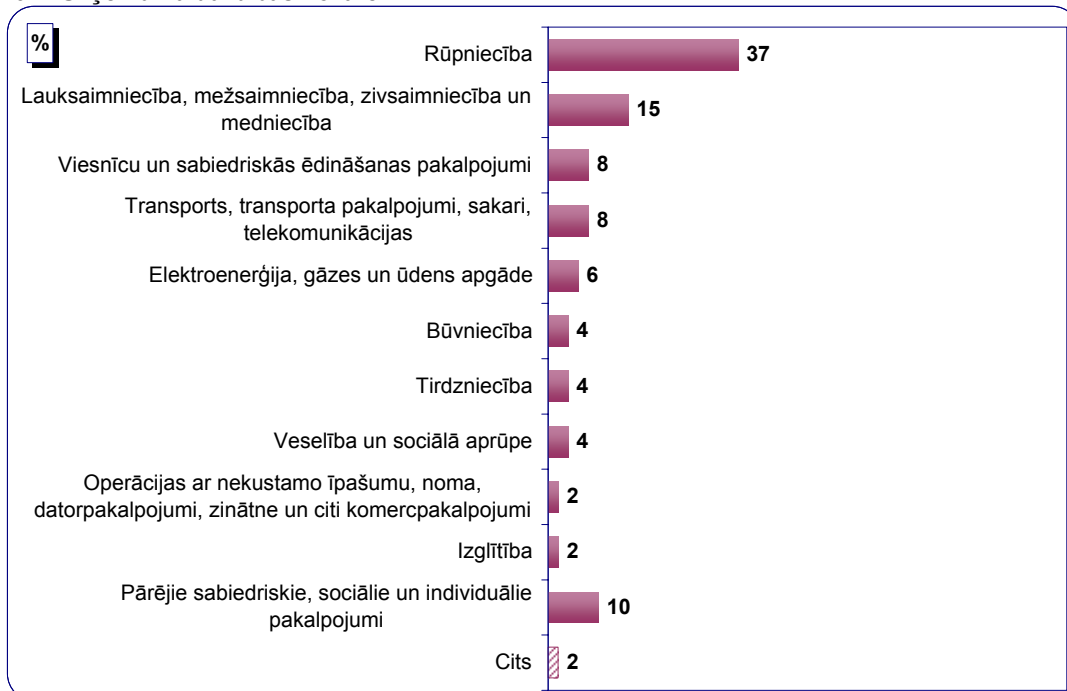

Dati liecina, ka starp visiem apsekotajiem uzņēmumiem vairāk ir tādu, kuru darbība ir saistīta ar rūpniecību, ražošanu (37%), lauksaimniecību, mežsaimniecību, zivsaimniecību un medniecību (15%); salīdzinoši vairāk ir uzņēmumu ar lielāku darbinieku skaitu (50 un vairāk darbinieku) (39%). Aptuveni 2/3 uzņēmumu atrodas pilsētās (67%), bet 33% laukos.

Starp aptaujātajiem darba devējiem vairums ir uzņēmuma augstākā līmeņa vadītāju (77%), bet starp darba kolēģiem – speciālistu, asistentu, tehnisko darbinieku (40%). Raksturojot darba kolēģu sociāldemogrāfisko profilu, redzams, ka nedaudz vairāk kā puse aptaujāto ir vīrieši (52%), bet 48% – sievietes; 66% ir vecumā no 25 līdz 49 gadiem; absolūtais vairākums ir latvieši (88%) [sk. zīm.6.1. – 6.7. 70.-71. lpp.], [sk. Darba kolēģu tab. 10. 23. lpp. un Darba devēju tab. 16. 58 .lpp.].

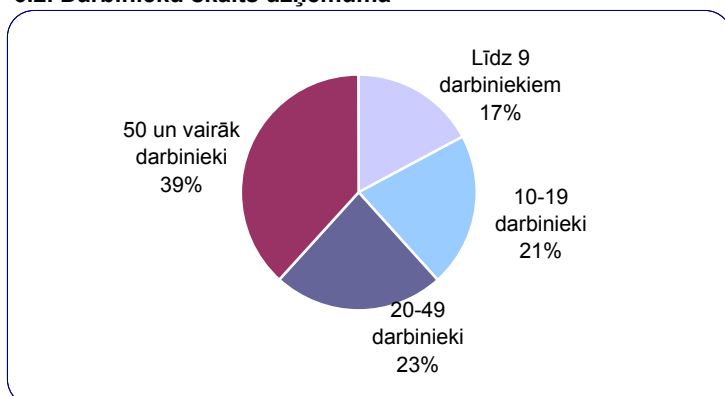
DARBA DEVĒJI UN DARBA KOLĒĢI: DEMOGRĀFISKAIS PROFILS

6.1. Uzņēmuma darbības nozare

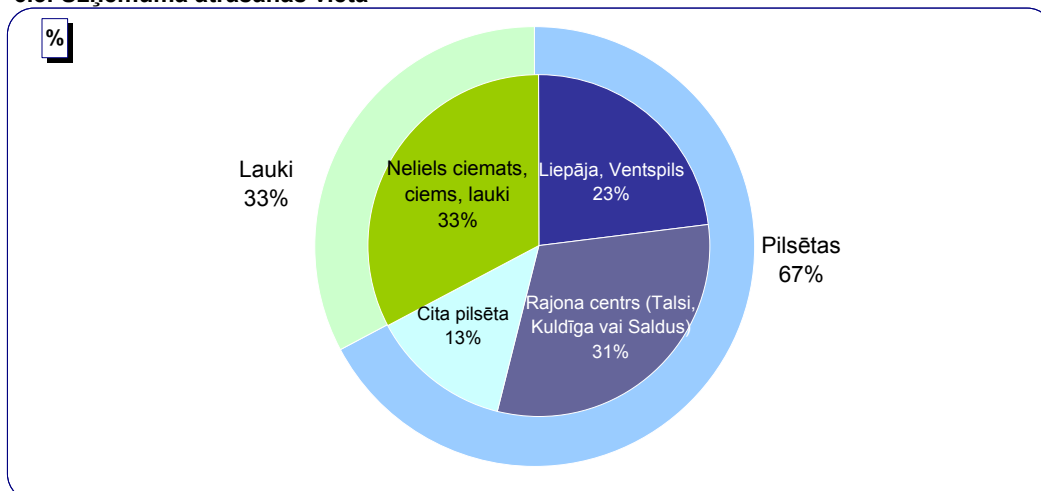
Bāze: Darba devēji n=52

6.2. Darbinieku skaits uzņēmumā

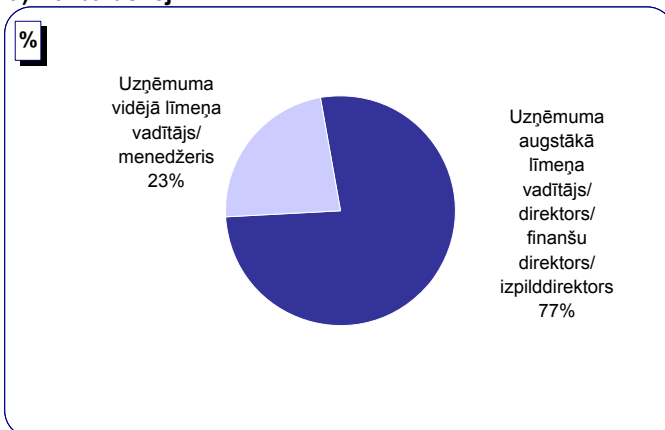

Bāze: Darba devēji n=52

6.3. Uzņēmuma atrašanās vieta

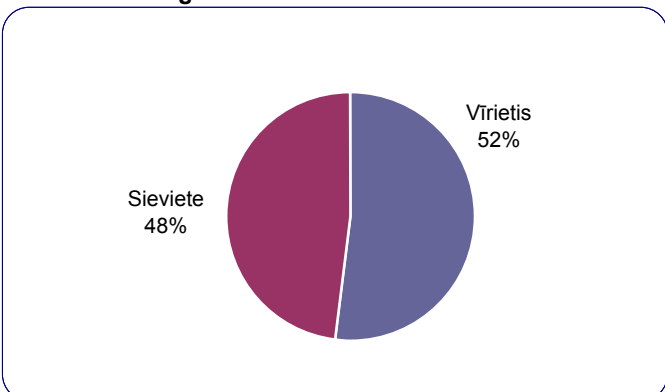
Bāze: Darba devēji n=52

DARBA DEVĒJI UN DARBA KOLĒĢI: DEMOGRĀFISKAIS PROFILS**6.4. Iegemamais amats****a) Darba devēji**

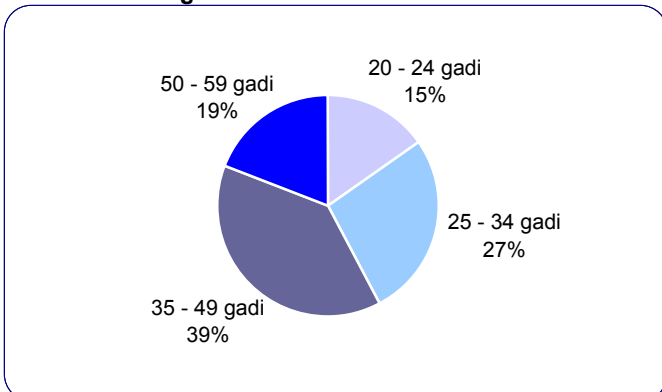
Bāze: Darba devēji, n=52

b) Darba kolēģi

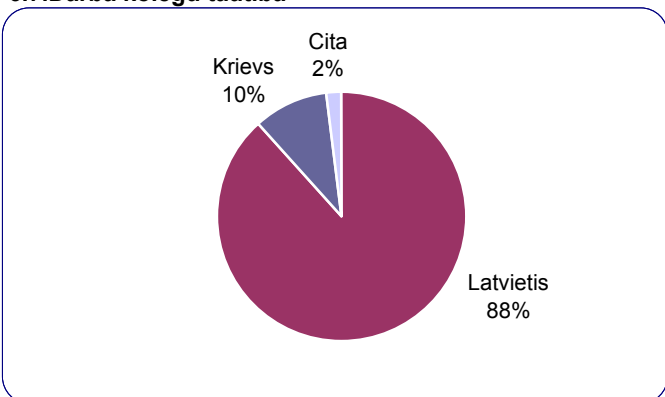
Bāze: Darba kolēģi, n=52

6.5. Darba kolēģu dzimums

Bāze: Darba kolēģi, n=52

6.6. Darba kolēģu vecums

Bāze: Darba kolēģi, n=52

6.7. Darba kolēģu tautība

Bāze: Darba kolēģi, n=52

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma statistiskās kļūdas varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par to, var uzskatīt par nenozīmīgām.

PĒTĪJUMA REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOTEIKŠANAS TABULA

(ar 95% varbūtību)

Atbilžu sadalījums %	Respondentu skaits (bāze) n =												
	50	75	100	150	200	300	400	500	600	800	1000	1200	1500
2 vai 98	4.0	3.2	2.8	2.3	2.0	1.6	1.4	1.3	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7
4 vai 96	5.6	4.5	3.9	3.2	2.8	2.3	2.0	1.8	1.6	1.4	1.3	1.1	1.0
6 vai 94	6.8	5.5	4.8	3.9	3.4	2.8	2.4	2.1	2.0	1.7	1.5	1.4	1.2
8 vai 92	7.7	6.2	5.4	4.4	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	1.9	1.7	1.6	1.4
10 vai 90	8.5	6.9	6.0	4.9	4.3	3.5	3.0	2.7	2.5	2.1	1.9	1.7	1.5
12 vai 88	9.2	7.5	6.5	5.3	4.6	3.8	3.3	2.9	2.7	2.3	2.1	1.9	1.7
15 vai 85	10.1	8.2	7.1	5.9	5.1	4.1	3.6	3.2	2.9	2.5	2.3	2.1	1.8
20 vai 80	11.4	9.2	8.0	6.6	5.7	4.6	4.0	3.6	3.3	2.8	2.5	2.3	2.1
25 vai 75	12.3	10.0	8.7	7.1	6.1	5.0	4.3	3.9	3.6	3.0	2.8	2.5	2.2
30 vai 70	13.0	10.5	9.2	7.5	6.5	5.3	4.6	4.1	3.8	3.2	2.9	2.6	2.4
35 vai 65	13.5	11.0	9.5	7.8	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.3	3.1	2.8	2.5
40 vai 60	13.9	11.3	9.8	8.0	7.0	5.7	4.9	4.4	4.0	3.4	3.1	2.8	2.5
45 vai 55	14.1	11.4	9.9	8.1	7.0	5.8	5.0	4.5	4.1	3.5	3.2	2.9	2.6
50 vai 50	14.2	11.5	10.0	8.2	7.1	5.8	5.0	4.5	4.1	3.5	3.2	2.9	2.6

Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, nepieciešams zināt respondentu skaitu atbilstošajā apakšgrupā (tabulās apzīmēts ar "N") un rezultātu procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas +/- procentos ar 95%-tu varbūtību.

Piemēram, ja pētījuma rezultātā no visiem aptaujātajiem bijušajiem ieslodzītajiem (respondentu skaits n = 101) tiek iegūta mērķa grupa 73.3%, kas ir minējuši, ka jau ieslodzījuma vietā viņi ir guvuši informāciju par ceļa naudas saņemšanas iespējām, tad ar 95%-tu varbūtību mēs varam teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir +/-8.7% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa, kura ir guvusi informāciju par ceļa naudas saņemšanas iespējām, ir no 64.6 % līdz 82.0% (sk. *Bijušo ieslodzīto Rezultātu tabulas, 1.1. tabula, 1. lpp.*).

NO IESLODZĪJUMA VIETĀM ATBRĪVOTO PERSONU APTAUJA

Anketu nedrīkst dot respondentam patstāvīgai aizpildīšanai, kā arī ļaut respondentam pašam lasīt atbilžu variantus. Sekojiet instrukcijām kursīvā.

ATLASE

R00. Atzīmējiet intervijas sākuma laiku:	_____ st _____ min
<p>Labdien, mani sauc ... vārds, uzvārds. Es pārstāvu Valsts probācijas dienestu, kas nodarbojas ar palīdzības sniegšanu no ieslodzījuma vietām atbrīvotām personām. Mēs pašlaik sadarbībā ar sabiedriskās domas pētījumu kompāniju TNS Latvia, veicam aptauju par bijušo ieslodzīto iespējām iekļauties darba tirgū.</p> <p>Ja aptauja notiek uz vietas Valsts probācijas dienestā, tad:</p> <p>levads+</p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu atbildēt uz dažiem jautājumiem? Mūsu saruna ilgs ne vairāk par 15 minūtēm. Aptauja ir anonīma – visas Jūsu atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.</p> <p>Ja aptauja tiek veikta respondenta dzīves vietā, tad:</p> <p>levads+</p> <p>Vai es varētu runāt ar ..... (minēt vārdu, uzvārdu)?</p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu atbildēt uz dažiem jautājumiem? Mūsu saruna ilgs ne vairāk par 15 minūtēm. Aptauja ir anonīma – visas Jūsu atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.</p>	

PAMATA INTERVIJA

MŪSU SARUNAS TURPINĀJUMĀ SĪKĀK PARUNĀSIM PAR DAŽĀDIEM JAUTĀJUMIEM, KAS SAISTĪTI AR SOCIĀLO PALĪDZĪBU, ATBRĪVOJOTIES NO IESLODZĪJUMA VIETAS

K1.	<p>Kādu informāciju par sociālo palīdzību pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma Jūs saņēmt jau ieslodzījuma vietā? Vai Jūs saņēmt informāciju par iespējām.....</p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējami vairāki atbilžu varianti</i></p>	<p>Saņemt ceļa naudu 1,</p> <p>Saņemt sezonai atbilstošu apģērbu 2,</p> <p>Saņemt vienreizējo sociālo pabalstu 3,</p> <p>Saņemt pārtikas paku 4,</p> <p>Saņemt zupas virtuves talonu 5,</p> <p>Saņemt vienreizējo sociālo pabalstu pēc atbrīvošanās 6,</p> <p>(atbilstoši MK noteikumiem Nr.351)</p> <p>Citu informāciju (norādīt, 96</p> <p>kādu).....</p> <p>Nesaņēmu nekādu informāciju 97</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>	
K2.	<p>Kas tieši Jums sniedza informāciju par sociālo palīdzību?</p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējami vairāki atbilžu varianti</i></p>	<p>Cietuma administrācija 1,</p> <p>Citi ieslodzītie 2,</p> <p>Probācijas dienesta darbinieki 3,</p> <p>Sociālie darbinieki 4,</p> <p>Cietuma kapelāns 5,</p> <p>Cits (norādīt, 97</p> <p>kas).....</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>	
K3.	<p>Kādu tieši sociālo palīdzību Jūs saņēmt, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas? Vai jūs saņēmt:</p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējami vairāki atbilžu varianti</i></p>	<p>Ceļa naudu 1,</p> <p>Sezonai atbilstošu apģērbu 2,</p> <p>Pārtikas paku 3,</p> <p>Zupas virtuves talonu 4,</p> <p>Citu (norādīt, 5,</p> <p>ko)..... 96</p> <p>Nesaņēmu nekādu palīdzību 97</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>	

K4.	<p>Kāda palīdzība, atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, Jums būtu nepieciešama visvairāk?</p> <p>.....</p> <p>TINCINĀT, IZTAUJĀT: un kāda vēl?</p> <p>Iespējami vairāki atbilžu varianti</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Grūti pateikt/NA</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>98</p>		
K5.	<p>Vai Jums ir nepieciešama psiholoģiska palīdzība, atgriežoties no ieslodzījuma vietas? (paskaidrot: es domāju iespēju ar psihologu pārrunāt un risināt savas problēmas, nevis ārstēšanos pie psihiatra)</p>	<p>Jā, ir</p> <p>Nē, nav</p> <p>Grūti pateikt/NA</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>8</p>		
K6.	<p>Ar kurām no sekojošām <u>piecām</u> problēmām, atgriežoties no ieslodzījuma vietas, Jūs personīgi esat saskāries visvairāk?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p>PARĀDĪT KARTIŅU K6</p> <p>Nolasiet atbilžu variantus.</p> <p>Iespējams nosaukt līdz 5 atbilžu variantiem</p>	<p>Grūtībām atrast <u>pastāvīgu</u> dzīves vietu (dzīvoju kur pagadās, piem., pie paziņām, patversmē)</p> <p>Grūtībām atrast <u>pastāvīgu</u> darbu</p> <p>Grūtībām atrast <u>pagaidu</u> darbu</p> <p>Grūtībām iegūt tālāku izglītību vai apgūt citu profesiju (pār kvalificēties)</p> <p>Finansiālām problēmām (nav naudas)</p> <p>Dažādām veselības problēmām</p> <p>Atkarības problēmām (alkoholisms, narkomānija vai atkarība no azartspēlēm)</p> <p>Psiholoģiskām problēmām (nespēju iekļauties sabiedrībā u.c.)</p> <p>Sabiedrības negatīvo attieksmi</p> <p>Ģimenes locekļu un radnieku negatīvo attieksmi</p> <p>Draugu un paziņu negatīvo attieksmi</p> <p>Citām (norādīt, kādām).....</p> <p>Nesaskāros ar problēmām</p> <p>Grūti pateikt/NA</p>	<p>1,</p> <p>2,</p> <p>3,</p> <p>4,</p> <p>5,</p> <p>6,</p> <p>7,</p> <p>8,</p> <p>9,</p> <p>10,</p> <p>11,</p> <p>96</p> <p>97</p> <p>98</p>		
K7.	<p>Cik lielā mērā Jūs esat informēts par <u>iestādēm</u>, kurās ir iespējams saņemt dažāda veida finansiālo (naudu), materiālo (drēbes u.c.) un psiholoģisko palīdzību? Tātad, vai Jūs par palīdzību, ko sniedz (minēt iestādi)..... esat labi informēts, esat kaut ko dzirdējis vai neesat informēts? Un par ..... (minēt iestādi).....? Atzīmēt vienu atbildi katrā rindiņā</p>				
	<p>Viena atbilde par katru iestādi</p>	<p>Esmu labi informēts</p>	<p>Esmu kaut ko dzirdējis</p>	<p>Neesmu informēts</p>	<p>Grūti pateikt /NA</p>
K8.	<p>Vai Jūs <u>vispār</u> esat meklējis palīdzību radušos problēmu risināšanā (šeit es domāju jebkādas problēmas – finansiālās grūtības, nodarbinātības, veselības, psiholoģiskās vai mājokļa un cita veida problēmas)?</p>	<p>Jā, esmu</p> <p>Nē, neesmu</p> <p>Grūti pateikt/NA</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p>->K9</p> <p>->K10</p> <p>->K10</p>	

K9.	Kur Jūs visbiežāk griežaties pēc palīdzības šādās situācijās? Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU! <i>PARĀDĪT KARTIŅU K9</i> <i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i> <i>Iespējami vairāki atbilžu varianti</i>	Medicīnas iestādē (poliklīnikā, slimnīcā u.tml.)	1,	
		Sociālajā dienestā	2,	
		Vietējā pašvaldībā (dzīvokļa jautājumos)	3,	
		Valsts Nodarbinātības Aģentūrā	4,	
		Valsts probācijas dienestā	5,	
		Pie ģimenes locekļiem vai radiem	6,	
		Pie draugiem vai paziņām	7,	
		Nevalstiskajās organizācijās (piem., Ratnieki, Zilais Krusts u.c.)	8,	
		Reliģiskajās organizācijās	9,	
		Citur (nosaukt, kur?).....	97	
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	98	

TAGAD SĪKĀK PARUNĀSIM PAR KONKRĒTĀKIEM JAUTĀJUMIEM, KAS SAISTĪTI AR JŪSU DZĪVES VIETU, DARBU UN VESELĪBU

Uzmanību, intervētāj! Uz dod visiem respondentiem

K10.	Vai Jums pašlaik ir pastāvīga dzīves vieta ?	Jā, ir	1	->K11
		Nē, nav	2	->K12
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	8	->K12
K11.	Vai Jūs esat deklarējis savu dzīves vietu?	Jā, esmu	1	->K12
		Nē, neesmu	2	->K12
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	8	->K12

Uzmanību, intervētāj! Uz dod visiem respondentiem

K12.	Vai Jums ir bijušas kādas problēmas, kas saistītas ar dzīves vietu?	Jā, ir	1	->K13
		Nē, nav	2	->K14
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	8	->K14
K13.	Kādas ir galvenās problēmas, kas Jums ir bijušas saistībā ar dzīves vietu? <i>Uzmanību! Spontāna atbilde - neteikt priekšā!!</i> <i>Piekodējiet vai pierakstiet pie atbildes „cits”</i> <i>Iespējami vairāki atbilžu varianti</i>	Nav savas, pastāvīgas dzīves vietas (dzīvoju, kur pagadās, piem., pie paziņām, patversmē u.tml.)	1,	
		Nav naudas īres un komunālajiem maksājumiem (elektrība, gāze u.c.)	2,	
		Slikti dzīves vietas apstākļi (māja avārijas stāvoklī, caurs jumts u.tml.)	3,	
		Dzīvoklī nepieciešams remonts	4,	
		Cits (norādīt, kas).....	97	
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	98	
K14.	Kurš no sekojošiem izteikumiem visprecīzāk raksturo Jūsu pašreizējo situāciju attiecībā uz darbu ? <i>Atzīmēt tikai vienu atbildi</i>	Man ir pastāvīgs darbs	1	->K16
		Strādāju tikai gadījuma darbus	2	->K15
		Man nav darba (esmu bezdarbnieks)	3	->K15
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	8	->K16
K15.	Cik ilgi Jūs jau pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas esat bez pastāvīga darba?	<i>Ierakstīt gadus un mēnešus</i>	_ _ _ _	
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	98	

Uzmanību, intervētāj! Uz dod visiem respondentiem

K16.	Kā Jūs kopumā vērtētu savu līdzšinējo darba pieredzi (darba meklēšana, attieksme pret jums), pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas? Vai tā ir:	Pozitīva	1	
		Drīzāk pozitīva	2	
		Drīzāk negatīva	3	
		Negatīva	4	
		<i>Grūti pateikt/NA</i>	8	

K17.	<p>Sakiet, lūdzu, kādām <u>piecām</u> galvenajām īpašībām vai spējām būtu jāpieņem bijušajiem ieslodzītajiem (Jums personīgi), lai darba devējs viņus (Jūs) pieņemtu darbā? Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p><i>PARĀDĪT KARTIŅU K17</i> <i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</i></p>	<p>Godīgums 1, Profesionalitāte (sagatavotība, priekšzināšanas) 2, Centīgums 3, Strādīgums, čaklums 4, Draudzīgums 5, Uzticamība 6, Pozitīva attieksme pret darbu 7, Atbildības sajūta pret darāmo darbu 8, Spēja ātri un veiksmīgi iekļauties kolektīvā 9, Spēja ātri apgūt jaunus pienākumus 10, Vēlme mācīties, apgūt jauno 11, Spēja strādāt ātri 12, Laba veselība 13, Laba fiziskā sagatavotība 14, Citas īpašības (norādīt, kādas) 97 ..... Grūti pateikt/NA 98</p>					
K18.	<p>Un, cik svarīgas, Jums personīgi šķiet sekojošas zināšanas, prasmes vai iemaņas, lai bijušos ieslodzītos (Jūs) pieņemtu darbā: vai tās šķiet ļoti svarīgas, drīzāk svarīgas, drīzāk nesvarīgas vai pilnīgi nesvarīgas? Tātad, Jūsaprāt, cik svarīga ir.....(nolasiet zināšanas vai prasmes)? Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindiņā</p>						
	<p>Zināšanas vai prasmes</p>	<p>Ļoti svarīga</p>	<p>Drīzāk svarīga</p>	<p>Drīzāk nesvarīga</p>	<p>Pilnīgi nesvarīga</p>	<p>Grūti pateikt /NA</p>	
1	legūta pamatzglītība	1	2	3	4	8	
2	legūta vidējā izglītība	1	2	3	4	8	
3	legūta atbilstoša profesija vai specialitāte	1	2	3	4	8	
4	Iepriekšēja darba pieredze atbilstošā profesijā vai specialitātē	1	2	3	4	8	
K19.	<p>Kāda veida palīdzība Jums būtu nepieciešama visvairāk, lai Jūs varētu sekmīgi strādāt darba kolektīvā? Lūdzu, miniet <u>vienu</u> svarīgāko palīdzību!</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p><i>PARĀDĪT KARTIŅU K19</i> <i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet vienu minēto.</i></p>	<p>Pozitīva attieksme no darba kolēģiem 1 Pozitīva attieksme no darba devēja 2 Uzticēšanās man kā cilvēkam, darbiniekam 3 Apmācības iespēju nodrošināšana 4 Piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu 5 Cits (norādīt, kas) 96 ..... Nav nepieciešama nekāda īpaša palīdzība 97 Grūti pateikt/NA 98</p>					
K20.	<p>Vai Jums ir kāda pamata profesija vai specialitāte?</p>	<p>Jā, ir 1 Nē, nav 2 Grūti pateikt/NA 8</p>				<p>->K21 ->K23 ->K23</p>	
K21.	<p>Kāda tieši?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>				<p>.....</p> <p>.....</p> <p>98</p>	<p>} K22</p>
K22.	<p>Vai Jūs vēlētos strādāt savā profesijā?</p>	<p>Jā, vēlētos 1 Nē, nevēlētos 2 Es jau strādāju savā profesijā 3 Grūti pateikt/NA 8</p>				<p>->K23 ->K23 ->K23 ->K23</p>	
<p><i>Uzmanību, intervētāj! Uz dod visiem respondentiem</i></p>							
K23.	<p>Cik lielā mērā Jūs esat informēts par iespējām iegūt tālāku izglītību vai apgūt citu profesiju (pārqualificēties)? Vai jūs:</p>	<p>Esmu labi informēts 1 Esmu diezgan labi informēts 2 Esmu diezgan slikti informēts 3 Esmu slikti informēts 4 Grūti pateikt/NA 8</p>					
K24.	<p>Vai Jums ir vēlēšanās apgūt citu, jaunu profesiju vai amatu?</p>	<p>Jā, ir 1 Nē, nav 2 Grūti pateikt/NA 8</p>				<p>->K25 ->K26 ->K26</p>	

K25. Kādā jomā (-ās) vai nozarē (-ēs)? <i>Iespējamās vairākas atbildes</i>	<p>..... </p> <p>..... </p> <p>..... </p>	<p> </p> <p> </p> <p> </p>	
K26. Vai Jums pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ir bijušas kādas problēmas, kas saistītas ar darbu, profesiju vai iespējām apgūt citu profesiju (pār kvalificēties)?	<p>Jā, ir 1</p> <p>Nē, nav 2</p> <p>Grūti pateikt/NA 8</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p>->K27</p> <p>->K28</p> <p>->K28</p>
K27. Kādas ir galvenās piecas problēmas, kas Jums ir bijušas saistībā ar darbu, profesiju vai iespējām apgūt citu profesiju? Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU! <i>PARĀDĪT KARTIŅU K27</i> <i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i> <i>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</i>	Nespēja atrast pastāvīgu, algotu darbu (ir tikai gadījuma darbi) Nespēja atrast darbu savā dzīves vietā Darbs ir zemu apmaksāts Darba devēju nevēlēšanās pieņemt darbā bijušos ieslodzītos Nespēja atrast darbu savā profesijā, specialitātē Vispār nav noteiktas profesijas, specialitātes (izglītības trūkums) Nav atbilstošas profesijas, specialitātes (tā nav pieprasīta) Trūkst informācijas par izglītības, pārkvalifikācijas iespējām Trūkst izglītības, pārkvalifikācijas iespējas savā dzīves vietā Netiek piedāvāta profesija, kuru vēlētos apgūt Nav laika apmācībai, pārkvalifikācijai (apgūt citu profesiju) Grūtības apgūt profesiju Cits (norādīt, kas)..... <i>Grūti pateikt/NA</i>	<p>1,</p> <p>2,</p> <p>3,</p> <p>4,</p> <p>5,</p> <p>6,</p> <p>7,</p> <p>8,</p> <p>9,</p> <p>10,</p> <p>11,</p> <p>12,</p> <p>97</p> <p>98</p>	
<i>Uzmanību, intervētāj! Uz dod visiem respondentiem</i>			
K28. Kā Jūs kopumā raksturotu savu veselības stāvokli? <i>Atzīmēt vienu atbilstošo atbildi</i>	Esmu praktiski vesels, pēdējos gados neesmu slimojis Esmu praktiski vesels, tomēr vienu vai dažas reizes gadā gadās saslimt Slimoju vairākas reizes gadā un man ir arī hroniskas saslimšanas (tuberkuloze, C hepatīts, astma, u.tml.) Man ir invaliditāte <i>Grūti pateikt/NA</i>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>8</p>	
K29. Kā Jūs kopumā raksturotu sabiedrības attieksmi, uzzinot, ka Jūs esat bijušais ieslodzītais? Vai tā ir:	Pozitīva Drīzāk pozitīva Drīzāk negatīva Negatīva <i>Grūti pateikt/NA</i>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>8</p>	
K30. Kā Jūs kopumā raksturotu Jūsu tuvinieku un draugu attieksmi pret sevi, atgriežoties no ieslodzījuma vietas? Vai tā ir:	Pozitīva Drīzāk pozitīva Drīzāk negatīva Negatīva <i>Grūti pateikt/NA</i>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>8</p>	

K31.	<p>Kā Jūs <u>visbiežāk</u> pavadāt savu brīvo laiku?</p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējams minēt vairākus atbilžu variantus</i></p>	<p>Kopā ar ģimenes locekļiem un radniekiem</p> <p>Draugu un paziņu lokā</p> <p>Skatos televizoru</p> <p>Klausos mūziku radio vai kasetēs/diskos</p> <p>Strādāju savā piemājas saimniecībā</p> <p>ledzeru „kādu glāzīti”</p> <p>Guļu, atpūšos</p> <p>Spēlēju spēļu automātus (spēļu zālēs)</p> <p>Tāpat vien pastaigājos vai klaiņoju apkārtnē</p> <p>Lietoju narkotikas</p> <p>Risinu krustvārdu mīklas</p> <p>Spēlēju kārtis</p> <p>Lasu laikrakstus, izklaidējošo literatūru</p> <p>Nedaru neko</p> <p>Cits (norādīt, kas).....</p> <p><i>Grūti pateikt/NA</i></p>	<p>1,</p> <p>2,</p> <p>3,</p> <p>4,</p> <p>5,</p> <p>6,</p> <p>7,</p> <p>8,</p> <p>9,</p> <p>10,</p> <p>11,</p> <p>12,</p> <p>13,</p> <p>14,</p> <p>97</p> <p>98</p>	
------	--	---	--	--

DEMOGRĀFIJA

Sarunas noslēgumā daži jautājumi par Jums un Jūsu ģimeni

D00.	Kāds ir Jūsu vecums?	Pilni gadi	<input type="text"/>	<input type="text"/>
D01.	<i>Atzīmējiet respondenta dzimumu:</i>	Vīrietis	1	
		Sieviete	2	
D02.	Kāda ir Jūsu tautība?	Latvietis	1	
		Krievs	2	
		Cita	3	
D03.	Kāda ir Jūsu izglītība?	Sākumskola vai nepabeigta pamatizglītība	1	
		Pamatizglītība vai nepabeigta vidējā	2	
		Vidējā	3	
		Vidējā speciālā	4	
		Augstākā	5	
D04.	Cik Jums kopumā ir sodāmības?	Sodāmību skaits	<input type="text"/>	<input type="text"/>
D05.	Vai pašlaik Jūs esat . . . ? <i>Atzīmējiet tikai vienu atbildi.</i> <i>Uzmanību!</i> <i>Ja respondents ir strādājošs pensionārs (jeb invalīds), noskaidrojiet, vai alga ir lielāka par pensiju.</i> <i>Ja alga lielāka par pensiju - atzīmējiet atbilstošo strādājošo kategoriju.</i> <i>Ja alga mazāka par pensiju - atzīmējiet "... pensijā".</i>	. . . uzņēmējs ... pašnodarbināta persona (zemnieks, individuālais komersants, aģents u.c.) . . . algots darbinieks privātajā sektorā . . . algots darbinieks valsts sektorā . . . bērna kopšanas atvaļinājumā . . . bezdarbnieks, meklējot darbu . . . pensijā . . . mājsaimniece/-ks . . . skolnieks, students Cits (ierakstiet):	1 2 3 4 5 6 7 8 9	
D06.	Cik cilvēku (ieskaitot Jūs) Jūsu ģimenē dzīvo kopā ar Jums, ar kuriem Jums ir kopīga ikdienas saimniecība?	Kopā ģimenē	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		Bērni līdz 16 gadiem (16 neieskaitot)	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	<i>Ja respondents dzīvo viens pats, ----> pārejiet pie D08. jautājuma</i>			
D07.	Ar ko kopā Jūs dzīvojat Jūsu ģimenē? <i>Ja nepieciešams, nolasiet.</i> <i>Atzīmējiet visus atbilstošos</i>	Vīrs / sieva, partneris Bērni Mazbērni Vecāki Vecvecāki Brāļi, māsas, Citi radnieki Citi (nav radnieki)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,	
D08.	Kāda tipa ēkā Jūs dzīvojat?	Viensētā ar lauku saimniecību (lopiem, lauktehniku) Atsevišķā mājā ārpus apdzīvotas vietas Atsevišķā mājā pilsētā, ciematā Rindu ēkā (mājām kopējas sānu ārsienas) Daudzdzīvokļu mājā (līdz 8 dzīvokļiem) Daudzdzīvokļu mājā (vairāk par 8 dzīvokļiem) Patversmē Sociālās rehabilitācijas centrā	1 2 3 4 5 6 7 8	
	<i>Ja respondents dzīvo ģimenē ----> uzdodiet jautājumu D09: ĢIMENES IENĀKUMI un tad pārejiet pie jautājuma D10.: PERSONĪGIE IENĀKUMI</i>			
	<i>Ja respondents dzīvo viens pats ----> pārejiet pie jautājuma D10: PERSONĪGIE IENĀKUMI</i>			

D09. Parādīt kartiņu ĢIMENES IENĀKUMI. Kādi bija Jūsu ģimenes vidējie ienākumi mēnesī pēc nodokļu nomaksāšanas uz vienu cilvēku ģimenē, ņemot vērā visus ienākumus - algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.?	Nav ģimenes ienākumu	01	Ls91 - 100	11
	Līdz Ls10	02	Ls 101 - 120	12
	Ls11 – 20	03	Ls 121 - 150	13
	Ls21 – 30	04	Ls 151 - 200	14
	Ls31 – 40	05	Ls 201 – 250	15
	Ls41 – 50	06	Ls 250 un vairāk	16
	Ls51 – 60	07	Grūti pateikt	97
	Ls61 – 70	08	Nav atbildes	98
	Ls71 – 80	09		
	Ls81 – 90	10		
<i>Uzmanību, intervētāj! Uzdot visiem respondentiem</i>				
D10. Parādīt kartiņu PERSONĪGIE IENĀKUMI. Kādi bija Jūsu personīgie vidējie ienākumi mēnesī pēc nodokļu atvilkšanas, ņemot vērā visus ienākumus - algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.?	Nav personīgo ienākumu	01	Ls91 - 100	11
	Līdz Ls10	02	Ls 101 - 120	12
	Ls11 – 20	03	Ls 121 - 150	13
	Ls21 – 30	04	Ls 151 - 200	14
	Ls31 – 40	05	Ls 201 – 250	15
	Ls41 – 50	06	Ls 250 un vairāk	16
	Ls51 – 60	07	Grūti pateikt	97
	Ls61 – 70	08	Nav atbildes	98
	Ls71 – 80	09		
	Ls81 – 90	10		

PATEICAMIES PAR ATSAUCĪBU!

Aizpilda intervētājs (tūlīt pēc intervijas)

D11.	Kādā valodā notika intervija?	Latviešu	1
		Krievu	2
D12.	Apdzīvotās vietas tips:	... Liepāja, Ventspils ... rajona centrs (Talsi, Kuldīga vai Saldus) ... cita pilsēta ... vai neliels ciemats, ciems, lauki	1 2 3 4
D13.	Rajons un pašvaldība:	ierakstīt rajonu _____ un pašvaldību _____	_ _ _ _ _ _
D14.	Datums, kad notika intervija:	Datums _ _ _ ldd _ _ mm	
D15.	Intervijas beigšanas laiks:	_ _ _ st _ _ _ min	
D16.	Intervētāja vārds, uzvārds:	_____ Valsts probācijas dienesta darbinieka Apliecības numurs: _ _ _ _ _ _ _ _ vai Sociālā darbinieka Apliecības numurs: _ _ _ _ _ _ _ _	
D17.	Anketas valoda:	Latviešu	1
		Krievu	2
D18.	Anketas Nr.:		
	<i>Intervētāja apliecinājums:</i> Ar šo apliecinu, ka intervija veikta pilnībā ievērojot visus norādījumus un saskaņā ar Intervētāja instrukcijām. INTERVĒTĀJA SALASĀMS PARAKSTS: _____		

DARBA DEVĒJU APTAUJA

Anketu nedrīkst dot respondentam patstāvīgai aizpildīšanai, kā arī jaut respondentam pašam lasīt atbilžu variantus. Sekojiet instrukcijām kursīvā.

ATLASE

R00.	Atzīmējiet intervijas sākuma laiku:	_ _ st _ _ min
<p>Labdien, mani sauc ... vārds, uzvārds. Es pārstāvu Valsts probācijas dienestu, kas nodarbojas ar palīdzības sniegšanu no ieslodzījuma vietām atbrīvotām personām. Mēs pašlaik sadarībā ar sabiedriskās domas pētījumu kompāniju TNS Latvia, veicam aptauju par bijušo ieslodzīto iespējām iekļauties darba tirgū.</p> <p>Vai es varētu runāt ar šī uzņēmuma vadītāju, direktoru (ja zina vārdu, uzvārdu, tad var minēt)?</p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu atbildēt uz dažiem jautājumiem? Mūsu saruna ilgs ne vairāk par 15 minūtēm. Aptauja ir anonīma – visas Jūsu atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.</p> <p><i>Ja uzņēmuma vadītājs, direktors nav uz vietas (slims, atvaļinājumā u.tml.), tad jautāt:</i></p> <p>Vai es varētu runāt ar cilvēku, kurš aizvieto šī uzņēmuma vadītāju, direktoru, un ir kompetents atbildēt uz jautājumiem par iespējām nodarbināt bijušos ieslodzītos?</p> <p><i>Ievads+</i></p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu atbildēt uz dažiem jautājumiem? Mūsu saruna ilgs ne vairāk par 15 minūtēm. Aptauja ir anonīma – visas Jūsu atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.</p>		

PAMATA INTERVIJA

MŪSU SARUNAS TURPINĀJUMĀ SĪKĀK PARUNĀSIM PAR DAŽĀDIEM JAUTĀJUMIEM, KAS SAISTĪTI AR IESPĒJĀM NODARBINĀT BIJUŠOS IESLODZĪTOS

A1.	Kopumā, cik bieži Jums piesakās darbā šādi cilvēki?	ierakstīt, cik bijušo ieslodzīto gadā	_ _
		Grūti pateikt/NA	98
A2.	Vai Jūsu uzņēmumā kādreiz ir strādājuši cilvēki, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?	Jā, ir strādājuši	1 ->A3
		Nē, nav strādājuši	2 ->A7
		Grūti pateikt/NA	8 ->A7
A3.	Vai pēdējā gada laikā Jūs esat nodarbinājis šādus cilvēkus?	Jā, esmu	1 ->A4
		Nē, neesmu	2 ->A5
		Grūti pateikt/NA	8 ->A5
A4.	Vai Jūsu uzņēmumā pašlaik strādā cilvēki, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?	Jā, strādā	1 } A5
		Nē, nestrādā	2 }
		Grūti pateikt/NA	8 }
<i>Uzmanību, intervētāj! Atbild tie respondenti, pie kuriem kādreiz, pēdējā gada laikā ir strādājuši vai pašlaik strādā bijušie ieslodzītie</i>			
A5.	Kāda kopumā ir Jūsu darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem?	Pozitīva	1 } A6
		Drīzāk pozitīva, kā negatīva	2 }
		Drīzāk negatīva, kā pozitīva	3 }
		Negatīva	4 }
		Grūti pateikt/NA	8 }
A6.	Kādu trīs iemeslu dēļ Jūs, galvenokārt, pieņemat darbā šos cilvēkus?	Grūti atrast citus darbiniekus	1, } A7
		Uzskatu, ka arī šādiem cilvēkiem ir jādod darba iespēja	2, }
		Neatšķiras no jebkura cita darbinieka	3, }
		Subsidēto darba vietu nodrošināšana	4, }
		Pašam ir gadījies būt konfliktā ar likumu	5, }
		Cits (norādīt, kas).....	97 }
		Grūti pateikt/NA	98 }

A7.	<p>Kuras <u>piecas</u> no sekojošām problēmām, Jūsprāt, rodas visbiežāk, pieņemot darbā šādus cilvēkus?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p><i>PARĀDĪT KARTIŅU A7</i></p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</i></p>	<p>Cieš darba kvalitāte 1, Nespēja paveikt darbu laikā, noteiktajos termiņos 2, Nepieciešamība viņus pastiprināti kontrolēt un uzraudzīt 3, Negatīva attieksme no klientiem (pasūtītājiem) uzzinot par šādiem darbiniekiem 4, Nepietiekams izglītības līmenis un atbilstošas kvalifikācijas trūkums 5, Zema darba motivācija 6, Nevēlēšanās iegūt papildus iemaņas, prasmes, pārkvalificēties 7, Pārējo darbinieku negatīvā attieksme 8, Vispārēja mikroklimate pasliktināšanās kolektīvā 9, Aizdomīgums, neuzticēšanās kolēģu starpā 10, Nespēja sastrādāties ar pārējiem darbiniekiem 11, Citas problēmas (norādīt, kādas)..... 97</p> <p style="text-align: right;"><i>Grūti pateikt/NA</i> 98</p>				
A8.	<p>Lūdzu, 5 punktu skalā novērtējiet kopumā savu gatavību pieņemt darbā bijušos ieslodzītus, pieņemot, ka „1” nozīmē, ka neesat gatavs viņus pieņemt darbā, bet „5”, ka esat gatavs to darīt. Lūdzu, izvēlieties to atzīmi jeb punktu skaitu no 1 līdz 5, kurš visprecīzāk atspoguļo Jūsu viedokli.</p>					<p>Esmu gatavs pieņemt darbā šādus cilvēkus</p>
	1	2	3	4	5	
	<i>Grūti pateikt/NA</i> 98					
A9.	<p>Kādi <u>pieci</u> iemesli Jūs, galvenokārt, <u>attur</u> pieņemt darbā šādus cilvēkus?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p><i>PARĀDĪT KARTIŅU A9</i></p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</i></p>	<p>Neuzticēšanās šādiem cilvēkiem 1, Bažas par darba kvalitāti 2, Bažas par spēju padarīt darbu laikā 3, Nepieciešamība viņus pastiprināti kontrolēt un uzraudzīt 4, Negatīva attieksme no klientiem (pasūtītājiem) 5, Šādu cilvēku nepietiekamā izglītība, kvalifikācija 6, Bažas par motivācijas trūkumu 7, Bažas par nevēlēšanos iegūt papildus iemaņas, prasmes, pārkvalificēties 8, Citu darbinieku negatīvā attieksme 9, Vispārēja mikroklimate pasliktināšanās kolektīvā 10, Aizdomīgums, neuzticēšanās darbinieku starpā 11, Nespēja sastrādāties ar pārējiem darbiniekiem 12, Šo cilvēku kopumā sliktais veselības stāvoklis 13, Citi iemesli (norādīt, kādi) 97</p> <p style="text-align: right;"><i>Grūti pateikt/NA</i> 98</p>				
A10.	<p>Kādām <u>piecām</u> galvenajām īpašībām vai spējām, būtu jāpiemīt bijušajiem ieslodzītajiem, lai Jūs viņus pieņemtu darbā?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p><i>PARĀDĪT KARTIŅU A10</i></p> <p><i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i></p> <p><i>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</i></p>	<p>Godīgums 1, Profesionalitāte (sagatavotība, priekšzināšanas) 2, Centīgums 3, Strādīgums, čaklums 4, Draudzīgums 5, Uzticamība 6, Pozitīva attieksme pret darbu 7, Atbildības sajūta pret darāmo darbu 8, Spēja ātri un veiksmīgi iekļauties kolektīvā 9, Spēja ātri apgūt jaunos pienākumus 10, Vēlme mācīties, apgūt jauno 11, Spēja strādāt ātri 12, Labā veselība 13, Labā fiziskā sagatavotība 14, Citas īpašības (norādīt, kādas) 97</p> <p style="text-align: right;"><i>Grūti pateikt/NA</i> 98</p>				

A11.	Sakiet, lūdzu, cik svarīgas Jums ir sekojošas zināšanas, prasmes vai iemaņas, lai Jūs pieņemtu darbā šādus cilvēkus: vai tās ir ļoti svarīgas, drīzāk svarīgas, drīzāk nesvarīgas vai pilnīgi nesvarīgas? Tātad, cik svarīga būtu.....(nolasiēt zināšanas vai prasmes)? Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīnā						
	Zināšanas vai prasmes	Ļoti svarīgi	Drīzāk svarīgi	Drīzāk nesvarīgi	Pilnīgi nesvarīgi	Grūti pateikt /NA	
	1 legūta pamatzglītība	1	2	3	4	8	
	2 legūta vidējā izglītība	1	2	3	4	8	
	3 legūta atbilstoša profesija vai specialitāte	1	2	3	4	8	
4 lepriekšēja darba pieredze atbilstošā profesijā vai specialitātē	1	2	3	4	8		
A12.	Kāda veida palīdzība šiem cilvēkiem būtu nepieciešama <u>visvairāk</u> , lai viņi sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā? Lūdzu, miniet <u>vienu</u> svarīgāko palīdzību!				Pozitīva attieksme no darba kolēģiem 1 Pozitīva attieksme no darba devēja 2 Uzticēšanās kā cilvēkam, darbiniekam 3 Apmācības iespēju nodrošināšana 4 Piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu 5 Cits (norādīt, kas) 96 ..... Nav nepieciešama nekāda īpaša palīdzība 97 Grūti pateikt/NA 98		
Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!							
PARĀDĪT KARTIŅU A12							
Nolasiēt atbilžu variantus. Atzīmējiet vienu minēto							
A13.	Kāda veida palīdzība vai atbalsts no valsts vai pašvaldības Jums būtu nepieciešams, lai pieņemtu darbā šādus cilvēkus?				..... _ _ ..... _ _ ..... _ _		
TINCINĀT, IZTAUJĀT: un kāda vēl?							
Iespējami vairāki atbilžu varianti							
Grūti pateikt/NA 98							
A14.	Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā sekojoši faktori Jūs varētu motivēt pieņemt darbā šādus cilvēkus: vai tie Jūs ļoti motivētu, drīzāk motivētu, drīzāk nemotivētu vai pilnīgi nemotivētu? Tātad, cik lielā mērā Jūs motivētu.....(nolasiēt faktoru)? Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīnā						
	Faktori	Ļoti motivētu	Drīzāk motivētu	Drīzāk nemotivētu	Pilnīgi nemotivētu	Grūti pateikt /NA	
	1 Nodokļu atvieglojumi	1	2	3	4	8	
	2 Subsidēto darba vietu nodrošināšana	1	2	3	4	8	
	3 Atbilstoša darbinieka bezmaksas pārkvalifikācija uzņēmuma vajadzībām	1	2	3	4	8	
	4 Papildus atlīdzība Jūsu uzņēmumam par ieslodzītā nodarbināšanu (vismaz minimālās darba algas apmērā Ls80)	1	2	3	4	8	
5 Darba inventāra apdrošināšana no valsts puses	1	2	3	4	8		
A15.	Lūdzu, 5 punktu skalā novērtējiet kopumā savu gatavību dod iespēju bijušajiem ieslodzītajiem Jūsu uzņēmumā pēc teorētiskās apmācības <u>iziet praksi</u> , pieņemot, ka „1” nozīmē, ka neesat gatavs viņiem dot šādu iespēju, bet „5”, ka esat gatavs to darīt. Lūdzu, izvēlieties to atzīmi jeb punktu skaitu no 1 līdz 5, kurš visprecīzāk atspoguļo Jūsu viedokli.						
Neesmu gatavs šādiem cilvēkiem dot iespēju iziet praksi savā uzņēmumā		1	2	3	4	5	Esmu gatavs šādiem cilvēkiem dot iespēju iziet praksi savā uzņēmumā
Grūti pateikt/NA 98							

A16.	<p>Situācijā, ja atklātos, ka kādam no Jūsu darbiniekiem ir iepriekšēja sodāmība dažādi darba devēji rīkotos atšķirīgi. Kā Jūs visticamāk rīkotos šādā situācijā?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU! Vai Jūs..?</p> <p>PARĀDĪT KARTIŅU A16</p> <p>Nolasiet visus atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</p> <p>Iespējami līdz 5 atbilžu variantiem</p>	<p>Pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā viņš veic savus darba pienākumus 1,</p> <p>Mēģinātu ierobežot viņa darba pienākumu apjomu 2,</p> <p>Mēģinātu rast iespēju, lai viņu atbrīvotu no darba 3,</p> <p>Izturētos ar lielākām aizdomām un neuzticību 4,</p> <p>Informētu par to pārējos darbiniekus 5,</p> <p>Pievērstu lielāku uzmanību savām personiskajām mantām 6,</p> <p>Rīkotos, galvenokārt, atkarībā no tā, par ko ir bijusi sodāmība (mazāk smagu, smagu vai sevišķi smagu noziegumu) 7,</p> <p>Mēģinātu šo jautājumu pārrunāt ar konkrēto darbinieku 8,</p> <p>Cits (norādīt, kas)..... 96</p> <p>Mana attieksme šādā situācijā būtiski nemainītos 97</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>				
A17.	<p>Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem izteikumiem: vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat? Tātad, cik lielā mērā Jūs piekrītat izteikumam, ka.....(nolasiet izteikumu)? Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindiņā</p>					
	Izteikumi	Pilnīgi piekrītu	Drīzāk piekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnīgi nepiekrītu	Grūti pateikt /NA
1	Bijušajiem ieslodzītajiem ir jāinformē potenciālais darba devējs par savu sodāmību	1	2	3	4	8
2	Bijušie ieslodzītie negatīvi ietekmē mikroklīmatu darba kolektīvā	1	2	3	4	8
3	Mana kā darba devēja attieksme būtiski nemainītos, uzzinot, ka kādam no darbiniekiem ir bijusi iepriekšēja sodāmība	1	2	3	4	8
4	Bijušie ieslodzītie ir sliktāki darbinieki, kā cilvēki, kuriem nav sodāmības	1	2	3	4	8
5	Bijušajiem ieslodzītajiem ir jādod iespēja sevi parādīt un atgriezties darba dzīvē	1	2	3	4	8
6	Bijušie ieslodzītie spēj veikt savus darba pienākumus tikpat kvalitatīvi un ātri, kā cilvēki, kuriem nav sodāmības	1	2	3	4	8
7	Bijušajiem ieslodzītajiem nevar uzticēties	1	2	3	4	8
8	Bijušie ieslodzītie spēj godprātīgi veikt savus darba pienākumus	1	2	3	4	8
9	Uzzinot, ka kāds darbinieks ir bijis ieslodzījumā, censtos rast iespēju viņu atbrīvot no darba	1	2	3	4	8
10	Es baidos pieņemt darbā bijušos ieslodzītos	1	2	3	4	8
11	Manu attieksmi pret bijušo ieslodzīto kā potenciālo darbinieku lielā mērā noteiktu tas, par ko ir bijusi sodāmība (mazāk smagu, smagu vai sevišķi smagu noziegumu)	1	2	3	4	8

A18.	<p>Ir ļoti svarīgi, lai mūsu pētījuma ietvaros būtu apkopoti gan uzņēmumu vadītāju, gan arī darbinieku viedokļi attiecībā uz iespējām nodarbināt bijušos ieslodzītos. Tāpēc mēs arī vēlētos intervēt kādu Jūsu uzņēmuma darbinieku.</p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu nosaukt divus vai trīs darbiniekus, ar kuriem es varētu parunāt par šiem jautājumiem?</p>	<p>Piekrīt iedot darbinieku vārdus, uzvārdus Nenosauc konkrēti, bet piekrīt darbinieku intervēšanai Atsaka</p>	<p>1 2 8</p>	<p>->A19 ->A20 ->demo</p>
A19.	<p>Lūdzu, nosauciet man viņu vārdus, uzvārdus?</p> <p>1.Vārds, Uzvārds: _____</p> <p>2.Vārds, Uzvārds: _____</p> <p>3.Vārds, Uzvārds: _____</p>	<p>} demo</p>		
A20.	<p>Kur es varētu sastapt šos darbiniekus? Kādā vietā vai telpā?</p> <p>_____</p>	<p>} demo</p>		

DEMOGRĀFIJA			
Sarunas noslēgumā daži jautājumi par Jūsu uzņēmumu			
D01.	<p>Kāds ir Jūsu ieņemamais amats? <i>Precizēt respondenta atbildi atbilstoši skalai:</i></p>	<p>Uzņēmuma augstākā līmeņa vadītājs/ direktors/ finansu direktors/ izpilddirektors Uzņēmuma vidējā līmeņa vadītājs/ menedžeris Cits amats (<i>ierakstiet, lūdzu, kāds</i>).....</p>	<p>1 2 8</p>
D02.	<p>Kāda ir Jūsu uzņēmuma galvenā darbības nozare?</p>	<p>Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība un medniecība Rūpniecība Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde Būvniecība Tirdzniecība Viesnīcu un sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi Transports, transporta pakalpojumi, sakari, telekomunikācijas Finanses, apdrošināšana Operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumi, zinātne un citi komercpakalpojumi Valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana Izglītība Veselība un sociālā aprūpe Pārējie sabiedriskie, sociālie un individuālie pakalpojumi Cits (<i>ierakstiet</i>).....</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 98</p>
D03.	<p>Kāds ir darbinieku skaits Jūsu uzņēmumā?</p>	<p>Līdz 9 darbiniekiem 10-19 darbinieki 20-49 darbinieki 50 un vairāk darbinieki <i>Grūti pateikt/NA</i></p>	<p>1 2 3 4 8</p>

PATEICAMIES PAR ATSAUCĪBU!

Aizpilda intervētājs (tūlīt pēc intervijas)

D04.	Kādā valodā notika intervija?	Latviešu Krievu	1 2
D05.	Uzņēmuma atrašanās vieta	... Liepāja, Ventpils ... rajona centrs (Talsi, Kuldīga vai Saldus) ... cita pilsēta ... vai neliels ciemats, ciems, lauki	1 2 3 4
D06.	Rajons un pašvaldība:	<i>Ierakstīt</i> rajonu _____ un pašvaldību _____	_ _ _ _ _ _
D07.	Datums, kad notika intervija:	Datums _ _ _ dd _ _ _ mm	
D08.	Intervijas beigšanas laiks:	_ _ _ st _ _ _ min	
D09.	Intervētāja vārds, uzvārds:	_____ Valsts probācijas dienesta darbinieka Apliecības numurs: _ _ _ _ _ _ _ _ _ <i>vai</i> Sociālā darbinieka Apliecības numurs: _ _ _ _ _ _ _ _ _	
D10.	Anketas valoda:	Latviešu Krievu	1 2
D11.	Anketas Nr.:	_____	
<p><i>Intervētāja apliecinājums:</i> Ar šo apliecinu, ka intervija veikta pilnībā ievērojot visus norādījumus un saskaņā ar Intervētāja instrukcijām.</p> <p>INTERVĒTĀJA SALASĀMS PARAKSTS: _____</p>			

DARBA KOLĒĢU APTAUJA

Anketu nedrīkst dot respondentam patstāvīgai aizpildīšanai, kā arī ļaut respondentam pašam lasīt atbilžu variantus. Sekojiet instrukcijām kursīvā.

ATLASE

R00. Atzīmējiet intervijas sākuma laiku:	_ _ st _ _ min
<p>Labdien, mani sauc ... vārds, uzvārds. Es pārstāvu Valsts probācijas dienestu, kas nodarbojas ar palīdzības sniegšanu no ieslodzījuma vietām atbrīvotām personām. Mēs pašlaik sadarbībā ar sabiedriskās domas pētījumu kompāniju TNS Latvia, veicam aptauju par bijušo ieslodzīto iespējām iekļauties darba tirgū.</p> <p>Vai es varētu runāt ar ..... (minēt vārdu, uzvārdu)?</p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu atbildēt uz dažiem jautājumiem? Mūsu saruna ilgs ne vairāk par 10 minūtēm. Aptauja ir anonīma – visas Jūsu atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.</p> <p><i>Ja darba devējs nav iedevis darbinieka vārdu, uzvārdu, tad saskaņā ar instrukciju vēršas pie pirmā sastaptā: Ievads+</i></p> <p>Vai Jūs, lūdzu, varētu atbildēt uz dažiem jautājumiem? Mūsu saruna ilgs ne vairāk par 10 minūtēm. Aptauja ir anonīma – visas Jūsu atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.</p>	

	PAMATA INTERVIJA
	MŪSU SARUNAS TURPINĀJUMĀ SĪKĀK PARUNĀSIM PAR DAŽĀDIEM JAUTĀJUMIEM, KAS SAISTĪTI AR ATTIEKSMI PRET IESPĒJU STRĀDĀT KOPĀ AR BIJUŠAJIEM IESLODZĪTAJIEM

B1.	Vai Jūs <u>kādreiz</u> esat strādājis kopā ar cilvēkiem, kuri ir atgriezušies no ieslodzījuma vietām?	Jā, esmu strādājis Nē, neesmu strādājis <i>Grūti pateikt/NA</i>	1 2 8	->B2. ->B4. ->B4.
B2.	Vai Jūsu <u>pašlaik</u> strādājat kopā ar šādiem cilvēkiem?	Jā, strādāju Nē, nestrādāju <i>Grūti pateikt/NA</i>	1 2 8	} B3.
B3.	Kāda kopumā ir Jūsu darba pieredze ar bijušajiem ieslodzītajiem? <i>Nolasiet atbilžu variantus.</i>	Pozitīva Drīzāk pozitīva, kā negatīva Drīzāk negatīva, kā pozitīva Negatīva <i>Grūti pateikt/NA</i>	1 2 3 4 8	

Uzmanību, intervētāj! Uzdod visiem respondentiem

B4.	Kuras <u>piecas</u> no sekojošām problēmām, Jūsprāt, galvenokārt, rodas, pieņemot darbā šādus cilvēkus? Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU! <i>PARĀDĪT KARTIŅU B4</i> <i>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</i> <i>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</i>	Cieš darba kvalitāte Nespēja paveikt darbu laikā, noteiktajos termiņos Nepieciešamība viņus pastiprināti kontrolēt un uzraudzīt Negatīva attieksme no klientiem (pasūtītājiem) uzzinot par šādiem darbiniekiem Nepietiekams izglītības līmenis un atbilstošas kvalifikācijas trūkums Zema darba motivācija Nevēlēšanās iegūt papildus iemaņas, prasmes, pārkvalificēties Pārējo darbinieku negatīvā attieksme Vispārēja mikroklimata pasliktināšanās kolektīvā Aizdomīgums, neuzticēšanās kolēģu starpā Nespēja sastrādāties ar pārējiem darbiniekiem Citas problēmas (<i>norādīt, kādas</i>)..... <i>Grūti pateikt/NA</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 97 98	
------------	--	---	--	--

B5.	Lūdzu, 5 punktu skalā novērtējiet <u>kopumā savu gatavību strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem</u> , pieņemot, ka „1” nozīmē, ka neesat gatavs strādāt kopā ar viņiem, bet „5”, ka esat gatavs to darīt. Lūdzu, izvēlieties to atzīmi jeb punktu skaitu no 1 līdz 5, kurš visprecīzāk atspoguļo Jūsu viedokli.						
	Neesmu gatavs strādāt kopā ar šādiem cilvēkiem	1	2	3	4	5	Esmu gatavs strādāt kopā ar šādiem cilvēkiem
	Grūti pateikt/NA 98						
B6.	<p>Kādām <u>piecām</u> galvenajām īpašībām vai spējām Jūsprāt, būtu jāpieņemti bijušajiem ieslodzītajiem, lai viņi tiktu pieņemti darbā?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p>PARĀDĪT KARTIŅU B6</p> <p>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</p> <p>Iespējams minēt līdz 5 atbilžu variantiem</p>						<p>Godīgums 1,</p> <p>Profesionalitāte (sagatavotība, priekšzināšanas) 2,</p> <p>Centīgums 3,</p> <p>Strādīgums, čaklums 4,</p> <p>Draudzīgums 5,</p> <p>Uzticamība 6,</p> <p>Pozitīva attieksme pret darbu 7,</p> <p>Atbildības sajūta pret darāmo darbu 8,</p> <p>Spēja ātri un veiksmīgi iekļauties kolektīvā 9,</p> <p>Spēja ātri apgūt jaunus pienākumus 10,</p> <p>Vēlme mācīties, apgūt jauno 11,</p> <p>Spēja strādāt ātri 12,</p> <p>Labā veselība 13,</p> <p>Labā fiziskā sagatavotība 14,</p> <p>Citas īpašības (norādīt, kādas) 97</p> <p>.....</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>
							<p>Pozitīva attieksme no darba kolēģiem 1</p> <p>Pozitīva attieksme no darba devēja 2</p> <p>Uzticēšanās kā cilvēkam, darbiniekam 3</p> <p>Apmācības iespēju nodrošināšana 4</p> <p>Piesaistīšana konkrētam darbiniekam, kurš apmācītu un sniegtu nepieciešamo atbalstu 5</p> <p>Cits (norādīt, kas) 96</p> <p>.....</p> <p>Nav nepieciešama nekāda īpaša palīdzība 97</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>
B7.	<p>Sakiet, lūdzu, kāda veida palīdzība šiem cilvēkiem būtu nepieciešama <u>visvairāk</u>, lai viņi sekmīgi varētu strādāt darba kolektīvā? Lūdzu, miniet <u>vienu</u> svarīgāko palīdzību!</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU!</p> <p>PARĀDĪT KARTIŅU B7</p> <p>Nolasiet atbilžu variantus. Atzīmējiet vienu minēto.</p>						<p>Pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā viņš veic savus darba pienākumus 1,</p> <p>Rosinātu darba devēju meklēt iespēju atlaist šo cilvēku 2,</p> <p>Izturētos ar lielākām aizdomām un neuzticību 3,</p> <p>Informētu par to pārējos kolēģus 4,</p> <p>Mēģinātu izvairīties no turpmākiem kontaktiem 5,</p> <p>Pievērstu lielāku uzmanību savām personiskajām mantām 6,</p> <p>Rīkotos, galvenokārt, atkarībā no tā, par ko ir bijusi sodāmība (mazāk smagu, smagu vai sevišķi smagu noziegumu) 7,</p> <p>Mēģinātu šo jautājumu pārrunāt ar konkrēto darbinieku 8,</p> <p>Cits (norādīt, kas)..... 96</p> <p>Mana attieksme šādā situācijā būtiski nemainītos 97</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>
B8.	<p>Situācijā, ja atklātos, ka kādam no darba kolēģiem ir iepriekšēja sodāmība dažādi cilvēki rīkotos atšķirīgi. Kā Jūs visticamāk rīkotos šādā situācijā?</p> <p>Atbildot, lūdzu, izmantojiet KARTIŅU! Vai Jūs....?</p> <p>PARĀDĪT KARTIŅU B8</p> <p>Nolasiet visus atbilžu variantus. Atzīmējiet minētos.</p> <p>Iespējami līdz 5 atbilžu variantiem</p>						<p>Pievērstu pastiprinātu uzmanību tam, kā viņš veic savus darba pienākumus 1,</p> <p>Rosinātu darba devēju meklēt iespēju atlaist šo cilvēku 2,</p> <p>Izturētos ar lielākām aizdomām un neuzticību 3,</p> <p>Informētu par to pārējos kolēģus 4,</p> <p>Mēģinātu izvairīties no turpmākiem kontaktiem 5,</p> <p>Pievērstu lielāku uzmanību savām personiskajām mantām 6,</p> <p>Rīkotos, galvenokārt, atkarībā no tā, par ko ir bijusi sodāmība (mazāk smagu, smagu vai sevišķi smagu noziegumu) 7,</p> <p>Mēģinātu šo jautājumu pārrunāt ar konkrēto darbinieku 8,</p> <p>Cits (norādīt, kas)..... 96</p> <p>Mana attieksme šādā situācijā būtiski nemainītos 97</p> <p>Grūti pateikt/NA 98</p>

B9. Es Jums nosaukšu vairākas sociālā riska grupas. Lūdzu, pasakiet, līdz kādai pakāpei Jūs būtu gatavi kontaktēties ar sekojošu grupu pārstāvjiem. Vai ar .....(nosaukt, sociālo grupu) Jūs būtu ar mieru kontaktēties.... (nosaukt kontaktu pakāpi)? Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindiņā								
	<i>Kontaktu pakāpe</i>	Līdz tuvai radniecībai (māte, tēvs, brālis, vīra māsa u.tml.) un laulībām	Kā ar draugu	Kā ar darba kolēģi	Kā ar paziņu	Kā ar jebkuru nepazīstamu Latvijas iedzīvotāju	Vispār nevēlos kontaktēties	GP/NA
<i>Sociālās grupas</i>								
1	Maznodrošinātu personu	1	2	3	4	5	6	8
2	Alkoholīķi	1	2	3	4	5	6	8
3	Narkomānu	1	2	3	4	5	6	8
4	Bijušo ieslodzīto	1	2	3	4	5	6	8
5	Garīgi slimu cilvēku vai cilvēku ar psihiskiem traucējumiem	1	2	3	4	5	6	8
6	Invalīdu, kuram ir kustību traucējumi	1	2	3	4	5	6	8
7	Invalīdu, kuram ir redzes un dzirdes traucējumi	1	2	3	4	5	6	8
B10. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem izteikumiem: vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat? Tātad, cik lielā mērā Jūs piekrītat izteikumam, ka.....(nolasiat izteikumu)? Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindiņā								
	<i>Izteikumi</i>	Pilnīgi piekrītu	Drīzāk piekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Pilnīgi nepiekrītu	Grūti pateikt /NA		
1	Darba devējam ir jāinformē pārējie darbinieki, ka kolektīvā darbu uzsāks bijušais ieslodzītais	1	2	3	4	8		
2	Bijušie ieslodzītie negatīvi ietekmē mikroklimatu darba kolektīvā	1	2	3	4	8		
3	Mana kā kolēģa attieksme būtiski nemainītos, uzzinot, ka kādam no darbiniekiem ir bijusi iepriekšēja sodāmība	1	2	3	4	8		
4	Bijušie ieslodzītie ir sliktāki darbinieki, kā cilvēki, kuriem nav sodāmības	1	2	3	4	8		
5	Bijušajiem ieslodzītajiem ir jādod iespēja sevi parādīt un atgriezties darba dzīvē	1	2	3	4	8		
6	Bijušie ieslodzītie spēj veikt savus darba pienākumus tikpat kvalitatīvi un ātri, kā cilvēki, kuriem nav sodāmības	1	2	3	4	8		
7	Bijušajiem ieslodzītajiem nevar uzticēties	1	2	3	4	8		
8	Bijušie ieslodzītie spēj godprātīgi veikt savus darba pienākumus	1	2	3	4	8		
9	Uzzinot, ka kāds darbinieks ir bijis ieslodzījumā, rosinātu darba devēju meklēt iespēju atlaist šo cilvēku	1	2	3	4	8		
10	Es baidos strādāt kopā ar bijušajiem ieslodzītajiem	1	2	3	4	8		
11	Manu attieksmi pret bijušo ieslodzīto kā potenciālo darba kolēģi lielā mērā noteiktu tas, par ko ir bijusi sodāmība (mazāk smagu, smagu vai sevišķi smagu noziegumu)	1	2	3	4	8		

DEMOGRĀFIJA

Sarunas noslēgumā daži jautājumi par Jums

D00.	Kāds ir Jūsu vecums?	Pilni gadi	_ _	
D01.	<i>Atzīmējiet respondenta dzimumu:</i>	Vīrietis	1	
		Sieviete	2	
D02.	Kāda ir Jūsu tautība?	Latvietis	1	
		Krievs	2	
		Cita	3	
D03.	Kāds ir Jūsu ieņemamais amats? <i>Precizēt respondenta atbildi atbilstoši skalai:</i>	Uzņēmuma vidējā līmeņa vadītājs/ menedžeris	1	
		Galvenais speciālists (ar augstāko izglītību specialitātē)	2	
		Vidējā līmeņa speciālists, asistents, tehniskais darbinieks	3	
			4	
		Ierēdnis; strādā apkalpojošā sfērā, militārais un glābšanas dienests	5	
		Kvalificēts strādnieks	6	
		Nekvalificēts strādnieks	7	
		Cits amats (<i>ierakstiet, lūdzu, kāds</i>)	8	
		.....		

PATEICAMIES PAR ATSAUCĪBU!

Aizpilda intervētājs (tūlīt pēc intervijas)

D04.	Kādā valodā notika intervija?	Latviešu	1	
		Krievu	2	
D05.	Uzņēmuma atrašanās vieta:	... Liepāja, Ventpils	1	
		... rajona centrs (Talsi, Kuldīga vai Saldus)	2	
		... cita pilsēta	3	
		... vai neliels ciemats, ciems, lauki	4	
D06.	Rajons un pašvaldība:	<i>Ierakstīt</i> rajonu _____ un pašvaldību _____	_ _	_ _
D07.	Datums, kad notika intervija:	Datums	_ _	l d _ _
D08.	Intervijas beigšanas laiks:		_ _	st _ _
D09.	Intervētāja vārds, uzvārds:	_____		
		Valsts probācijas dienesta darbinieka Apliecības numurs: _ _ _ _ _ _ _ _		
		<i>vai</i>		
		Sociālā darbinieka Apliecības numurs: _ _ _ _ _ _ _ _		
D10.	Anketas valoda:	Latviešu	1	
		Krievu	2	
D11.	Anketas Nr.:			
	<i>Intervētāja apliecinājums:</i> Ar šo apliecinu, ka intervija veikta pilnībā ievērojot visus norādījumus un saskaņā ar Intervētāja instrukcijām. INTERVĒTĀJA SALASĀMS PARAKSTS:			

